

Uradni list

Evropske unije

C 324

Slovenska izdaja

Informacije in objave

Letnik 63

1. oktober 2020

Vsebina

I Resolucije, priporočila in mnenja

RESOLUCIJE

Odbor regij

139. plenarno zasedanje OR prek Interactio (hibridna seja), 30. 6. 2020–2. 7. 2020

2020/C 324/01	Resolucija Evropskega odbora regij – Revidirani večletni finančni okvir in naložbeni načrt za trajnostno Evropo	1
2020/C 324/02	Resolucija Evropskega odbora regij – Prednostne naloge Evropskega odbora regij v obdobju 2020–2025 – Evropa, ki je prek svojih vasi, mest in regij bliže ljudem	8
2020/C 324/03	Resolucija Evropskega odbora regij – Predlogi Evropskega odbora regij v zvezi z delovnim programom Evropske komisije za leto 2021	16

MNENJA

Odbor regij

139. plenarno zasedanje OR prek Interactio (hibridna seja), 30. 6. 2020–2. 7. 2020

2020/C 324/04	Mnenje Evropskega odbora regij – Izvajanje sporazumov o prosti trgovini: regionalni in lokalni vidik	21
2020/C 324/05	Mnenje Evropskega odbora regij – Preverjanje ustreznosti okvirne direktive o vodah, direktive o podzemni vodi, direktive o okoljskih standardih kakovosti in direktive o poplavah	28
2020/C 324/06	Predhodno mnenje Evropskega odbora regij – Prihodnost politike EU za čist zrak v okviru cilja ničelnega onesnaževanja	35

SL

2020/C 324/07	Mnenje Evropskega odbora regij – Načrt za čisti vodik – prispevek lokalnih in regionalnih oblasti k podnebno nevtralni Evropi	41
2020/C 324/08	Mnenje Evropskega odbora regij – Okrepitev ukrepov EU za zaščito in obnovo svetovnih gozdov . .	48

III *Pripravljalni akti*

Odbor regij

139. plenarno zasedanje OR prek Interactio (hibridna seja), 30. 6. 2020–2. 7. 2020

2020/C 324/09	Mnenje Evropskega odbora regij – Storitveni sveženj: posodobljeno stališče evropskih lokalnih in regionalnih oblasti	53
2020/C 324/10	Mnenje Evropskega odbora regij – Evropska podnebna pravila: vzpostavitev okvira za doseganje podnebne nevtralnosti	58
2020/C 324/11	Mnenje Evropskega odbora regij – Sklad za pravični prehod	74

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

RESOLUCIJE

ODBOR REGIJ

139. PLENARNO ZASEDANJE OR PREK INTERACTIO (HIBRIDNA SEJA), 30. 6. 2020–2. 7. 2020

Resolucija Evropskega odbora regij – Revidirani večletni finančni okvir in naložbeni načrt za trajnostno Evropo

(2020/C 324/01)

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Revidirani večletni finančni okvir in Instrument Evropske unije za okrevanje

1. pozdravlja predlog Komisije za naslednji **večletni finančni okvir** v višini 1 100 milijard EUR in **evropski instrument za okrevanje (Next Generation EU)** v višini 750 milijard EUR, ki lahko omogoči izgradnjo močnejše ter bolj trajnostne, kohezivne in odporne Unije, saj zagotavlja prvi odziv za odpravljanje neposrednega učinka krize zaradi COVID-19 in obravnavanje dolgoročnih ciljev Unije;
2. priznava prizadevanja Komisije za reševanje težav držav članic, ki jih je kriza najbolj prizadela, in tistih, katerih **regije še vedno zaostajajo**, pri čemer poskuša vzpostaviti ravnovesje med potrebo po nepovratnih sredstvih in učinkom vzvoda finančnih instrumentov;
3. vendar je zaskrbljen, ker je **revidirani predlog večletnega finančnega okvira** v višini 1 100 milijard EUR za 34,6 milijarde EUR nižji od zneska, ki ga je Komisija predlagala leta 2018, in še nižji od zneska iz stališč, ki sta jih predložila OR in Evropski parlament, s čimer se je zmanjšala zmožnost EU za doseganje dolgoročnih ciljev EU. OR in Evropski parlament morata biti zlasti tukaj tesneje in na primeren način vključena v proces;
4. ugotavlja, da **povečanje manevrskega prostora za proračun EU** z začasnim povečanjem zgornje meje lastnih sredstev za 0,6 % BND EU zagotavlja, da ima EU na voljo ustreznejši proračun za podporo okrevanju in izpolnitev ciljev iz strateške agende EU;
5. se seznanja s tem, da je Komisija napovedala predloge o morebitnih **novih lastnih sredstvih**, ki so povezani s cilji načrta za okrevanje; pri tem poudarja, da Komisija v dveh letih po prvotnem predlogu o večletnem finančnem okviru po letu 2020 še vedno ni predložila zakonodajnih predlogov za dejanska lastna sredstva; v zvezi s tem ponovno poziva Komisijo, naj čim prej predstavi konkretne zakonodajne predloge o tej zadevi, na primer o davku na plastiko in o trgovanju z emisijami;
6. ponavlja, da morata biti večletni finančni okvir in načrt za okrevanje osredotočena na **kohezijo kot temeljno vrednoto** Evropske unije, če se želimo posvetiti pomembnim izzivom, kot so okrevanje po krizi zaradi COVID-19, evropski zeleni dogovor, cilji trajnostnega razvoja, evropski steber socialnih pravic, spodbujanje konkurenčnosti in odpravljanje razlik ter tudi digitalna preobrazba, da ne bosta zapostavljena noben posameznik in nobeno območje;

7. poudarja, da **lokalne in regionalne oblasti predstavljajo tretjino javnofinančnih odhodkov** in dve tretjini javnih naložb; izvajajo 70 % celotne zakonodaje EU, 70 % ukrepov za blažitev podnebnih sprememb in 90 % politik prilagajanja podnebnim spremembam, zato je treba sprejeti bistveno odločitev o tem, da morajo biti v pripravo, posvetovanje, izvajanje in upravljanje skladov vključene vse lokalne in regionalne oblasti, ter določiti zavezujoče pravilo, da morajo države članice vsem lokalnim oblastem omogočiti, da izkoristijo in uporabijo sredstva za naložbe, kot so celostne teritorialne naložbe;

Kohezija v središču okrevanja

8. poudarja, da je zaradi asimetričnega vpliva pandemije COVID-19 na ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo EU ter njene regije potreben ustrezen odziv politike;

9. pozdravlja predlog Evropske komisije, ki zagotavlja, da bo **kohezijska politika trdna dolgoročna naložbena politika EU**, in dodatne naložbe v okviru nove pobude za dodatno podporo REACT-EU; pozdravlja tudi pristop, ki zagotavlja, da je podpora sorazmerna z učinkom krize. Kontinuiteta je nujna za lokalne in regionalne oblasti pri prehodu v fazo okrevanja in zagotavljanju podpore ljudem in območjem, ki jo najbolj potrebujejo. Ti predlogi skupaj zagotavljajo takojšen in učinkovit odziv na pandemijo COVID-19 ter njene socialne in gospodarske posledice; poudarja pa, da se upravljanje prožnosti v novem programu ne bi smelo izvajati centralno, temveč v skladu z načelom skupnega upravljanja ter ob upoštevanju pristojnosti lokalnih in regionalnih oblasti;

10. poziva k večji jasnosti glede medsebojnega vplivanja različnih novih mehanizmov, kot so REACT-EU, Sklad za pravični prehod ter mehanizem za okrevanje in odpornost, da se prepreči dodatna zapletenost in da države članice ne bi dodajale obsežnejših nacionalnih omejitev;

11. ugotavlja, da bi morale predlagano **podaljšanje sedanjih operativnih programov** omogočiti hitro izvajanje ključnih naložb; poziva k hitri odobritvi predlogov za povečanje prožnosti in razširitev obsega upravičenih področij, s čimer bi med drugim podprli zdravstvene storitve, turizem, kmetijstvo, izobraževanje, kulturne sektorje in MSP, s tem pa mestom in regijam pomagali, da bi sredstva vlagali na področja, ki jih v skladu z načeli kohezijske politike najbolj potrebujejo;

12. je zaskrbljen, ker so **nekatera povečanja le začasna**, zlasti v zvezi s kohezijsko politiko in razvojem podeželja, kar ni v skladu z dolgoročnimi razvojnimi potrebami in prvotnimi znižanji v predlogih Komisije iz leta 2018; zato pozdravlja predlog Komisije o **pregledu nacionalnih dodelitev za kohezijsko politiko** leta 2024, na podlagi katerega bi se sredstva za kohezijsko politiko morda povečala za dodatnih 10 milijard EUR, ne da bi katera od držav članic izgubila del svojih dodelitev;

13. obžaluje, da Komisija **ni preklcala svoje odločitve o izključitvi EKSRP** iz uredbe o skupnih določbah, zaradi česar bi lahko prišlo do upočasnitve (zelo potrebnega) celostnega razvoja mestnih in podeželskih območij;

14. obžaluje, da je **toliko finančnih sredstev namenjenih ukrepom na ravni držav članic** namesto na lokalni in regionalni ravni, čeprav so številne pristojnosti za zdravstveno varstvo, socialne ukrepe in odpornost na lokalni in/ali regionalni ravni; zato poudarja, da je treba spoštovati **načela partnerstva, decentralizacije in upravljanja na več ravneh**;

15. poudarja pomen evropskega teritorialnega sodelovanja za pomoč ljudem, skupnostim in podjetjem pri čezmejnem sodelovanju, odpravljanju škodljivih učinkov krize in pospeševanju okrevanja gospodarstva; sodelovanje bo nujno za oživitev gospodarstva, zato bo novi instrument za medregionalne naložbe v inovacije bistvenega pomena za podporo razvoju evropskih industrijskih in inovacijskih vrednostnih verig v skladu s strategijami pametne specializacije;

16. pozdravlja dejstvo, da je bila v spremnem delovnem dokumentu služb Komisije opravljena ustrezna **ocena teritorialnega učinka** asimetričnih vplivov na regionalni ravni;

17. pozdravlja dejstvo, da se ohranja **močna povezava s strateškimi cilji politik EU** (zeleni dogovor, digitalizacija) in da jih Komisija uporablja kot orodja za evropsko okrevanje; pri tem obžaluje, da v središče strategije EU za okrevanje ni postavljen evropski steber socialnih pravic;

18. meni, da je pomembno, da se okrevanje v skladu s trdno kohezijsko politiko izvaja na način, pri katerem se upoštevajo načela aktivne subsidiarnosti;

Načrt za okrevanje in evropski semester

19. pozdravlja ambiciozni predlog Komisije o **mehanizmu za okrevanje in odpornost**, ki bo omogočil obsežno finančno podporo za potrebne naložbe in reforme; opozarja, da so lokalne in regionalne oblasti odgovorne za več kot polovico javnih naložb in morajo zato imeti možnost, da v okviru te pobude prejmejo ustrezno podporo; v zvezi s tem opozarja na tveganje, da zaradi izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost prek nacionalnih programov državljani ne bi bili dovolj obveščeni o ukrepih, ki jih zanje sprejema EU;

20. poziva Evropsko komisijo, naj zagotovi **skladnost načrtov za okrevanje**, prepreči podvajanje naložb in prekomerno birokracijo ali upravna bremena, da se zagotovi učinkovitost in čim prej doseže skupni cilj premagovanja podnebne, gospodarske in socialne krize;

21. poudarja, da lahko močna **povezava mehanizma za okrevanje in odpornost z evropskim semestrom** poveča nujnost temeljite reforme evropskega semestra in ekonomskega upravljanja EU v smeri preglednega, vključujočega in demokratičnega procesa. Če ne bo reforme evropskega semestra, utegne mehanizem za okrevanje in odpornost voditi v nadaljnjo centralizacijo, pristop od zgoraj navzdol v načrtih za okrevanje in vrnitev k politikam, ki ne upoštevajo ekonomske, socialne in teritorialne kohezije med državami članicami in znotraj njih ter ovirajo javne naložbe, ki so nujno potrebne za trajnostno okrevanje EU;

22. zato meni, da bi moral **evropski semester** vključevati načela partnerstva, upravljanja na več ravneh in teritorialne razsežnosti, da bi postal legitimen in učinkovit izvedbeni mehanizem. Uresničitev predloga OR o kodeksu ravnanja, da se v evropski semester vključijo lokalne in regionalne oblasti na nacionalni ravni in Evropski odbor regij na evropski ravni, je zato nujnejša kot kadar koli prej;

23. podpira cilj Komisije, da se okrevanje EU ter njena odpornost in strateška avtonomnost okrepijo z **nadgradnjo programa InvestEU** in oblikovanjem **instrumenta za strateške naložbe**;

24. pozdravlja predlog o **novem instrumentu za podporo plačilni sposobnosti**, ki bo oživil gospodarstvo EU s spodbujanjem zasebnih naložb ter pripravil podjetja iz celotnega gospodarstva na ogljično nevtralnost in digitalno prihodnost. Ta instrument je treba hitro začeti izvajati, smernice, s katerimi bi se jasno uskladile naložbe s prednostnimi nalogami EU, pa bi pripomogle k uresničevanju njegovega cilja pomagati podjetjem, sposobnim preživeti, prestatati sedanjo krizo; poudarja, da je treba to podporo dodeliti na podlagi preglednih meril, pri čemer je treba upoštevati ne le konkreten vpliv na sektor in regijo, temveč tudi sicer prejeto javnofinančno podporo;

Odpornejša in bolj zelena Unija

25. pozdravlja znatno povečanje sredstev **Sklada za pravični prehod** za regije, ki se soočajo z velikimi izzivi pri energetskega prehodu, s čimer se je skupni znesek sklada povečal na 40 milijard EUR; zahteva pa, da se upoštevajo regije, ki so že pred sprejetjem učinkovitih regulativnih ukrepov za varstvo podnebja zelo zgodaj in obsežno vlagale v obnovljive vire energije in z njimi povezane tehnologije ter z vlaganjem nadaljujejo; opozarja na posebne razmere regij, ki so odvisne od fosilnih goriv in imajo izolirane energetske sisteme, kot je primer otoških in najbolj oddaljenih regij; kljub temu je močno zaskrbljen, ker finančna sredstva, potrebna za razogljičenje gospodarstva EU, močno presegajo to, kar je predlagala Evropska komisija;

26. pozdravlja samostojni **program EU za zdravje** s 7,7 milijarde EUR dodatnih sredstev, s čimer je bil skupni znesek v višini 9,4 milijarde EUR, ki je del tretjega stebra načrta za okrevanje Evrope, usklajen z nedavnimi političnimi zahtevami OR; vztraja, da mora instrument ostati stalna zaveza zdravju v proračunu EU in ne sme biti le začasen instrument v okviru večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027;

27. poziva k nadaljnji **krepitevi regionalnih in lokalnih vidikov** v ukrepih, povezanih z zdravjem, zlasti na področju čezmejnega zdravstvenega varstva in zdravstvenega varstva v najbolj oddaljenih regijah, in ugotavlja, da morajo države članice in Evropska komisija zaradi decentralizirane narave nekaterih zdravstvenih sistemov bolj vključiti regionalne oblasti v nujno zdravstveno pomoč in upoštevati njihove nasvete glede dodeljevanja sredstev;
28. pozdravlja **dodatna sredstva v višini 2 milijard EUR za rescEU**, namenjena razvoju stalne zmogljivosti za obvladovanje raznovrstnih kriz, zlasti z vzpostavitvijo infrastrukture za odziv na izredne razmere, zmogljivosti prevoza in ekip za nujno pomoč. Vztraja, da začasni enkratni instrument ne bo zadoščal in da je potrebna dolgoročna zaveza skupaj z okrepljenim proračunom; pozdravlja zavezo Komisije, da bo v duhu pripravljenosti upoštevala izkušnje iz sedanje pandemije in okrepila programe, med drugim tudi rescEU in Obzorje Evropa;
29. se strinja, da je treba **dodatno razviti zmogljivosti EU za nujni odziv in odziv na nesreče**, ter podpira predlog Komisije za okrepitev in večjo prožnost orodij ob izrednih dogodkih, kot sta Solidarnostni sklad EU in rezerva za nujno pomoč; vendar poudarja, da je treba pri predlaganih orodjih in ukrepih upoštevati tudi potrebe in okoliščine na lokalni in regionalni ravni, zlasti na zelo ranljivih območjih, kot so najbolj oddaljene regije;
30. opozarja na **dodano vrednost podeželskih območij** za uspešnost evropskega projekta, zlasti ob soočanju s skrajnimi razmerami. Regionalne in lokalne oblasti razvijajo inovativne rešitve ter izpolnjujejo osnovne evropske potrebe po varnosti hrane, tudi za preostali del evropskega prebivalstva. Sedanje izredno stanje zahteva spremembo socialne, gospodarske in teritorialne paradigme, da se premosti vrzel in okrepi povezava med mestnimi in podeželskimi območji ter spodbuja sodelovanje med njimi;
31. obžaluje predlog Komisije, da se **zmanjša proračun za EKSRP** v primerjavi s prejšnjim programskim obdobjem, kar je v nasprotju s ciljem EU o teritorialni koheziji. Pozdravlja 15 milijard EUR dodatne podpore, predvidene za razvoj podeželja; vendar poudarja, da to majhno povečanje ne izravnava zmanjšanja proračuna za 28 %, ki ga je Komisija za EKSRP predlagala leta 2018; obžaluje tudi, da je Evropska komisija v revidiranem predlogu večletnega finančnega okvira zmanjšala financiranje skupne kmetijske politike za 9 % v primerjavi z večletnim finančnim okvirom za obdobje 2014–2020;
32. poziva k povečanju proračuna za program možnosti za oddaljene in otoške regije (POSEI), ki za najbolj oddaljene regije Unije določa posebne ukrepe na področju kmetijstva, ter k odpravi zmanjšanja, ki ga predlaga Komisija za obdobje 2021–2027;
33. poudarja, da mora financiranje Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja odražati potrebe in cilje nedavno objavljene **strategije od vil do vilic in strategije za biotsko raznovrstnost** ter podpirati kmete in podeželska območja pri izvajanju potrebnih strukturnih sprememb za prehod na bolj trajnostne prehranske sisteme; poleg tega strategija za biotsko raznovrstnost potrebuje tudi konkretna orodja in zanesljivo financiranje, razvijati pa jo je treba skupaj z regijami in mesti, ki jo bodo prav tako morali izvajati;
34. poudarja, da odločno zavrača rešitve, ki jih je predlagala Evropska komisija in ki v primerjavi z dosedanjo situacijo dodatno poslabšujejo položaj lokalnih in regionalnih oblasti v zvezi z rokom za porabo letnih odobrenih sredstev iz programov EU in višino predhodnega financiranja in zlasti sofinanciranja projektov;
35. pozdravlja povečanje sredstev za **instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI)** v višini 10,5 milijarde EUR v primerjavi z zadnjim predlogom večletnega finančnega okvira, s čimer se je skupni znesek za instrument povečal na 86 milijard EUR, od česar bo 1 milijarda EUR na voljo že v letu 2020;
36. podpira namen **spodbujanja rasti po pandemiji z naložbami v ključno prometno infrastrukturo in čezmejne povezave**, da se spodbudi zeleni prehod na brezemisijško mobilnost, zlasti z vzpostavitvijo milijona polnilnih mest za električna vozila; ugotavlja, da je razpoložljivost čistih goriv pomembna za teritorialno in socialno kohezijo ter da bi bilo treba manjše povpraševanje na podeželskih in otoških območjih uravnati s posebno shemo, podobno programu WiFi4EU za podeželska območja;

37. obžaluje, da se splošna osnova novega **programa za pravice in vrednote**, s katerim naj bi se financirala zaščita temeljnih pravic in vrednot EU ter spodbujalo dejavno evropsko državljanstvo, ni povečala, da bi bilo mogoče reševati izjemne izzive na tem področju v nekaterih državah članicah;

38. opozarja, da je bil **zeleni dogovor** zasnovan kot strategija preobrazbe, ki varuje okolje in nam s tem zagotavlja možnosti za preživetje; poudarja, da so obnovljivi viri energije, čiste tehnologije, krožno gospodarstvo in digitalna preobrazba odlična gospodarska in industrijska priložnost za ustvarjanje rasti in delovnih mest ter oblikovanje novega modela blaginje;

39. poudarja, da OR v celoti podpira izvajanje zelenega dogovora in pripravo podnebne pakta z **usklajenimi in horizontalnimi ukrepi ter pobudami**, ki zagotavljajo ustrezno upoštevanje upravljanja na več ravneh, teritorialne raznolikosti in načela, da ne bosta zapostavljena noben posameznik in nobena regija; meni, da so regije in mesta primerni za pospeševanje tega procesa s številnimi dejavnostmi, vključno z javnimi naročili, prenovo stavb, čistim prometom, boljšim ravnanjem z odpadki, digitalno nadgradnjo in preusmeritvijo v trajnostni turizem;

40. v povezavi s tem poziva k dodatnim instrumentom, ki bi lokalnim in regionalnim oblastem omogočali neposreden dostop do sredstev EU za njihove trajnostne ukrepe v okviru novega večletnega finančnega okvira, kot je obstoječi instrument za evropska mesta v okviru programa Obzorje 2020;

41. poziva k **prožnejši uporabi sredstev novega večletnega finančnega okvira, da se ocenijo in prilagodijo dejanski stroški, povezani s prehodom** na trajnostni razvoj in zelenim okrevanjem, ter spodbuja pobude na področju inovacij, pri katerih sodelujeta javni in zasebni sektor, zagon pa jim dajejo mesta in regije;

42. poziva, naj **se financiranje EU vselej presodi z vidika vpliva na podnebje in trajnosti**. Preveriti bi bilo treba skladnost subvencij, pomoči in programov za podporo, ki neposredno ali posredno škodujejo okolju, s podnebnimi cilji in cilji trajnostnega razvoja;

43. izraža zaskrbljenost zaradi **naložbene vrzeli pri zeleni preobrazbi**, ki je bila nedavno ocenjena na 470 milijard EUR letno; poudarja, da je nujno potreben podroben načrt o načinu financiranja te ogromne vrzeli;

44. pozdravlja predlagani **val preнове** in poziva k ustreznemu financiranju in vključenosti celotne vrednostne verige, da bi omogočili zagon okrevanja. Glede na velike razlike med območji bi bilo treba regijam in mestom omogočiti avtonomijo pri načrtovanju, zlasti v fazi izvajanja njihovih načrtov, ter neposreden dostop do evropskih strukturnih in investicijskih skladov. Usposabljanje in izmenjava znanja bi prav tako morala biti del evropskega okvira za spodbujanje sinergij, ki jih je mogoče izkoristiti, in povečanje učinkovitosti pri uporabi sredstev;

Unija, usmerjena v prihodnost

45. pozdravlja dodatna sredstva v višini **7,8 milijarde EUR za program Obzorje Evropa, 1,5 milijarde EUR za program za digitalno Evropo in 1,5 milijarde EUR za IPE – Promet**. Dodatna sredstva za raziskave, zlasti na področju zdravja in zelenega gospodarstva ter v okviru Evropskega sveta za inovacije, imajo jasen lokalni vpliv; poudarja, da so mnoge regionalne oblasti odgovorne za visoko šolstvo in raziskovalne ustanove in jim ti programi tako lahko prinesejo posredne koristi; poudarja, da je treba sredstva za raziskave dodeljevati po konkurenčnih pogojih, da se zagotovi preživetje v svetovni konkurenci na področju raziskav in inovacij ter okrepijo evropska raziskovalna združenja;

46. izraža zaskrbljenost zaradi vztrajnega zniževanja sredstev v **sklopih Energija in Digitalno v okviru IPE**;

47. pozdravlja predloge Evropske komisije za **Evropski socialni sklad plus**, s katerimi bi se okrepila podpora ukrepom, ki obravnavajo brezposelnost mladih in revščino otrok, ter dodatni poudarek na podpori delovni sili pri zelenem in digitalnem prehodu ter podvojitve **Evropskega sklada za prilagoditev globalizaciji** (ESPG);

48. pozdravlja predlog Komisije, da se vsaj malo okrepijo naložbe v mlade ter v kulturne in ustvarjalne sektorje z dodelitvijo dodatne 3,4 milijarde EUR **programu ERASMUS** in 150 milijonov EUR **programu Ustvarjalna Evropa**; kljub temu izraža zaskrbljenost, saj ta povečanja še vedno ne dosegajo zneskov iz predlogov Komisije iz maja 2018, ter še naprej poziva k potrojitvi števila udeležencev v programu ERASMUS ⁽¹⁾ in dodelitvi 2 milijard EUR programu Ustvarjalna Evropa ⁽²⁾;

49. pozdravlja **posebno pozornost, namenjeno kulturi, kulturni dediščini ter avdiovizualnemu** in ustvarjalnemu sektorju, ki jih je, tako kot turizem, kriza močno prizadela, ter podpira njihovo upravičenost do pomoči v okviru pobude REACT-EU;

50. poziva, naj se v načrtu EU za okrevanje gospodarstva zagotovi ustrezen kratko-, srednje- in dolgoročen okvir za regije s slabo razvejanim gospodarstvom, specializirane za dejavnosti, ki jih je kriza zaradi COVID-19 najbolj prizadela;

51. poudarja, da je treba revidirati izobraževalne politike Evropske unije in posodobiti akcijski načrt za digitalno izobraževanje, kar je potrebno za obdobje po pandemiji COVID-19, da bi regijam, zlasti manj razvitim, pomagali biti dobro pripravljene in opremljene za digitalno izobraževanje, s čimer bi podprli območja, ki se glede tega spopadajo z digitalno vrzeljo;

Naložbeni načrt za trajnostno Evropo ⁽³⁾

52. meni, da ne smemo dopustiti, da bi kriza zaradi COVID-19 ovirala ambicije Evrope glede izvajanja **ciljev trajnostnega razvoja** in cilja podnebne nevtralnosti do leta 2050, ki jih je mogoče uresničiti le z zadostnimi finančnimi sredstvi ter ustreznim proračunskim in regulativnim okvirom;

53. pozdravlja cilj Evropske komisije, da v prihodnjem desetletju zagotovi **zasebne in javne trajnostne naložbe v višini 1 bilijona EUR**, vendar je zaskrbljen, da: (a) bi to bil le razmeroma majhen delež vseh potrebnih naložb, ki jih Evropska komisija sama ocenjuje na 260 milijard EUR na leto do leta 2030; (b) je ta ocena omejena na podnebne in energetske naložbe, zato bi bili za doseganje širših ciljev trajnosti, vključno s socialnimi naložbami in naložbami v človeški kapital, potrebni še večji zneski; (c) glavni znesek v višini 1 bilijona EUR večinoma ne temelji na dodatnih novih sredstvih ali pobudah, temveč na sedanjih ali že načrtovanih politikah in instrumentih EU;

54. obžaluje, da se zdi glavni znesek v načrtu precejšen, medtem ko je samemu načrtu namenjenih premalo sredstev, njegov obseg je omejen, ključni družbeno-ekonomski vidiki pa so zanemarjeni;

55. izpostavlja, da so **lokalne in regionalne oblasti ključni akterji pri izvajanju naložb, potrebnih za prehod na trajnostni razvoj**, na vseh področjih, od energetike in prevoza do nepremičnin; zato meni, da ciljev načrta ni mogoče uresničiti brez njihove učinkovite vključenosti, in obžaluje, da Komisija tega dejstva očitno ne priznava;

56. meni, da je za naložbe v prehod na trajnostni gospodarski model potreben finančni in davčni sistem, ki **vlagatelje spodbuja k trajnostnim naložbam**; v zvezi s tem pozdravlja stalna prizadevanja Komisije za trajnostno financiranje, vendar opozarja, da je treba hitro razširiti regulativni okvir, da bo zajemal tudi **socialno trajnost** ⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ Mnenje Evropskega odbora regij – Program Erasmus za izobraževanje, usposabljanje, mladino in šport (UL C 168, 16.5.2019, str. 49).

⁽²⁾ Mnenje Evropskega odbora regij – Ustvarjalna Evropa in nova evropska agenda za kulturo (UL C 168, 16.5.2019, str. 37).

⁽³⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Naložbeni načrt za trajnostno Evropo – Naložbeni načrt za evropski zeleni dogovor (COM(2020) 21 final).

⁽⁴⁾ Mnenje Evropskega odbora regij – Akcijski načrt: financiranje trajnostne rasti (UL C 86, 7.3.2019, str. 24).

57. trdno verjame, da lahko obdavčitev na podlagi ustreznih cenovnih signalov vodi v trajnostno vedenje proizvajalcev, uporabnikov in potrošnikov, zato poziva Svet, naj hitro sprejme predlagano **zakonodajo o davku na dodano vrednost (DDV)**, da bodo lahko države članice stopnje DDV bolj ciljno uporabljale za upoštevanje večjih okoljskih ambicij;
58. opozarja, da je potrebna previdnost v zvezi z načrti Komisije za uvedbo nove zakonodaje o **zelenih javnih naročilih**; čeprav je s tega vidika lahko koristno orodje, se veliko javnih organov še vedno poskuša prilagoditi sedanjemu okviru po reformi iz leta 2014, zato morajo biti nadaljnji zakonodajni predpisi preprosti, a učinkoviti⁽⁵⁾; pozdravlja navedbo Komisije, da bodo prihodnje revidirane smernice o državni pomoči javnim organom omogočile večjo prožnost za spodbujanje in spremljanje prehoda na trajnostni gospodarski model;
59. je trdno prepričan, da bi morala **fiskalna pravila EU** bolje vključevati dolgoročne cilje trajnostnega razvoja, pri čemer je treba upoštevati spoznanja, pridobljena z začasno prekinitvijo njihovega izvajanja v odziv na krizo zaradi COVID-19;
60. poudarja, da si morajo vse institucije EU skupaj **odločno prizadevati**, da bodo državljani in tudi milijon lokalnih in regionalnih izvoljenih politikov v EU na enostavno dostopen način **obveščeni** o novih priložnostih v okviru večletnega finančnega okvira.

V Bruslju, 2. julija 2020

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁵⁾ Mnenje Evropskega odbora regij – Poročilo o izvajanju javnega naročanja (UL C 39, 5.2.2020, str. 43).

Resolucija Evropskega odbora regij – Prednostne naloge Evropskega odbora regij v obdobju 2020–2025 – Evropa, ki je prek svojih vasi, mest in regij bliže ljudem

(2020/C 324/02)

Evropski odbor regij (OR) je politična skupščina, ki ima podlago v Pogodbah EU in zagotavlja institucionalno zastopnost vseh ozemelj, regij, mest in občin.

Evropska unija, ki upošteva lokalne in regionalne potrebe ter vprašanja, povečuje demokratično legitimnost, krepi občutek odgovornosti ter zagotavlja višjo dodano vrednost politik EU in njihovega učinkovitega izvajanja na lokalni in regionalni ravni v korist državljanov. Evropski odbor regij v ta namen tesno sodeluje z Evropsko komisijo, Evropskim parlamentom in Svetom Evropske unije, pa tudi z državami članicami na različnih ravneh upravljanja. Glede na trenutne razmere v EU je treba to sodelovanje nenehno krepiti, pri oblikovanju politik in zakonodaje EU pa vse bolj upoštevati stališča regij, mest in občin.

Od krize do okrevanja: oblikovanje odporne, trajnostne in kohezivne Evropske unije

Evropska unija se v zadnjih letih sooča z izzivi brez primere: resna finančna kriza in hude gospodarske recesije, socialni in teritorialni izzivi, zeleni in digitalni prehod, nestabilnost v sosedstvu in v svetovni ureditvi ter migracije. Pandemija COVID-19 je bila dodaten preizkus za solidarnost v EU. Pod drobnogled je postavila našo sposobnost za soočanje z izrednimi razmerami, ki pomenijo močan pritisk za naše zdravstvo ter socialne in javne storitve. Ta zadnja kriza je pokazala, da ni potreben le usklajen odziv, podprt s precej močnejšim proračunom EU, temveč tudi dodatna podpora za milijon lokalnih in regionalnih oblasti v Evropi, ki v prvih vrstah varujejo državljane in lokalna gospodarstva ter se odzivajo na izredne razmere ⁽¹⁾.

EU mora v vseh svojih regijah in mestih postati bolj socialno, gospodarsko in okoljsko odporna. Z ustreznim financiranjem evropskih naložb mora poskrbeti za to, da njene politike in programi ustrezajo potrebam lokalnih skupnosti. Mesta in regije so motorji evropskega gospodarstva. Lokalne in regionalne oblasti imajo ključno vlogo pri oblikovanju in izvajanju politik EU, zato mora EU kraje, mesta in regije bolje in tesneje vključevati v odločanje na evropski ravni prek praktičnega in dobro organiziranega procesa upravljanja na več ravneh. EU mora skupaj z državami članicami ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi na celotnem ozemlju pospešiti digitalizacijo in okrepiti inovacijsko zmogljivost. Za hitrejše in pravičnejše okrevanje so potrebni večja evropska solidarnost, odgovornost in partnerstva, podprta z zavezanostjo EU k zeleni, trajnostni in teritorialno uravnoteženi rasti, ki podpira vse regije in mesta.

OR se bo zato v svojem sedanjem petletnem mandatu (2020–2025) s ključnimi ukrepi osredotočil na naslednje prednostne naloge:

Približanje Evrope njenim državljanom: krepitev demokracije EU in skupna prizadevanja za prihodnost naše Unije

Poslanstvo OR je približati Evropo njenim državljanom in okrepiti evropsko demokracijo na vseh ravneh, da bi učinkoviteje izpolnjevala potrebe ljudi in da bi se povrnilo njihovo zaupanje v Evropsko unijo in njene institucije. OR si bo prizadeval za to, da bodo vse regije, mesta, kraji in vasi pri spoprijemanju s kratko- in dolgoročnimi posledicami pandemije COVID-19 deležni podpore EU. Še naprej se bo zavzemal za izboljšanje kakovosti zakonodaje EU in boljše predvidevanje njenega teritorialnega učinka ter spodbujanje načela aktivne subsidiarnosti. OR bo to poslanstvo izpolnjeval z zakonodajnim in političnim delom svojih članov in deležnikov ter njihovim prispevkom pri oblikovanju politik. Poleg tega bo pripravil komunikacijsko kampanjo o temeljni vlogi lokalnih in regionalnih oblasti v evropski demokraciji. V okviru tega se bo pripravljala na konferenco o prihodnosti Evrope in oblikoval prispevek zanje. Na podlagi zanesljivih statističnih podatkov in vključujočega pristopa, ki bo zajemal njegove člane in ustrezne deležnike, bo pripravil letni lokalni in regionalni barometer, ki bo kot vsakoletna referenčna točka prispeval k temu cilju. Vključeval bo tudi politično razpravo na visoki ravni na plenarnem zasedanju.

⁽¹⁾ Izjava Evropskega odbora regij – Lokalne in regionalne oblasti kot akterji evropskega odziva na krizo zaradi COVID-19.

OR bo na tem področju prednostno obravnaval naslednje ključne ukrepe:

1. spodbujanje ozaveščanja in ukrepov na lokalni in regionalni ravni v zvezi z vrednotami, na katerih je utemeljena EU, in sicer spoštovanjem človekovega dostojanstva, svobodo, demokracijo, enakostjo, pravno državo in spoštovanjem človekovih pravic, ki jih je treba zaščititi in spoštovati tudi v izrednih razmerah. OR si bo prizadeval za opredelitev ustreznih lokalnih in regionalnih odzivov na način delovanja EU ter za dialog z državljani prek svojih članov, da bi premostili vrzel med institucijami EU in lokalnimi skupnostmi;
2. ponoven poziv k polnopravni udeležbi in pravični zastopanosti OR v vseh organih konference o prihodnosti Evrope. Tako kot pri gospodarski in podnebni krizi se je tudi pri pandemiji pokazalo, da je bolj kot kdaj koli prej potreben temeljit razmislek o demokraciji in politikah na ravni EU, konferenca o prihodnosti Evrope pa bo ključna priložnost za razpravo z državljani ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi o EU kot projektu. Hkrati bo to priložnost, da se pred naslednjimi volitvami v Evropski parlament predlaga nov način delovanja EU, med drugim z revizijo Pogodb, s katero bi se mesta in regije celovito vključili v oblikovanje politik;
3. poziv državam članicam in institucijam EU, naj ohranijo, nadgradijo in okrepijo zaveze iz Berlinske izjave iz leta 2007 in Rimske izjave iz leta 2017, zlasti priznanje, da morajo vse ravni upravljanja, tudi lokalne in regionalne oblasti, sodelovati pri nalogah in sodelovanju, da bi Evropska unija postala bolj učinkovita, enotna, demokratična in odporna. Končno besedilo skupnega stališča o konferenci o prihodnosti Evrope bi moralo biti sprejeto v duhu institucionalnega sodelovanja;
4. razvoj modela za stalen in strukturiran dialog z državljani prek lokalnih in regionalnih oblasti v okviru konference o prihodnosti Evrope in po njej, ki bo omogočal dvostransko komunikacijo med državljani in institucijami EU. OR lahko z bogatimi izkušnjami in najboljšo prakso posvetovalne demokracije na lokalni in regionalni ravni ter številnimi mrežami izvoljenih članov lokalnih in regionalnih svetov pomembno prispeva k razpravi o prihodnosti Evrope;
5. podpiranje lokalnih in regionalnih oblasti pri čim večjem izkoriščanju novih instrumentov digitalne tehnologije ter orodij informacijske in komunikacijske tehnologije. Digitalne tehnologije imajo pomemben potencial za inovativne rešitve današnjih gospodarskih, socialnih in tehnoloških izzivov. Tako lahko izboljšajo javne storitve, olajšajo medosebno komunikacijo, okrepijo udeležbo državljanov na nove in različne načine, povečajo preglednost, inkluzivnost, odgovornost in odzivnost procesa odločanja, izboljšajo upravljanje na lokalni ravni ter dopolnjujejo in krepijo demokracijo. Zato je treba bistveno izboljšati odpornost in neodvisnost digitalnih sistemov in njihovih ponudnikov;
6. spodbujanje raznolikosti tako z zavzemanjem za ukrepe vključevanja in zagotavljanja enakosti kot tudi s preprečevanjem diskriminacije na podlagi spola ⁽²⁾, rase in narodnosti ⁽³⁾, vere, invalidnosti in starosti ⁽⁴⁾ ter katere koli druge oblike diskriminacije in bojem proti njej pri odločanju na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni, tako znotraj OR kot tudi širše;
7. aktivno sodelovanje v kampanji ozaveščanja in komuniciranja, namenjeni boju proti spolnim stereotipom, ki jo bo začela izvajati Evropska komisija in bo lokalnim in regionalnim oblastem omogočila izmenjavo najboljših praks na tem področju;
8. podpiranje in krepitev manjšin v Evropi, zlasti prek pobude Minority SafePack;
9. razvoj v referenčno točko za vse lokalne in regionalne oblasti v Evropi, ne le za člane OR, in sicer z okrepitevijo politične identitete OR in njegovih odnosov ter sodelovanja z glavnimi političnimi družinami, nacionalnimi vladami, izvoljenimi predstavniki na lokalni in regionalni ravni, evropskimi in nacionalnimi združenji lokalnih in regionalnih oblasti ter regionalnimi predstavništvi v Bruslju;

⁽²⁾ Direktiva Sveta 2004/113/ES z dne 13. decembra 2004 o izvajanju načela enakega obravnavanja moških in žensk pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi (UL L 373, 21.12.2004, str. 37).

⁽³⁾ Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (UL L 180, 19.7.2000, str. 22).

⁽⁴⁾ COM(2008) 426: Predlog direktive o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb.

10. podpiranje predstavniške demokracije s tesnejšim sodelovanjem s parlamenti na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter izmenjavo dobre prakse v zvezi s krepitvijo predstavniške in participativne demokracije, vključno s participativnimi proračuni. Pravna država, demokracija in dobro upravljanje morajo biti predpogoj za financiranje EU;
11. uporaba analiz na podlagi dejstev za spremljanje in spodbujanje prenosa pristojnosti na lokalno in regionalno raven ter avtonomijo podnacionalnih financ ter za spremljanje in spodbujanje delovanja lokalne demokracije v EU;
12. razvoj digitalnih orodij za evidentiranje političnih in finančnih pristojnosti, pri čemer se uporabijo sinergije z obstoječimi orodji EU ter orodji nacionalnih in mednarodnih organizacij;
13. podpora in spodbujanje pomembnega dela lokalnih in regionalnih oblasti, ki so v ospredju pri obvladovanju pandemije COVID-19 ter gospodarske in socialne krize. Pandemija je pokazala pomen ustrezne uporabe načela aktivne subsidiarnosti ter ključno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti na eni strani ter potrebo po usklajevanju in podpori na evropski ravni na drugi strani;
14. natančna preučitev novih političnih pobud EU, da se zagotovi vključenost teritorialne razsežnosti in izpolnitev zahteve po dodani vrednosti EU, v skladu s priporočili projektne skupine za subsidiarnost in sorazmernost z vodilom „storiti manj, a učinkoviteje“ ter smernicami za boljše pravno urejanje;
15. zmanjšanje upravnega bremena in stroškov izvajanja, ki jih imajo regije in mesta, z vztrajanjem pri poenostavitvi zakonodaje in splošnim opozarjanjem pred čezmernim prenašanjem zakonodaje;
16. krepitev sodelovanja z Evropsko komisijo, Evropskim parlamentom in Evropskim svetom, med drugim prek mreže regionalnih središč in platforme *Fit for Future* (Pripravljeni na prihodnost), da bi izboljšali učinkovitost oblikovanja politik EU s povratnimi informacijami na podlagi empiričnih podatkov, ki jih prispevajo lokalni in regionalni deležniki;
17. poudarjanje pomena lokalne samouprave v Evropski uniji, državah kandidatkah in potencialnih državah kandidatkah za pristop k EU ter državah partnericah vzhodnega in sredozemskega sosedstva;
18. podpiranje delovanja EU na svetovni ravni s spodbujanjem vrednot in načel, kot so človekove pravice, demokracija, pravna država, trajnostni razvoj in socialna vključenost, ob tesnem sodelovanju z državami partnericami vzhodnega in sredozemskega sosedstva;
19. spodbujanje regionalnih parlamentov k sodelovanju v pilotnem projektu OR in Konferenca evropskih regionalnih zakonodajnih skupščin o spodbujanju političnih razprav o ključnih vprašanjih EU, kot je priprava letnih delovnih programov Evropske komisije;
20. zagotavljanje, da EU podpira učinkovito udeležbo in udejstvovanje mladih, tudi s strukturiranim sodelovanjem s koordinatorjem EU za mlade, ter krepki ukrepe, kot je jamstvo za mlade, da bi izboljšali možnosti za kakovostno zaposlovanje in izobraževanje, in vzpostavi evropsko jamstvo za otroke;
21. nadaljevanje sodelovanja z mladimi izvoljenimi politikami v okviru njim namenjenega programa OR, da se prihodnje generacije izvoljenih lokalnih in regionalnih politikov seznanijo s postopki oblikovanja politik na evropski in nacionalni ravni;
22. spodbujanje kulturne raznolikosti lokalnih, regionalnih, nacionalnih in evropskih identitet ter različnih jezikov in tradicij, ki tvorijo evropsko kulturno dediščino; poudarjanje, da je kulturni in ustvarjalni sektor, ki ima v lokalnem gospodarstvu vlogo delodajalca in svoje mesto tudi v družbenem življenju skupnosti, močno prizadela pandemija in potrebuje podporo; prispevanje k novi evropski agendi za kulturo, med drugim z vključevanjem naložb v kulturo v različnih skladih EU, ter krepitvijo sinergij med kulturo in drugimi politikami, kot so turizem, regionalna politika, izobraževanje, mladi, raziskave in inovacije.

Razumevanje korenitih družbenih sprememb, ki jih prinašajo izzivi digitalizacije ter okoljski in demografski izzivi za oblikovanje odpornih regionalnih in lokalnih skupnosti, ter odzivanje nanje

Trenutni podnebni in digitalni prehod, demografske spremembe ter posledice notranjih in zunanjih migracijskih tokov imajo velik učinek na vse evropske regije, mesta, kraje in vasi. Poslanstvo OR v okviru druge prednostne naloge bo analizirati in poiskati rešitve, ki bodo lokalnim in regionalnim oblastem omogočile obravnavo teh družbenih sprememb v neposrednem življenjskem okolju ljudi. Pandemija COVID-19 zahteva razmislek o ustreznih odzivih na te izzive, saj so EU in njene države članice pokazale, kaj vse so pripravljene storiti, da bi rešile življenja in gospodarstvo. Zaradi te krize se je povečala potreba po poglobljenem razmisleku o politikah, pristojnostih in splošnem delovanju Evropske unije. OR zato z zanimanjem pričakuje pomembno razpravo o vseh politikah EU v povezavi s konferenco o prihodnosti Evrope, na splošno pa njihov pregled in oceno ob upoštevanju načela subsidiarnosti. OR bo to poslanstvo izpolnjeval z zakonodajnim in političnim delom svojih članov in deležnikov ter njihovim prispevkom pri oblikovanju politik, pa tudi s prispevanjem k evropskemu zelenemu dogovoru in uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja ZN. To bo dopolnjevala komunikacijska kampanja, ki jo bo vodil OR. K izpolnjevanju te prednostne naloge bo prispeval tudi letni lokalni in regionalni barometer.

OR bo prednostno obravnaval naslednje ključne ukrepe:

23. spodbujanje kriznega načrta za pandemijo COVID-19, temelječega na izvajanju ciljev trajnostnega razvoja na lokalni in regionalni ravni ter na pobudah evropskega zelenega dogovora;
24. prispevanje k ciljem glede zmanjšanja emisij ogljika do leta 2030 za doseg podnebne nevtralnosti do leta 2050 s spodbujanjem ambicioznih in odločnih lokalnih in regionalnih ukrepov v okviru podnebnega pakta ter drugih ustreznih lokalnih in regionalnih pobud trajnostnega razvoja;
25. spodbujanje uporabe strategij pametne specializacije in drugih instrumentov pri krepitvi evropskih partnerstev in lokalnega javno-zasebnega sodelovanja z namenom izboljšanja poklicnih kompetenc in možnosti za pridobivanje kvalifikacij na področjih in delovnih mestih ter v tehnologijah, ki so potrebni za povečanje trajnosti, dodane vrednosti in odpornosti na lokalni in regionalni ravni;
26. prispevanje k ambiciozni okoljski politiki EU in zagotavljanju povezovanja politik v okviru vseh okoljskih akcijskih programov; zagotavljanje ustreznega upoštevanja lokalne in regionalne razsežnosti pri pripravi in izvajanju treh glavnih okoljskih prednostnih nalog evropskega zelenega dogovora: biotske raznovrstnosti, krožnega gospodarstva in ničelnega onesnaževanja; načrtovanje okoljskih in podnebnih politik, ki se bodo lahko praktično izvajale v vseh vrstah skupnosti;
27. oblikovanje in podpiranje razvoja podnebnega pakta z usklajenimi in medsektorskimi ukrepi in pobudami, vključno z lokalno določenimi prispevki in političnimi zavezami na ravni regij in mest, da bi zagotovili, da bo pakt temeljil na upravljanju na več ravneh in učinkovitem razširjanju dobrih praks ter da ne bo zapostavljena nobena oseba ali regija;
28. predvidevanje vplivov, ki jih bodo na naše skupnosti imele spremembe na področju energije, mobilnosti in digitalizacije; oblikovanje strategij in podpiranje njihovega hitrega izvajanja, da se njihovi pozitivni učinki čim bolj povečajo, njihovi negativni lokalni učinki pa zmanjšajo;
29. podpiranje lokalne odpornosti s prilagajanjem podnebnim spremembam in povečanjem lokalne zmogljivosti za odzivanje na ekstremne vremenske dogodke, ki so vse pogostejši in vse hujši, zlasti z zagotavljanjem potrebnih sredstev lokalnim in regionalnim oblastem za obvladovanje nesreč prek mehanizma Unije na področju civilne zaščite in z uporabo okrepljenega Solidarnostnega sklada EU;
30. prispevanje k pripravi cilja ničelnega onesnaževanja za okolje brez strupov ter priprava in podpiranje regionalnih in lokalnih oblasti na izvajanje ambicioznih ciljev za ničelno onesnaževanje zraka, vode in tal; prispevanje k pregledu svežnja o mobilnosti v mestih na podlagi izkušenj z načrti za trajnostno mobilnost v mestih in priprava organov javnega prevoza na odzivanje na zunanje grožnje za varne in zanesljive storitve mobilnosti;
31. zagotavljanje, da se stališča in prispevki lokalnih in regionalnih oblasti ustrezno upoštevajo v dialogih o podnebnih in energetskih vprašanjih v državah članicah pri pripravi, ocenjevanju in izvajanju nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov, nacionalnih dolgoročnih strategij in nacionalnih dolgoročnih strategij prenove stavb;

32. podpiranje Evropske komisije pri uspešni zasnovi in izvajanju „vala prenove“ in njegovi umestitvi v jedro strategije za okrevanje po pandemiji;
33. podpiranje Evropske komisije pri njenem cilju, da se uvede označevanje izdelkov, proizvedenih brez krčenja gozdov, ter da se zaščitijo in obnovijo svetovni gozdovi;
34. odprava digitalne vrzeli ter spodbujanje digitalnega učenja in digitalizacije lokalnih in regionalnih javnih storitev, med drugim s podporo programa za digitalno Evropo za obdobje 2021–2027, da bi zmanjšali upravna bremena ter spodbudili trajnostno rast lokalnih podjetij in odporno gospodarstvo ter prispevali k bolj trajnostni in zeleni Evropi;
35. podpiranje digitalnega in medijskega opismenjevanja za vse na lokalni in regionalni ravni ter prizadevanje za vzpostavitev evropskega okvira za zaupanja vredno uporabo umetne inteligence, v središču katere je človek;
36. poziv Evropski komisiji, državam članicam EU ter njihovim regijam in mestom, naj pospešijo modernizacijo in digitalizacijo sistemov izobraževanja in usposabljanja, med drugim s potrebnimi naložbami v izobraževalno infrastrukturo in opremo ter podporo za zaposlovanje v lokalnem gospodarstvu; prispevanje k prizadevanjem za nadaljevanje dejavnosti v okviru programa Erasmus+ in evropske solidarnostne enote. Evropski izobraževalni prostor in posodobljeni program znanj in spretnosti za Evropo sta dve pomembni možnosti ukrepanja in podpore, ki ju je treba podpreti v okviru prihodnjega programa Erasmus;
37. podpiranje izboljšanja širokopasovnih povezav in uvedbe tehnologije 5G na lokalni in regionalni ravni na mestnih in podeželskih območjih ter opredelitev prihodnjih naložbenih potreb;
38. zagotavljanje, da lokalne in regionalne oblasti lahko prispevajo k prihodnji strategiji „od vil do vilic“ in imajo od nje tudi korist; spodbujanje vzpostavitve lokalnih svetov za prehrano, povezovanje lokalnih proizvajalcev živil in potrošnikov, spodbujanje zdrave prehrane in ozaveščanje o razmetavanju s hrano; upoštevanje finančnih potreb kmetij pri izvajanju potrebnih ukrepov v zvezi s podnebjem, okoljem in biotsko raznovrstnostjo;
39. obravnavanje vse večjega izziva bega možganov in krepitev regionalnih inovacijskih ekosistemov z močnejšo teritorialno kohezijo, spodbujanjem ekonomije blaginje ter podpiranjem raziskav in inovacij, med drugim s podporo iz programa Obzorje Evropa, evropskih strukturnih in investicijskih skladov ter različnih nacionalnih instrumentov financiranja; izvajanje teritorialnih pobud za predvidevanje in dejavnosti za čimprejšnjo okrepitev odpornosti regij in mest na področju sociale, gospodarstva in zdravja;
40. prispevanje k celoviti evropski strategiji za demografske spremembe, ki bi obravnavala vse demografske izzive in se odražala v širokem, usklajenem in celovitem odzivu EU na demografske izzive, saj je to medsektorska tema, povezana z vsemi politikami EU;
41. zagotavljanje, da bo EU razvila celostno, humanitarno in pravično migracijsko politiko in ne bo dopustila, da bi se morali države članice, obmejne regije, otoki in najbolj oddaljene regije sami spoprijemati z migracijsko krizo, saj gre tako za nacionalno kot tudi evropsko vprašanje; podpiranje izmenjave dobre prakse med regionalnimi in lokalnimi oblastmi o vključevanju migrantov;
42. zagotavljanje prispevkov z regionalnega in lokalnega vidika za reformo migracijske politike EU, med drugim o vključevanju, postopkih pravičnega vračanja in azilnih politikah, ki bi morale omogočati ustrezno odzivanje na sedanja in prihodnja migracijska gibanja; obravnavanje temeljnih vzrokov migracij v sodelovanju z državami izvora in tranzitnimi državami za ljudi, ki potrebujejo humanitarno zaščito; varovanje zunanjih meja EU; preprečevanje nedovoljenih migracij in boj proti trgovini z ljudmi;
43. spodbujanje kulture spoštovanja pravne države na lokalni in regionalni ravni kot pogoja za proces evropskega povezovanja in temeljne vrednote Unije, zapisane v Pogodbah in skupne ustavnim tradicijam držav članic;
44. poziv EU, naj ob upoštevanju socialnih partnerjev in nacionalnih sistemov zaščiti delovna mesta in poskrbi za okrevanje, ki temelji na navzgor usmerjeni socialno-ekonomski konvergenci, izboljšanju socialnih pravic in delovnih pogojev za vse, tudi tiste v novih oblikah zaposlitve, kot sta platformno delo in gospodarstvo priložnostnih del, pa tudi delavce v tradicionalnem gospodarstvu, mikropodjetjih in kulturnem sektorju; priznavanje, da dve tretjini vseh

delovnih mest ustvarjajo MSP, ki so večinoma trdno zasidrana v lokalnih skupnostih in tvorijo ključni del evropskega socialnega tkiva. OR bo še naprej promoviral projekt Evropska podjetniška regija in druge vseevropske dejavnosti, s čimer se zlasti med mladimi razvija in krepi podjetništvo;

45. opravljanje vloge posrednika za razvojno sodelovanje med mesti in regijami ter spodbujanje ciljev trajnostnega razvoja ZN, da bi se s svojim prispevkom uveljavil kot vodilni pri reševanju svetovnih izzivov, kot so konflikti in politična nestabilnost, šibko gospodarstvo, migracije in podnebne spremembe;
46. izmenjava dobre prakse z lokalnimi in regionalnimi oblastmi držav pristopnic in partnerskih držav iz sosedstva EU in svetovnega juga ter lažjanje njihovega dostopa do ciljne podpore EU.

Zagotavljanje, da Evropska unija na podlagi temeljnih vrednot, tj. socialne, ekonomske in teritorialne kohezije, vselej deluje v interesu državljanov in krajev, kjer ti živijo

Poslanstvo OR bo zagotoviti, da se v politikah Evropske unije, ki vplivajo na državljane in kraje, kjer ti živijo (krajevnih politikah), spoštujejo ekonomska, socialna in teritorialna kohezija. OR bo to poslanstvo izpolnjeval z zakonodajnim in političnim delom svojih članov, partnerjev in deležnikov ter njihovim prispevkom pri oblikovanju politik. Še naprej se bo zavzemal za aktivno vlogo zavezništva za kohezijo, pri tem pa izpostavljal dodano vrednost kohezije kot politike in temeljne vrednote, na kateri temeljijo vse politike EU. Osredotočil se bo na vlogo regij in mest v načrtu EU za okrevanje gospodarstva. K izpolnjevanju tega poslanstva bosta prispevala tudi evropski teden regij in mest ter letni lokalni in regionalni barometer.

OR bo prednostno obravnaval naslednje ključne ukrepe:

47. zavzemanje za večletni finančni okvir kot ključno orodje evropske solidarnosti, ki ustreza ambicioznosti EU za izpolnjevanje vseh njenih prednostnih nalog, prinaša dodano vrednost, je preglednejši in razumljivejši za državljane ter vključuje cilje trajnostnega razvoja ZN, izvajanje evropskega stebra socialnih pravic in nove prednostne naloge evropskega zelenega dogovora;
48. prispevanje h krepitvi kohezijske politike, ki je bistvena vse od nastanka EU, s premišljenim izvajanjem Evropskega socialnega sklada, Evropskega sklada za regionalni razvoj in Kohezijskega sklada, kar bi imelo precejšen učinek na vse evropske regije;
49. nadaljnje zavzemanje za močno in učinkovito kohezijsko politiko za vse regije EU, ki je potrebna ne le za pomoč mestom in regijam pri okrevanju po krizi zaradi COVID-19, temveč tudi za reševanje drugih pomembnih izzivov, ki močno prizadenejo mesta in regije, vendar imajo neenake učinke tako znotraj različnih regij in mest v Evropi kot tudi med njimi, zlasti podnebnih sprememb in prehoda na ogljično nevtravno gospodarstvo, digitalnega prehoda, demografskih sprememb in migracij;
50. poudarjanje potrebe po ustreznem in stabilnem financiranju kohezijske politike in skupne kmetijske politike EU, da se dosežejo vsi njuni cilji; podpiranje lokalnih gospodarstev ter lokalnih in regionalnih oblasti pri učinkoviti uporabi virov, ki so trenutno dodeljeni za okrevanje evropskega gospodarstva;
51. poziv k regionalni in lokalni dodelitvi sredstev v okviru novega sklada za okrevanje zaradi pričakovanih asimetričnih teritorialnih učinkov krize zaradi COVID-19; zagotavljanje, da se novi instrument ne vzpostavi na škodo proračuna kohezijske politike in da se naložbe usklajujejo s finančno podporo EU, da se dosežejo čim večji učinki vzvoda ter preprečita razdrobljenost in centralizacija;
52. poudarjanje, da mora EU zaradi pandemije COVID-19 okrepiti zdravstveno varnost ter povečati lastne zdravstvene vire in zalogo medicinske opreme, vključno z osebno zaščitno opremo. Sem sodi tudi zagotavljanje pravnih pogojev za to, da je po potrebi mogoče hitro in enostavno oddajati naročila oziroma začeti s proizvodnjo. Poleg tega je treba lokalne in regionalne oblasti podpreti pri izboljševanju njihovih zmogljivosti za odzivanje na izredne razmere in nesreče. Ker imajo regionalne in lokalne oblasti pomembno vlogo pri zagotavljanju storitev javnega zdravstvenega varstva in socialnih storitev za državljane, se bo OR zavzemal za usklajene ukrepe in podporo EU za nacionalne, regionalne in lokalne strukture za pripravljenost na nesreče, da bi se v skladu z načelom subsidiarnosti odzivali na nevarnosti za zdravje in krizne razmere;

53. organizacija odpornosti gospodarskih ciklov s krepitvijo prostorske konvergence proizvodnih verig v Evropi;
54. spodbujanje uporabe strategij za trajnostni razvoj mest za krepitev gospodarske rasti, ustvarjanje delovnih mest in dostojnega dela ter socialne vključenosti, v skladu s cilji prenovljene Leipziške listine in agende EU za mesta;
55. prizadevanje za prenovljeni okvir ekonomskega upravljanja, vključno s Paktom za stabilnost in rast, ob upoštevanju izkušenj, pridobljenih s krizo, da bi izboljšali proračunska pravila EU z uvedbo zlatega pravila za trajnostne naložbe, vključno s sofinanciranjem strukturnih in investicijskih skladov v okviru splošnega cilja trajnostnega finančnega načrtovanja;
56. spremljanje učinka pandemije in njenih negativnih posledic za dolgoročno zaposlovanje v vseh lokalnih in regionalnih gospodarstvih EU; poudarjanje pomena ponovnega razmisleka o industrijski in podjetniški strategiji EU ter osredotočanje na trajnostne vidike rasti za pospešitev okrevanja; spodbujanje inovativnih ekosistemov, socialnega gospodarstva in pametne specializacije ter podpiranje krajevnih industrijskih strategij;
57. spremljanje uporabe kodeksa dobre prakse za partnerstvo, da bi zagotovili celovito vključenost lokalnih in regionalnih oblasti v pripravo partnerskih sporazumov in programov za obdobje 2021–2027. Načela partnerstva in upravljanja na več ravneh bi morala biti za zgled tudi pri upravljanju evropskega semestra;
58. zavzemanje za neposreden dostop mest in regij do financiranja EU za izvajanje evropskega zelenega dogovora, ter zagotavljanje, da se lokalne in regionalne oblasti vključijo v pripravo načrtov za pravični prehod in izvajanje Sklada za pravični prehod;
59. zagotavljanje, da imajo regije, mesta in posamezniki korist od ukrepov za poenostavitev evropskih strukturnih in investicijskih skladov; podpiranje preprečevanja zlorab sredstev EU in goljufij v zvezi z njimi ter podpiranje boja proti njim;
60. prispevanje h krepitvi in izboljšanju delovanja enotnega trga, ne le s prepoznavanjem ovir za štiri svoboščine na lokalni in regionalni ravni ter spodbujanjem upravne poenostavitve, temveč tudi s poudarjanjem, da so lokalne in regionalne oblasti ključne pri izvajanju in uveljavljanju pravil enotnega trga; v zvezi s tem poudarjanje daljnosežnih učinkov, ki jih ima svoboda gibanja na enotni trg, in opozarjanje pred njegovo nadaljnjo razdrobljenostjo;
61. razširitev zaveznitva za kohezijo, da se v podporo kohezijski politiki vključijo deležniki iz javnega in zasebnega sektorja, ter predstavljanje dodane vrednosti, ki jo ima EU za vse državljane EU in demokratična načela, s spremljanjem in sporočanjem učinka naložb, ki jih financira EU;
62. spremljanje začasnega okvira za državno pomoč in nadaljnjih ukrepov s podobnim ciljem, ki omogočajo ciljno podporo za ohranitev delovnih mest v sektorjih in regijah, ki jih je pandemija še posebej močno prizadela; poudarjanje, da bi v tem kontekstu prožnejša pravila o državni pomoči prispevala k „odpravljanju resne motnje v gospodarstvu države članice“ in da bo to veljalo tudi po decembru 2020, ko se izteče veljavnost začasnega okvira; na podlagi tega poziv Komisiji, naj bo pripravljena na podaljšanje začasnega okvira ali omogoči podobno prožnost, s katero bo sektorjem in regijam, ki jih je prizadela kriza, pomagala pri okrevanju;
63. podpiranje zbiranja in razširjanja informacij o prožnosti postopkov javnega naročanja, saj v sedanjih razmerah te javnim naročnikom omogočajo uporabo postopka s pogajanjem z manj postopkovnimi zahtevami;
64. podpiranje agende EU za podeželska območja, da se v teh regijah prepreči depopulacija in odpravi tveganje revščine ter da se zagotovi uravnotežen in celovit pristop k evropskemu teritorialnemu razvoju;
65. aktivno spremljanje dejavnosti OR v zvezi s pametnimi vasmi in promocija tega koncepta v institucijah EU; spodbujanje pobud za inovacije in modernizacijo podeželskih območij; sprejetje strategije za trajnostno in pametno mobilnost v okviru programa pametnih turističnih destinacij;

66. poudarjanje, da bi se morale v kriznih razmerah, v katerih je potrebno zaprtje mej ali strožji nadzor na mejah, EU in države članice dogovoriti o skupnih zavezujočih pravilih in postopkih za zagotavljanje svobode gibanja v EU; izpostavljanje, da imajo čezmejna gospodarska in družbena območja veliko vrednost za EU;
67. poudarjanje, da so lokalne in regionalne oblasti med krizo zaradi COVID-19 kljub zaprtju številnih meja in omejitvam brez primere pokazale izjemno iznajdljivost pri iskanju načinov za nadaljevanje čezmejnega in transnacionalnega sodelovanja ter dokazale resnično solidarnost med evropskimi državljani. Kriza je pokazala, da je Evropa brez meja eden od glavnih dosežkov evropskega povezovanja, ki ga je treba obvarovati. Udejstvovanje v projektih za stike med ljudmi in majhnih projektih v okviru programov čezmejnega sodelovanja, ki na podlagi medsebojnega zaupanja med udeleženci tvorijo osnovo za čezmejne mreže in obsežne projekte, bi morale ostati stalna prednostna naloga Evropske unije in njenih institucij;
68. poudarjanje pomembnosti evropskega teritorialnega sodelovanja in zagotavljanje potrebnih proračunskih sredstev zanj, saj se je za številne regionalne oblasti izkazal za nepogrešljivega tako pri izmenjavi strokovnega znanja in dobre prakse v zvezi s ključnimi izzivi kot tudi pri čezmejni krepitvi človeških stikov med regionalnimi oblastmi;
69. spodbujanje javnih naložb v otoke ter redko poseljene in najbolj oddaljene regije z dodatnim prilagajanjem pravil o državni pomoči, povečanjem evropskega sofinanciranja v okviru kohezijske politike in razvojem teritorialnega sodelovanja s tretjimi državami;
70. spodbujanje posodobitve splošnega sistema upravljanja kohezijske politike, zlasti s poenostavitvijo upravnih postopkov na vseh ravneh upravljanja;
71. pozivanje k celovitemu izvajanju evropskega stebra socialnih pravic na lokalni in regionalni ravni ter izvajanju načel iz sporočila Komisije z naslovom Močna socialna Evropa za pravičen prehod;
72. podpiranje oblikovanja regionalne razsežnosti, ki jo je v evropski pregled socialnih kazalnikov vnesla Komisija, v tesnem sodelovanju z državami članicami;
73. povečanje odpornosti regionalnih inovacijskih ekosistemov proti škodljivim učinkom morebitnih prihodnjih izrednih razmer z dokončanjem evropskega raziskovalnega prostora za prosto gibanje raziskovalcev, znanstvenih dognanj in tehnologije ter spodbujanjem sinergij med programom Obzorje Evropa in drugimi programi financiranja EU, pa tudi z nadaljevanjem uspešnega dela platforme za izmenjavo znanja in medinstitucionalne pobude Srečanje med znanostjo in regijami;
74. prispevanje k reviziji uredbe o vseevropskem prometnem omrežju in financiranja, povezanega z njo, ter poudarjanje, da je treba vzpostaviti manjkajoče povezave v čezmejni prometni infrastrukturi, da se povežejo vsa mesta in regije Unije na osrednjih in obrobni območjih, pa tudi v najbolj oddaljenih regijah.

Evropski odbor regij se bo za krepitev Evrope zavzemal z vsemi svojimi viri in političnim vplivom. Z zaščito temeljnih pravic evropskih državljanov ter zagotavljanjem učinkovitosti in uspešnosti politik in naložb EU si bo prizadeval za konkurenčnejšo, bolj trajnostno in odpornejšo EU, da bo lahko uresničevala pričakovanja svojih državljanov.

V Bruslju, 2. julija 2020

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

Resolucija Evropskega odbora regij – Predlogi Evropskega odbora regij v zvezi z delovnim programom Evropske komisije za leto 2021

(2020/C 324/03)

EVROPSKI ODBOR REGIJ,

ob upoštevanju:

- Prilagojenega delovnega programa Komisije za leto 2020 ⁽¹⁾,
- Protokola o sodelovanju z Evropsko komisijo iz februarja 2012,
- prednostnih nalog OR v petletnem mandatu (2020–2025),

spodbuja Evropsko komisijo, naj v okviru svojega delovnega programa za leto 2021 izvede naslednje ukrepe:

1. se odzove na spoznanja iz krize zaradi COVID-19, tako da v okviru modela socialnega tržnega gospodarstva nameni večji poudarek socialni blaginji in okoljski trajnosti ob upoštevanju ciljev OZN za trajnostni razvoj;
2. zagotovi, da bo strategija za okrevanje po pandemiji v celoti usklajena s cilji zelenega dogovora in zavezami, ki jih je EU sprejela v okviru Pariškega sporazuma, ter osredotočena na varovanje zdravja evropskih državljanov in ponovno vzpostavitev gospodarske rasti v EU. Pri izvajanju podnebne zakonodaje je treba v polni meri upoštevati geografsko, gospodarsko in socialno raznolikost evropskih območij ter pri prehodu na podnebno nevtralnost okrepiti načelo upravljanja na več ravneh;
3. sodeluje z OR na področju večje prepoznavnosti in javne podpore takšnim ukrepom prek njegovega okvira za zeleni dogovor na lokalni ravni (*Green Deal Going Local*);
4. razsežnost zdravja vključi v okvir zelenega dogovora s spodbujanjem zdravega življenja vseh ljudi ter nadaljnega preučevanja obstoječih povezav in sinergij med zdravjem, okoljem, energijo, gospodarstvom, zaposlovanjem, konkurenčnostjo in varstvom podnebja, ob tem pa predlaga jasno strategijo za izgradnjo odpornih območij, gospodarstev in družb v obdobju po pandemiji v okviru ciljev OZN za trajnostni razvoj;
5. sprejme nadaljnje ukrepe za zmanjšanje bremena nacionalnih, regionalnih in lokalnih organov pri prizadevanjih za reševanje krize zaradi COVID-19 ter uporabi vsa razpoložljiva sredstva za pomoč pri odzivanju na potrebe evropskih zdravstvenih sistemov. Zaradi hitrega širjenja virusa je prišlo do povečanega pritiska na zdravstveno in socialno varstvo, obenem pa se je treba pripravljati še na „drugi val“. Za čezmejno načrtovanje obvladovanja pandemije bi bilo treba spodbujati regionalne krizne štabe, ki bi jih sestavljale vse ravni upravljanja. Ti bi morali ukrepati glede na epidemiološko stanje in se ne bi smeli ustaviti na nacionalnih mejah;
6. sodeluje z OR pri krepitvi ozaveščenosti in zmogljivosti organov upravljanja, da bi kar najboljše izkoristili priložnosti, povezane z zelenim dogovorom, in hkrati spodbuja bolj neposreden dostop lokalnih in regionalnih oblasti do sredstev EU, da bi dosegli cilje zelenega dogovora in zlasti podprli obmejna območja s pospešitvijo uvajanja evropskega čezmejnega mehanizma (ECBM);
7. spodbuja podnebni pakt kot skupen projekt okrepljenega sodelovanja med lokalnimi in regionalnimi oblastmi, evropskimi institucijami in državljani, ki je namenjen boju proti podnebnim spremembam ter obvladovanju gospodarske krize, ki jo je povzročila pandemija COVID-19, in kot krovni projekt, ki združuje vse zainteresirane strani pri pripravi in izvajanju lokalnih podnebnih paktov ter izmenjavi primerov najboljše prakse;
8. vzpostavi forum za zeleno okrevanje gospodarstva, v katerem bodo lahko OR, Evropska komisija, lokalne in regionalne oblasti ter druge zainteresirane strani sodelovale pri izvajanju zelenega dogovora v novem okviru okrevanja po pandemiji;

⁽¹⁾ COM(2020) 440 final.

9. zagotovi, da bo cilj ničelne stopnje onesnaževanja za okolje brez strupov, ki ga predvideva zeleni dogovor, še naprej bistven del ekološkega okrevanja. Ambiciozen akcijski načrt za ničelno onesnaževanje vode, zraka in tal je nujen zlasti za izboljšanje varovanja zdravja;
10. bolj ambiciozno ukrepa v zvezi s prihodnjo strategijo EU za biotsko raznovrstnost, da bi ustavili izgubljanje biotske raznovrstnosti in omogočili EU, da prevzame vodilno vlogo v svetu pri njenem varstvu in obnavljanju, kar je bistveno za preprečevanje ali zmanjševanje vpliva prihodnjih pandemij; spodbuja hitro izvajanje evropske strategije za gozdove z zagotavljanjem ustreznih mehanizmov za izmenjavo primerov najboljše prakse in njihovo širjenje;
11. spodbuja trajnostno in lokalno proizvodnjo hrane z izvajanjem pobud, napovedanih v strategiji „od vil do vilic“, da bi ohranili biotsko raznovrstnost, tla, vodo in morsko okolje ter kmetom v EU zagotovili primerno raven dohodka; kmetijskim proizvajalcem zagotavlja poštene tržne cene ob pravičnem tržnem položaju s splošno zavezujočim prilagajanjem proizvodnje povpraševanju na trgu, zlasti v primeru tržne krize; kmetom in podeželskim območjem zagotovi potrebne strukturne spremembe za prehod na bolj trajnostne prehranske sisteme;
12. pripravi akcijski načrt za izvajanje evropskega stebra socialnih pravic, ki bo prispeval h krepitvi socialne razsežnosti EU in blažitvi posledic sedanjih zelenih in digitalnih prehodov. OR poudarja, da ima izvajanje evropskega stebra socialnih pravic močno teritorialno komponento in da je treba pregled socialnih kazalnikov, ki trenutno prikazuje le nacionalna povprečja, okrepiti z dodatnimi regionalnimi podatki;
13. vključi evropsko jamstvo za otroke v izvedbeni načrt evropskega stebra socialnih pravic, da se izkorenini revščina in socialna izključenost otrok v EU;
14. preuči potencial socialnega gospodarstva in pripravi akcijski načrt za socialno gospodarstvo, ki bi njegova načela vključil v različne socialno-ekonomske politike Evropske unije. S tem bi prispevali k okolju prijaznemu in pravičnemu prehodu ter načrtu okrevanja v obdobju po COVID-19, ki bi zapolnil vrzel med izobraževanjem, znanjem in spretnostmi ter delovnimi mesti, prednostno obravnaval brezposelnost mladih in spodbujal uravnoteženo zastopnost spolov;
15. pripravi ambiciozno reformo pakta za stabilnost in rast, ki bo vključevala cilj vzdržnih javnih financ in spoznanja, do katerih smo prišli zaradi koronavirusne krize;
16. prispeva k spodbujanju javnih in zasebnih naložb, ki lahko konkretno vplivajo na realno gospodarstvo na lokalni in regionalni ravni, pri čemer naj upošteva poseben položaj najbolj oddaljenih regij;
17. nujno predlaga temeljito reformo evropskega semestra in gospodarskega upravljanja EU za doseg preglednega, vključujočega in demokratičnega procesa. Zaradi močne povezave med mehanizmom za okrevanje in odpornost ter evropskim semestrom je reforma še toliko bolj nujna, da bi preprečili nadaljnjo centralizacijo in pristop od zgoraj navzdol v načrtih okrevanja ter namesto tega dali prednost ekonomski, socialni in teritorialni koheziji med državami članicami in znotraj njih ter kakovostnim javnim naložbam, potrebnim za trajnostno obnovo EU. Prenovljeni evropski semester in tudi splošna evropska gospodarska strategija za izvajanje ciljev trajnostnega razvoja v EU bi morala vključevati načela partnerstva, upravljanja na več ravneh in teritorialno razsežnost v skladu s predlogom OR o kodeksu ravnanja, po katerem naj se na nacionalni ravni v evropski semester vključijo lokalne in regionalne oblasti, na evropski pa Evropski odbor regij;
18. obravnava ranljivost evropskih vrednostnih verig, ki se je pokazala med krizo zaradi COVID-19; prepozna najšibkejše povezave in poskrbi za raznolikost virov v dobavnih verigah EU, zmanjša njihovo odvisnost od posameznih držav, trajnostno okrepi evropsko industrijsko bazo in zagotovi strateško neodvisnost industrije EU; vzpostavi politiko grozdov kot osrednjega dela vsake industrijske politike EU, primerno za krepitev razvoja evropskih vrhunskih grozdov na svetovni ravni, ki povezujejo regionalne grozde, omrežja in ekosisteme;

19. vztraja pri boljšem izvajanju poglavij o trgovini in trajnostnem razvoju iz trgovinskih sporazumov EU ter se osredotoči na izboljšanje družbeno-gospodarskega in teritorialnega učinka trgovinskih sporazumov, vključno s prihodnjim sporazumom z Združenim kraljestvom, tako da zagotovi podrobnejše sektorske in geografske analize ter okrepi pogojenosti v poglavjih o trgovini in trajnostnem razvoju v prostotrgovinskih sporazumih. Tako kot Evropska komisija meni, da je prosta, pravična in odprta trgovina možna le z močno in učinkovito Svetovno trgovinsko organizacijo (STO) ter podpira namen Komisije, da predloži obsežno pobudo za reformo STO;
20. zagotovi, da bodo lokalne in regionalne oblasti v celoti vključene v pripravo in izvajanje sporazumov o partnerstvu in programov za obdobje 2021–2027;
21. zagotovi, da večja prožnost pri uporabi kohezijskih skladov in pravil o državni pomoči, ki je potrebna za podporo regijam in mestom ter podeželju pri okrevanju po krizi zaradi COVID-19, ne bo vodila k centralizaciji pooblastil ter lokalnim in regionalnim oblastem odvzela njihove pristojnosti;
22. izkoristi izkušnje agende EU za mesta in prenovljene Leipziške listine, tako da organizira vrh mest o trajnostnem razvoju mest;
23. na podlagi predlaganega „vala prenove“ in akcijskega načrta za partnerstva med mesti za stanovanja, sprejetega novembra 2018, pripravi evropsko agendo za stanovanja, s katero bi stanovanjsko politiko vključili v vse različne politike EU, ki vplivajo nanjo;
24. predlaga skladno in ambiciozno agendo EU za podeželska območja, ki bo usmerjena zlasti na oddaljena območja, ki so bila pogosto zapostavljena, in s tem izboljša povezavo z državljani, ki živijo na podeželju in so po definiciji bolj izolirani od centraliziranih sistemov upravljanja. Z oživljanjem podeželskih krajev in skupnosti bi EU lažje pokazala konkretno podporo in okrepila svojo legitimnost na terenu;
25. se odločno odzove na izzive, s katerimi se sooča evropski turizem, tako s kratkoročnim financiranjem kot z dolgoročno strategijo za okrevanje po krizi, da bo ta sektor v prihodnje postal odpornejši in bolj trajnosten. Zato mora kohezijska politika v dolgoročnem proračunu EU za obdobje 2021–2027 zagotoviti boljše izkoriščanje potenciala kulture in turizma. Poudarek ostaja na gospodarski konkurenčnosti na podlagi raziskav in inovacij, digitalnega prehoda ter evropske agende za evropski turizem;
26. izvaja posodobljeni akcijski načrt za digitalno izobraževanje, ki bi v celoti upošteval učinek COVID-19 ter nove pogoje za izobraževanje in usposabljanje. Akcijski načrt bi moral učinkovati tudi kot pospeševalec hitrega razvoja orodij za učenje na daljavo v regijah, mestih in na podeželju na manj razvitih območjih, zlasti v šolah. Digitalna in medijska znanja in spretnosti morajo postati sestavni del vseživljenjskega učenja, načrt pa mora postati platforma za izmenjavo dobre prakse med evropskimi mesti in regijami ter po vsem svetu;
27. dejavno vključi lokalne in regionalne oblasti v dokončno oblikovanje enotnega digitalnega trga in izkoristi njihovo ključno vlogo pri zagotavljanju digitalnih storitev za državljane ter ustvarjanju in upravljanju digitalne infrastrukture; natančno spremlja in meri trajnostne procese digitalne preobrazbe v evropskih regijah in mestih, s posebnim poudarkom na razkoraku med mestom in podeželjem;
28. okrepi financiranje in izobraževanje na področju hitrega in celovitega uvajanja digitalne infrastrukture in zlasti 5G v EU, tudi s sredstvi iz prihodnjega sklada EU za okrevanje, ter zagotovi hitrejšo širokopasovne povezave in potrebno opremo na podeželskih, gorskih in otoških območjih, v najbolj oddaljenih regijah ter na območjih, ki se spopadajo z demografskimi izzivi;
29. podpre vzpostavitev evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025 v tesni sinergiji z evropskim raziskovalnim prostorom, da bi zagotovili visokokakovostno izobraževanje in usposabljanje ter enakost in pravičnost v izobraževanju kot odziv na demografske spremembe in beg možganov; vključi OR v oblikovanje in izvajanje prihodnjih ukrepov za izobraževanje in usposabljanje ter v izvajanje posodobljenega programa znanj in spretnosti za Evropo in akcijskega načrta za digitalno izobraževanje;

30. predstavi znanstveno oceno učinka COVID-19 na demografske spremembe in zagotovi, da bodo prihodnje odločitve prilagojene lokalnim potrebam in posebnostim;
31. prednostno podpre organizacije, tudi neprofitne, ter MSP, samostojne umetnike in zaposlene v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih, ki jih je pandemija COVID-19 posebej prizadela. V procesu izboljšav sedanjega strateškega okvira EU za kulturo in v naslednjem programu Ustvarjalna Evropa bi bilo treba posebno pozornost nameniti krepitvi in zaščiti bogate evropske kulturne sfere, pa tudi regionalnih in lokalnih posebnosti in dediščine;
32. zagotovi, da pomoč Unije za države kandidatke in potencialne kandidatke po krizi doseže lokalne skupnosti, ter v zadostni meri vključi in pooblasti lokalne in regionalne oblasti, ki so bistvene za vzpostavitev demokratične legitimnosti delovanja EU v teh državah, hkrati pa še naprej poudarja in obravnava nevarnosti „ujetosti v lokalne razmere“, ki ogrožajo temelje demokracije;
33. poveča podporo EU za potrebe lokalnih in regionalnih oblasti ter njihovih združenj v partnerskih državah, zlasti iz južnega Sredozemlja in vzhodnega partnerstva, da bi ustvarili novo dinamiko za reforme na področju decentralizacije in izboljšali rezultate na področju upravljanja ter okrepili prepoznavnost koristi politik EU na vseh območjih in ravneh upravljanja partnerskih držav. To bi moralo vključevati ustanovitev šole vzhodnega partnerstva za javno upravo, kot je predlagano v skupnem sporočilu o politiki vzhodnega partnerstva po letu 2020;
34. prispeva k doseganju ciljev trajnostnega razvoja, med drugim z dejavnim vključevanjem lokalnih in regionalnih oblasti v partnerskih državah ter podporo dejavnostim sodelovanja med sorodnimi akterji v duhu partnerstva in solidarnosti, zlasti ob upoštevanju hudih globalnih učinkov pandemije COVID-19 in ukrepov za njeno obvladovanje;
35. vključi lokalne in regionalne oblasti v izvajanje in spremljanje strategije EU za enakost spolov ter vanjo vključi ukrepe in orodja za odpornost proti posledicam krize zaradi COVID-19 za enakost spolov;
36. uporabi konferenco o prihodnosti Evrope kot pravočasno priložnost, da z državljani ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi razmisli o EU kot o projektu, katerega temeljne vrednote so demokracija, temeljne pravice in pravna država, ter o potrebnih spremembah sedanjega institucionalnega okvira, da bi izboljšali njegovo učinkovitost in legitimnost, pa tudi povečali občutek pripadnosti državljanov evropskemu projektu;
37. v celoti vključi OR ter nacionalne in regionalne parlamente z zakonodajnimi pooblastili v vse organe konference o prihodnosti Evrope, da bo ta proces čim bližje državljanom; sodeluje z OR pri razvoju pilotnega modela za stalen in strukturiran dialog z državljani prek lokalnih in regionalnih oblasti, ki bi omogočal dvosmerno komuniciranje med državljani in institucijami EU ter pozneje dolgoročno izboljšal sprejemanje odločitev v EU;
38. okrepi prizadevanja za boj proti dezinformacijam, tudi na lokalni in regionalni ravni, s podpiranjem neodvisnih izvajalcev preverjanja dejstev, medijske pismenosti in kakovostnega novinarstva, pri tem pa poudarja, da se boj proti dezinformacijam ne sme uporabljati kot izgovor za cenzuro ali omejevanje svobode izražanja;
39. zavzame celovit pristop k politikam migracij, vključevanja in azila, ki temelji na spoštovanju temeljnih človekovih pravic, subsidiarnosti in solidarnosti ter mednarodnih obveznosti EU in držav članic; v sodelovanju s partnerji EU ter državami izvora in tranzita okrepi skupna prizadevanja za zaščito zunanjih meja EU ter boj proti nedovoljenim migracijam in trgovini z ljudmi; poveča podporo lokalnim in regionalnim oblastem pri njihovi bistveni vlogi v politikah vključevanja;
40. si prizadeva za uspešno sodelovanje z OR pri boljši pripravi zakonodaje in spodbujanju koncepta aktivne subsidiarnosti, zlasti prek mreže regionalnih središč za ocenjevanje izvajanja politike EU (RegHub) in njegove nove vloge v platformi Fit for Future (Pripravljeni na prihodnost), ter podpira OR pri razvoju mreže RegHub 2.0, da bi postala še učinkovitejša kot ponudnik pravočasnih povratnih informacij, ki temeljijo na izkušnjah uporabnikov pri

izvajanju politik EU na lokalni in regionalni ravni; potrdi in podrobneje opredeli ta načela v svojem prihodnjem sporočilu o boljšem pravnem urejanju;

41. upošteva razprave o prihodnjem delovnem programu Evropske komisije, ki so potekale v regionalnih parlamentih na podlagi sklepov projektne skupine Evropske komisije za subsidiarnost in sorazmernost ter pilotnega projekta Evropskega odbora regij in konference evropskih regionalnih zakonodajnih skupščin (CALRE).

OR naroča svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje institucijam EU in predsedstvu Sveta EU.

V Bruslju, 2. julija 2020

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

MNENJA

ODBOR REGIJ

139. PLENARNO ZASEDANJE OR PREK INTERACTIO (HIBRIDNA SEJA), 30. 6. 2020–2. 7. 2020

Mnenje Evropskega odbora regij – Izvajanje sporazumov o prosti trgovini: regionalni in lokalni vidik

(2020/C 324/04)

Poročevalec:	Michael MURPHY (IE/EPP), član grofijskega sveta, Tipperary
Referenčni dokument:	Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o izvajanju sporazumov o prosti trgovini, 1. januar 2018–31. december 2018 COM(2019) 455 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Splošne ugotovitve

1. pozdravlja letno poročilo Komisije o izvajanju sporazumov o prosti trgovini; meni, da je ne le ključni korak k večji preglednosti, temveč tudi učinkovit instrument za objektivno obveščanje javnosti o trgovinskih sporazumih, ki jih je sklenila EU;
2. poudarja pomemben potencial, ki ga trgovinska politika EU prispeva k izvajanju ciljev EU, zlasti v zvezi s trajnostno rastjo, izvajanjem ciljev trajnostnega razvoja, zaposlovanjem, ustvarjanjem delovnih mest in naložbami v EU. Hkrati pa se zaveda, da je kriza zaradi COVID-19 velik pretres za evropsko in svetovno gospodarstvo ter da evropska MSP ne bodo več mogla na enak način sodelovati v svetovni trgovini. Glede na nedavno raziskavo GD za trgovino lahko v letu 2020 pričakujemo 10 do 16-odstotni upad svetovne trgovine. Izvoz EU-27 v tretje države naj bi se zmanjšal med 9 % in 15 %, kar pomeni zmanjšanje v višini od 282 do 470 milijard EUR ⁽¹⁾;
3. opozarja, da je od izvoza v države zunaj EU odvisnih 36 milijonov delovnih mest v EU, od katerih jih 13,7 milijona zasedajo ženske; da se je v obdobju 2000–2017 število delovnih mest v EU, ki so odvisna od izvoza v preostale dele sveta, povečalo za 66 %, kar pomeni 14,3 milijona dodatnih delovnih mest; in da se je delež delovnih mest v EU, ki so odvisna od prodaje blaga in storitev v preostale dele sveta, glede na skupno število zaposlenih z 10,1 % leta 2000 povečal na 15,3 % leta 2017. ⁽²⁾ Z zaskrbljenostjo ugotavlja, da bo po ocenah Mednarodne organizacije dela zaradi pandemije COVID-19 leta 2020 samo v Evropi izgubljenih 12 milijonov delovnih mest;
4. poudarja pomen proste mednarodne trgovine, ki temelji na pravilih in koristi vsem trgovinskim partnerjem. Poziva Komisijo, naj še naprej brani trgovinske interese EU in se bori proti naraščajočemu trendu protekcionizma;

⁽¹⁾ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2020/may/tradoc_158764.pdf

⁽²⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/november/tradoc_157516.pdf

5. poudarja, da se učinki sporazumov o prosti trgovini v EU občutijo na regionalni ravni; zato poziva, naj ga Komisija sistematično obvešča ter morebitne lokalne in regionalne posledice trgovine upošteva že v zgodnji fazi pogajanj;
6. meni, da bi morali biti sporazumi o prosti trgovini prilagojeni MSP, ta pa bi morala biti pripravljena na sporazume o prosti trgovini; v zvezi s tem poudarja ključno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti, da svojim MSP pojasnijo sporazume o prosti trgovini;
7. poudarja skupno odgovornost vseh ravni upravljanja za zagotavljanje pravične razdelitve koristi globalizacije in blaženje njenih negativnih učinkov;
8. izraža zaskrbljenost, da stopnjevanje ukrepov, ki niso v skladu s pravili Svetovne trgovinske organizacije (STO), in novih, netaarifnih diskriminatornih ureditev pomeni nevarnost prekomernih vzajemnih regulativnih bremen in postaja nova stalnica v svetovni trgovini; meni, da bi bilo treba ponovno oceniti obstoječe programe podpore EU in njihov nadzor, in sicer v skladu s pravili EU o konkurenci, da bi z razbremenitvijo podprli regije, ki čutijo posledice trgovinskih vojn;
9. pozdravlja, da je Komisija 22. decembra 2017 vzpostavila strokovno skupino za trgovinske sporazume, ki naj bi povečala preglednost in vključevanje v trgovinski politiki EU; poudarja, da nobeden od 28 strokovnjakov v tej skupini ⁽³⁾ ne zastopa lokalnih ali regionalnih oblasti ali njihovih združenj; Komisijo poziva, naj strokovno skupino ohrani v sedanjih obliki, OR pa naj ima v njej še naprej vlogo opazovalca. V primeru spremembe splošne strukture strokovne skupine OR poziva, naj se ga vanjo povabi kot člana;
10. pozdravlja, da 29–31 % trgovine EU urejajo preferencialni trgovinski sporazumi;

Priporočila v zvezi s COVID-19

11. pozdravlja napoved Komisije, da bo začela postopek pregleda trgovinske politike, ki bo do konca leta privedel do nove strategije. Vendar pa poziva Komisijo, naj pri tem skrbno pregleda in nameni ustrezno pozornost izvajanju sporazumov o prosti trgovini v regijah in mestih držav članic;
12. pandemija COVID-19 je pokazala, da so svetovna gospodarstva med seboj tesno povezana in da v času krize nobena država ne more svojih proizvodnih potreb zadovoljiti sama. Zato OR poziva Komisijo, naj nadaljuje delo v zvezi z reformo STO, da se zagotovi pravičen in odprt svetovni trgovinski sistem, ki temelji na pravilih. Ob tem ugotavlja, da mora EU v primerih, ko gre za izkrivljanje svetovne konkurence, v celoti izkoristiti svoje instrumente trgovinske zaščite in razviti nova orodja za obravnavo praks, ki jih tretje države uporabljajo za izkrivljanje trga;
13. poziva Evropsko komisijo, naj nadaljuje delo v zvezi z obravnavo izkrivljanja konkurence na enotnem trgu, ki ga povzročajo tuje subvencije. V zvezi s tem OR z zanimanjem pričakuje objavo bele knjige Komisije o instrumentu za tuje subvencije. Napredek na tem področju je pomemben predvsem za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev za podjetja EU v sektorjih, kot je javno naročanje;
14. ugotavlja, da so navsezadnje v prvih vrstah krize regije in regionalne oblasti, ki se spopadajo z njenimi zdravstvenimi in gospodarskimi posledicami. Zato meni, da si mora EU prizadevati za ustvarjanje strateških zalog najnujnejše opreme, da bodo regije pripravljene na prihodnje pandemije. V zvezi s tem pozdravlja koncept „odprte strateške avtonomije“, ki ga zagovarja Komisija za diverzifikacijo svetovnih dobavnih verig in vrnitev dela proizvodnje kritičnih proizvodov v EU;
15. pozdravlja novi predlog večletnega finančnega okvira z dne 27. maja, vključno z novo pobudo REACT-EU in začasno okrepitevijo instrumenta EU za okrevanje (*Next Generation EU*). Pri tem pozdravlja dodatna sredstva, dodeljena kohezijski politiki, ki se lahko uporabijo za boj proti gospodarskim posledicam krize, med drugim za zagotavljanje naložb in likvidnosti za prizadeta MSP na terenu, zlasti v najbolj prizadetih sektorjih. Tako bodo rešena številna podjetja in delovna mesta;

⁽³⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/december/tradoc_156487.pdf

16. pozdravlja, da se je spričo krize zaradi COVID-19 poenostavila uporaba številnih programov EU za financiranje, vključno z InvestEU. Vendar poziva Evropsko komisijo, naj tudi po pandemiji ohrani sistem izboljšane dostopa do financiranja v okviru več programov, da bi evropska MSP lahko tehnologije digitalizacije in razogljčenja dobičkonosno izkoristila za ustvarjanje trajnostne gospodarske rasti in delovnih mest;

Izkoriščanje celotnega potenciala trgovinskih sporazumov – regionalni in gospodarski vidiki

17. se močno strinja s stališčem Komisije, da imajo podjetja EU lahko koristi od trgovinskih sporazumov EU le, če imajo ustrezne informacije o vsebini teh sporazumov in razumejo, kako delujejo v praksi; poudarja, da je treba regionalne predstavnike vključiti v prizadevanja za boljše izvajanje sporazumov o prosti trgovini; v zvezi s tem poudarja, da je treba pripraviti akcijske načrte za izvajanje sporazumov o prosti trgovini, ki bodo prilagojeni posameznim državam članicam, njihovim regijam in interesom regionalnega gospodarstva;

18. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se zapletena pravila o poreklu in zapleteni upravni obrazci, ki jih od podjetij EU za odobritev preferencialov zahtevajo trgovinske partnerice EU, pa tudi napor, povezani z dokazovanjem preferencialnega porekla, zdijo nesorazmerni za MSP v EU, saj nimajo enakih virov kot velika podjetja;

19. ponavlja svoje dolgoletno stališče, da prihodnji trgovinski sporazumi EU organom na vseh ravneh upravljanja ne smejo preprečevati, da bi zagotavljali, podpirali ali urejali javne storitve ali da bi razširili obseg storitev, ki jih ponujajo javnosti;

20. opozarja, da glavna izvozna dejavnost MSP poteka predvsem na enotnem trgu⁽⁴⁾ in da jih le približno polovica svoje blago prodaja zunaj EU-28⁽⁵⁾; poleg tega poudarja, da je izvozna dejavnost MSP tudi zelo skoncentrirana, pri čemer več kot dve tretjini skupnega izvoza MSP iz EU izvirata iz šestih držav članic⁽⁶⁾;

21. poudarja, da glede na rezultate nedavne ankete, ki sta jo izvedla OR in Eurochambres, učinkovito trgovanje zahteva⁽⁷⁾:

- (a) izboljšanje poznavanja prostotrgovinskih sporazumov EU z zagotavljanjem praktičnih informacij o tem, kako lahko MSP v praksi izkoriščajo določen prostotrgovinski sporazum, in z več informativnimi dogodki za podjetja na regionalni in lokalni ravni (usposabljanje, seminarji, delavnice, predstavitvene turneje itd.);
- (b) uporabnikom prijaznejše brezplačne instrumente, ki so na voljo v podporo podjetjem, vključno z MSP, ter večjo javno ozaveščenost o njihovem obstoju;
- (c) obravnavo kompleksnosti in neuskkljenosti pravil o poreklu in carinskih postopkov;
- (d) hitro uvedbo brezplačnega spletnega orodja za takojšnjo pomoč MSP v EU pri izračunu, ali njihovi proizvodi ustrezajo različnim zahtevam pravil o poreklu v sporazumih EU o prosti trgovini;

22. meni, da je treba storiti več za razširjanje informacij o delovanju mednarodne trgovine, zlasti na ravni držav članic in njihovih lokalnih in regionalnih oblasti, ki imajo ključno vlogo, ker poznajo MSP v svoji okolici in so jim blizu; zato vidi priložnost za sistematično sodelovanje OR in Evropske komisije pri razširjanju ustreznih informacij in razvijanju ustreznih interaktivnih orodij, kot je kalkulator pravil o poreklu za MSP;

⁽⁴⁾ Služba Evropskega parlamenta za raziskave (EPRS), *CETA implementation: SMEs and regions in focus* (Izvajanje Celovitega gospodarskega in trgovinskega sporazuma z vidika MSP in regij), študija po naročilu OR, 18. november 2019, na voljo na [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_IDA\(2019\)644179](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_IDA(2019)644179).

⁽⁵⁾ Flash Eurobarometer 421, *Internationalisation of Small and Medium-sized Enterprises* (Internacionalizacija malih in srednjih podjetij), oktober 2015.

⁽⁶⁾ Belgija, Nemčija, Španija, Italija, Nizozemska in Združeno kraljestvo.

⁽⁷⁾ Anketa Eurochambres in OR *Implementation of Free Trade Agreements – challenges and opportunities for businesses and regions* (Izvajanje sporazumov o prosti trgovini – izzivi in priložnosti za podjetja in regije), https://cor.europa.eu/en/events/Documents/ECON/Survey_Note_CoR-Eurochambres_Survey_15_November_2019.pdf

23. pozdravlja napredek Komisije pri vzpostavitvi spletnega portala, ki bo združil dve podatkovni zbirki, tj. podatkovno zbirko o dostopu na trge in službe za pomoč uporabnikom v zvezi s trgovino;

24. pozdravlja obstoječa orodja, ki jih uporablja Evropska komisija za spodbujanje in podporo MSP v EU pri njihovih mednarodnih prizadevanjih, da bi bila bolj konkurenčna v svetu, ter poudarja, da je pri uporabi teh orodij potreben pristop od spodaj navzgor;

25. se zaskrbljenostjo seznanja z odprtimi vprašanji s trgovinskimi partnericami, ki jih Komisija predstavlja v poročilu, zlasti z dejstvom, da se izdelki EU še vedno srečujejo z ovirami pri dostopu do številnih trgov v partnerskih državah. Prednost bi bilo treba dati vzajemnemu nebirokratskemu priznavanju tehničnih standardov;

Zagotavljanje, da mednarodno gospodarsko sodelovanje ne povzroča neenakosti med regijami EU

26. meni, da bodo kljub splošni gospodarski rasti, ki so jo spodbudili sporazumi o prosti trgovini, nekateri gospodarski sektorji in posledično regije, v katerih se ti nahajajo, verjetno čutili negativne posledice;

27. se strinja s stališčem Komisije, da trgovinski sporazumi EU ponujajo velik potencial za izvoz kmetijskih proizvodov iz EU, vendar je zaskrbljen, ker je v osnutku vmesnega poročila o oceni učinka na trajnostni razvoj za trgovinski sporazum z Mercosurjem navedeno, da bodo učinki na kmetijstvo in podeželska območja v EU po pričakovanih negativni, zaradi česar nekatere države članice zavračajo sporazum v sedanji obliki; vztraja tudi, da se sporazum z Mercosurjem oceni glede na cilj zmanjšanja emisij toplogrednih plinov. Zato bi morala biti ratifikacija sporazuma EU-Mercosur pogojena z ukrepi, ki bi zaustavili trenutno rekordno raven krčenja gozdov v brazilski Amazoniji;

28. poudarja, da je iz ankete o izvajanju sporazumov o prosti trgovini, ki jo je izvedel OR v sodelovanju z združenjem Eurochambres, razvidno, da je bil kot eden pomembnih pomislekov regij ob začetku veljavnosti novih trgovinskih sporazumov EU opredeljen tudi večji konkurenčni pritisk tujih podjetij⁽⁸⁾;

29. poudarja, da je študija EPRS⁽⁹⁾, v kateri so analizirani trgovinski tokovi v nekaterih državah članicah, pokazala, da je izvozna uspešnost regij pozitivno in močno povezana z BDP ter da je trgovina v vseh analiziranih državah članicah močno skoncentrirana v nekaj regijah;

30. opozarja, da je Komisija v razmisleku o izkoriščanju globalizacije in razmisleku o prihodnosti financ EU priznala, da globalizacija neenakomerno vpliva na različna območja, ter poudarila, da so koristi globalizacije sicer zelo razširjene, vendar so njeni stroški pogosto geografsko zelo omejeni;

31. poudarja, da je za odpravo navedenih neenakosti potreben vseevropski odziv, da se zagotovi, da ne bo nihče oziroma nobena regija zapostavljena;

32. je trdno prepričan, da so lahko ocene teritorialnega učinka učinkovit instrument za zgodnje ugotavljanje in količinsko opredeljevanje morebitnega asimetričnega učinka trgovinskih sporazumov na evropske regije, tako da lahko zadevne regije sprejmejo ustrezne javne politike za obvladovanje njihovih posledic; meni, da je to ključnega pomena za pripravo trdnih in preglednih trgovinskih politik, ki temeljijo na empiričnih podatkih;

33. poudarja zlasti vlogo kohezijske politike pri izboljšanju konkurenčnosti območij EU s ciljno usmerjenimi naložbami, ki so prilagojene potrebam konkretnega območja v ključnih sektorjih, kot so omrežna infrastruktura, raziskave in inovacije, MSP, storitve informacijske tehnologije, okoljski in podnebni ukrepi, kakovostna delovna mesta in socialno vključevanje;

⁽⁸⁾ Anketa o izvajanju sporazumov o prosti trgovini, ki sta jo izvedla Evropski odbor regij in EUROCHAMBRES, avgust–oktober 2019.

⁽⁹⁾ EPRS, *Interactions between trade, investment and trends in EU industry: EU regions and international trade* (Medsebojno vplivanje med trgovino, naložbami in trendi v industriji EU: regije EU in mednarodna trgovina), študija po naročilu OR, 27. oktober 2017, na voljo na [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_STU\(2017\)608695](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_STU(2017)608695).

34. opozarja, da je glede na jasne empirične podatke o regionalnih vzorcih v mednarodni trgovini nujno, da se pri nadaljnji liberalizaciji trgovine EU pred vsako pomembno pobudo na tem področju izvedejo ocene učinka s poudarkom na možnih učinkih na nacionalni in zlasti podnacionalni ravni;

35. pozdravlja dejstvo, da je Komisija v evropskem načrtu za okrevanje maja 2020 predlagala okrepitev instrumentov za ukrepanje v izrednih razmerah, vključno z Evropskim skladom za prilagoditev globalizaciji (ESPG), in povečanje njihove prožnosti, da bi se lahko sredstva po potrebi uporabljala hitro in v zadostni meri. Pričakuje, da bo Komisija hitro predstavila svoj predlog, in ob tem ponavlja ⁽¹⁰⁾, da so bili v prejšnjem predlogu ESPG za obdobje financiranja 2021–2027 predvideni razmeroma visoki pragovi upravičenosti (vsaj 250 presežnih delavcev) ⁽¹¹⁾ in nizek proračun v višini 225 milijonov EUR na leto;

Trgovinska politika kot ključni instrument za povečanje trajnosti

36. odločno podpira stališče Komisije, da ima trgovinska politika pomembno vlogo pri zagotavljanju, da bo imela globalizacija pozitivne gospodarske, socialne, teritorialne in okoljske učinke za državljane in podjetja v Evropi in drugod;

37. opozarja, da je v posebni raziskavi Eurobarometer leta 2019 ⁽¹²⁾ povečan delež anketirancev izrazil zaskrbljenost zaradi negativnih okoljskih učinkov mednarodne trgovine, raziskava pa je tudi pokazala, da se je povečal delež anketirancev, ki menijo, da nimajo koristi od mednarodne trgovine zaradi njenih okoljskih učinkov;

38. opozarja, da naj bi zeleni dogovor povezal trgovinsko politiko z ekonomsko in zakonodajno politiko ter politiko konkurence v vsestranskih prizadevanjih za varstvo okolja ter opredelitev visokih okoljskih ciljev za industrijo na splošno;

39. meni, da bi za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev lahko uporabili mehanizem za preprečevanje selitve virov CO₂; pri tem poudarja, da je s tem ukrepom treba uravnovežiti okoljske in trgovinske vidike ter pravičnost, da ne bi izzvali povračilnih ukrepov proti izvozu iz držav EU, kar bi škodilo industriji EU;

40. močno podpira akcijski načrt Komisije s petnajstimi točkami kot ključni instrument za povečanje učinkovitosti poglavij o trgovini in trajnostnem razvoju, ki so del vseh sodobnih trgovinskih sporazumov EU. Vendar se to lahko izvaja le z ustreznimi klavzulami, ki omogočajo izvršljivost zahtev glede trajnosti, preverljivost njihovega izvajanja ter sankcioniranje;

41. v zvezi z vprašanjem, ali bi nespoštovanje določbe poglavja o trgovini in trajnostnem razvoju morale imeti določene (trgovinske) posledice, zagovarja stališče, da bi bilo treba predvideti mehanizme sankcij za primer, da se države poslužujejo nelegalne konkurence, na primer z nespoštovanjem temeljnih standardov Mednarodne organizacije dela ali standardov trajnosti;

42. poudarja potrebo po izboljšanju izvajanja poglavij o trgovini in trajnostnem razvoju v trgovinskih sporazumih EU z mehкими ukrepi in boljšo uporabo diplomatskih sredstev EU in držav članic;

43. poziva, naj trgovinski sporazumi EU vključujejo stroga pravila o prirejanju oziroma goljufivem določanju transference cen in davčnih utajah družb, ki kotirajo na borzi;

44. se strinja, da poglavja o trgovini in trajnostnem razvoju pri uporabi v trgovini lahko izboljšajo pogoje, kot so dostojno delo, varstvo okolja in boj proti podnebnim spremembam, in s tem pripomorejo k učinkoviti in trajnostni spremembi politike ⁽¹³⁾ v tretjih državah; hkrati poudarja, da je ta vprašanja sama po sebi treba rešiti z demokratičnimi procesi v okviru ustavne ureditve posameznih držav;

⁽¹⁰⁾ Mnenje Evropskega odbora regij – Povečanje teritorialne odpornosti: večje možnosti regij in mest za soočanje z globalizacijo (UL C 54, 13.2.2018, str. 32).

⁽¹¹⁾ Zlasti ob upoštevanju, da v podobnem ameriškem programu pomoči za prilagoditev trgovini (Trade Adjustment Assistance) najnižji prag števila presežnih delavcev ni določen.

⁽¹²⁾ <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2246>
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_19_6294

⁽¹³⁾ Evropski parlament, *Free trade or geo-economics? Trends in world trade* (Prosta trgovina ali geoeconomija? Trendi v svetovni trgovini), tematski sektor za zunanje odnose, generalni direktorat EP za zunanjo politiko Unije, september 2019.

45. v zvezi s tem pozdravlja odločitev Komisije o imenovanju glavnega uradnika za trgovino, ki bo podrobno spremljal izvajanje določb o varstvu podnebja, okolja in dela iz trgovinskih sporazumov EU, ter je prepričan, da bo glavni uradnik za trgovino vzpostavil trdne komunikacijske kanale s civilno družbo ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi; poziva Evropsko komisijo, naj se uradu dodelijo zadostna sredstva, da se zagotovi doseganje njegovih ciljev;

46. v zvezi s tem opozarja na študijo OR *Demokratična razsežnost pogajanj EU o trgovinskih sporazumih: vloga in odgovornosti državljanov ter lokalnih in regionalnih oblasti*. V njej je poudarjeno, da zgolj razpoložljivost informacij ne zagotavlja preglednega in participativnega procesa. Več pozornosti je treba nameniti mehanizmom na nacionalni in lokalni ravni, da se zagotovi dostop do teh informacij. Zlasti lokalne in regionalne oblasti poudarjajo pogosto pomanjkanje formalnih mehanizmov za dialog z nacionalno ravno na področju trgovinske politike, to pomanjkanje pa je še bolj izrazito na ravni EU;

47. hkrati meni, da trgovinska politika EU ne bi smela spodkopavati prizadevanj EU za razvojno pomoč tretjim državam, in poziva k uravnoteženemu pristopu k prosti trgovini, ko gre za šibkejša gospodarstva; opozarja na pomen tako proste kot tudi pravične trgovine in poudarja potencial za zmanjšanje revščine, ki ga prinaša gospodarsko povezovanje med regijami in znotraj njih. Poziva k večji usklajenosti politik mednarodne trgovine in razvoja ter je seznanjen s preusmeritvijo EU z mednarodne razvojne pomoči k pristopu enakovrednega partnerstva;

Blažitev negativnih učinkov posebnega razvoja na določene sektorje in regije

48. poziva vse ključne institucionalne akterje, naj posebno pozornost namenijo obstoječim trgovinskim povezavam med regijami EU-27 in Združenim kraljestvom, saj bodo v veliki meri odločale o posledicah izstopa Združenega kraljestva na gospodarstvo regij; za sektorje in območja, ki bodo še posebej močno prizadeti, je treba razviti ustrezne ukrepe;

49. pozdravlja priporočila Evropske komisije Svetu s 3. februarja 2020 za začetek pogajanj o novem partnerstvu z Združenim kraljestvom; meni, da mora Evropska komisija zagotoviti, da bo sklenjen sporazum ščitil interese EU;

50. opozarja na dokument o stališču španske delegacije v Odboru regij⁽¹⁴⁾ in izraža obžalovanje glede dejstva, da bo odločitev o uvedbi dodatnih carin na evropske proizvode v višini 7,496 milijarde USD, ki so jo sprejele Združene države kot protiukrep, ker so EU in nekatere vlade držav članic odobrile pomoč letalskemu proizvajalcu Airbus, prizadela predvsem kmetijstvo in agroživilske proizvode držav članic EU;

51. poudarja, da so ameriške carinske tarife za jeklo povzročile znatno preusmeritev trgovine z izdelki iz jekla iz tretjih držav, ki intenzivno vstopajo na evropski trg. Učinkovitost zaščitnih ukrepov EU v jeklarskem sektorju bi bilo treba ponovno oceniti glede na šibko gospodarsko okolje jeklarske industrije, da se prepreči nadaljnja škoda domačim jeklarskim družbam. V tem pregledu bi bilo treba še posebej preučiti umik dosedanjih povečanj tarifnih kvot;

Zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev za podjetja EU v trgovinskem sistemu, ki temelji na pravilih

52. opozarja, da tretje države na sankcije, ki jih EU iz različnih geopolitičnih razlogov, ki niso povezani s trgovino, sprejme proti njim, odgovorijo s protisankcijami, ki nesorazmerno prizadenejo nekatere regije z vzpostavljenimi trgovinskimi povezavami v teh tretjih državah; meni, da je treba zagotoviti ustrezno ravnovesje med sprejemanjem izravnalnih ukrepov in ohranjanjem konkurence ter da je treba ponovno oceniti obstoječe programe podpore EU, da bi podprli regije, ki čutijo posledice trgovinskih vojn;

53. opozarja na nedavne pozive k odločnejši trgovinski politiki EU, ki bi tehnologijo, podjetja in trge varovala pred nepoštenimi trgovinskimi praksami iz tretjih držav, in meni, da EU potrebuje proaktivnejšo trgovinsko politiko, ki bo svoja podjetja ščitila z ustreznimi izravnalnimi ukrepi, ki bodo v koraku s sedanjim razvojem vrednostnih verig, in prek

⁽¹⁴⁾ Stališče španske delegacije v Odboru regij o vplivu trgovinskih sporov in določitve novih tarif za kmetijske in agroživilske proizvode na regionalna in lokalna gospodarstva v EU; <https://cor.europa.eu/sl/news/Pages/US-tariffs-on-EU-agri-food-products.aspx>.

zavezujočega pravnega okvira za trgovinske spore; pozdravlja podporo EU za multilateralizem in več predloženih zamisli za reformo STO ter proaktivno stališče Komisije o zastoju v zvezi z imenovanjem članov pritožbenega organa STO, tj. začasno rešitev v zvezi s pritožbo Kanade in Norveške;

54. poudarja, da – čeprav je razumno pričakovati, da se nobena država ne more ograditi od globalizacije, ne da bi pri tem utrpela ogromne izgube – obstaja dejanska nevarnost zloma multilateralnega trgovinskega sistema, zato mora EU razmisliti o spremembi načrta;

55. močno podpira predlog Komisije o spremembi uredbe o izvrševanju, ki bo Komisiji omogočila sprejetje protiukrepov v situacijah, ko partnerica prepreči, da bi spor dosegel točko, v kateri se tovrstni ukrepi lahko odobrijo;

56. se strinja, da mora EU preiti v ofenzivo, da bo zagotovila recipročnost in reagirala na protekcionizem pri dostopanju do trgov javnih naročil v tretjih državah;

57. zato obžaluje pomanjkanje napredka v medinstitucionalnih pogajanjih o revidiranem predlogu instrumenta za mednarodno javno naročanje ⁽¹⁵⁾, ki ga je Komisija predstavila leta 2016.

V Bruslju, 2. julija 2020

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁵⁾ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/march/tradoc_157728.pdf

Mnenje Evropskega odbora regij – Preverjanje ustreznosti okvirne direktive o vodah, direktive o podzemni vodi, direktive o okoljskih standardih kakovosti in direktive o poplavah

(2020/C 324/05)

Poročevalec:	Piotr CAŁBECKI (PL/EPP), predsednik Kujavsko-Pomorjanskega vojvodstva
Referenčni dokumenti:	SEC(2019) 438 final
	SWD(2019) 439 final
	SWD(2019) 440 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

A. Uvodne ugotovitve

1. izraža zadovoljstvo s pravočasnim preverjanjem ustreznosti okvirne direktive o vodah in direktive o poplavah, v skladu s členom 19(2) okvirne direktive o vodah, ki določa, da bo „Komisija [...] pregledala to direktivo najkasneje 19 let po začetku njene veljavnosti in bo predlagala vse potrebne spremembe“;
2. meni, da je voda najpomembnejša skupna dobrina in omejen vir, ki ga je treba varovati in trajnostno uporabljati, tako v smislu kakovosti kot količine. Njeno varstvo in upravljanje presega regionalne in nacionalne meje, saj se 60 % povodij v EU nahaja na ozemlju več kot ene države članice;
3. poudarja, da v EU panoge, odvisne od vode, ustvarijo za 3,4 bilijona EUR letno, kar ustreza 26 % letne bruto dodane vrednosti EU, in zaposlujejo približno 44 milijonov ljudi. Hkrati z zaskrbljenostjo ugotavlja, da ima oceno „dobro ekološko stanje“ samo 40 % površinskih voda v Evropi, le 38 % pa jih dosega dobro kemijsko stanje⁽¹⁾;
4. glede na pandemijo COVID-19 poziva k večji sterilizaciji odpadne vode, okrepljenim raziskavam za boljše ohranjanje odpadne vode (iz sanitarnih naprav in gospodinjstev) ter k širši uporabi rešitev, ki temeljijo na naravi, da bi odpravili vse epidemiološke nevarnosti za kakovost vode;
5. poudarja, da je voda bistveni element za okolje in človeški obstoj. Lokalne in regionalne oblasti v državah članicah imajo ključno vlogo pri spremljanju ter izvajanju preventivnih in sanacijskih ukrepov za doseganje in zagotavljanje visokokakovostne vode. Mesta in regije so prvi, ki univerzalni dostop do vode in komunalnih storitev obravnavajo kot temeljno pravico. Odpraviti je treba pomanjkanje strokovnega znanja, pretirano birokratizacijo in pomanjkanje pristopa na več ravneh, kar negativno vpliva na učinkovitost in lahko onemogoči uporabo dobrih praks na lokalni in regionalni ravni;
6. opozarja na pomen vode za evropske državljane, saj so ti eno prvih evropskih državljanskih pobud posvetili ravno obravnavanju pomislekov v zvezi z vodno politiko EU. To preverjanje ustreznosti temelji tudi na zavezah Komisije, ki jih je podala v odgovor na evropsko državljansko pobudo Right2Water⁽²⁾ o spodbujanju dostopa do vode in komunalne ureditve;

⁽¹⁾ Poročilo Evropske agencije za okolje št. 7/2018, str. 6.

⁽²⁾ https://europa.eu/citizens-initiative/water-and-sanitation-are-human-right-water-public-good-not-commodity_sl

B. Ugotovitve pri preverjanju ustreznosti

7. se je seznanil s sklepno ugotovitvijo preverjanja ustreznosti, da obravnavane direktive v veliki meri ustrezajo svojemu namenu, da pa bi jih bilo mogoče tudi izboljšati. Direktive so privedle do višje ravni varovanja vodnih teles in obvladovanja poplavne ogroženosti. Dejstvo, da cilji okvirne direktive o vodah še niso bili v celoti doseženi, je v veliki meri posledica neustreznega financiranja, počasnega izvajanja in nezadostnega vključevanja okoljskih ciljev v sektorske politike, ne pa pomanjkljivosti zakonodaje;

8. preverjanje ustreznosti je pokazalo, da so kemikalije področje, na katerem je mogoče doseči izboljšave in boljše rezultate. Obstaja nekaj dokazov, da so okvirna direktiva o vodah, direktiva o okoljskih standardih kakovosti in direktiva o podzemni vodi pripeljale do zmanjšanja kemičnega onesnaževanja voda v EU, analiza pa je kljub temu razkrila tri področja, na katerih sedanji zakonodajni okvir ne deluje optimalno: nacionalne razlike (razlike v seznamih lokalnih onesnaževal) in mejne vrednosti, ki se jih ne sme preseči; seznam prednostnih snovi (dolgotrajen proces); in dejstvo, da direktiva o okoljskih standardih kakovosti in direktiva o podzemni vodi tveganje za ljudi in okolje presojata predvsem na podlagi posameznih snovi, pri tem pa se ne upoštevajo skupni učinki mešanice, zato je obravnavan zgolj majhen del snovi, prisotnih v okolju;

9. opozarja, da je kakovost virov pitne vode še vedno ogrožena; zato obžaluje dejstvo, da se preverjanje ustreznosti ni osredotočilo na delovanje in izvajanje člena 7 okvirne direktive o vodah v zvezi z neposlabšanjem kakovosti vodnih teles, ki se uporabljajo za odvzem pitne vode, in zmanjšanjem stopnje čiščenja, ki je potrebna za proizvodnjo pitne vode; dobavitelji pitne vode bi morali imeti možnost uporabe visokokakovostnih vodnih virov, da bi zmanjšali stroške čiščenja; poziva Komisijo in sozakonodajalca, naj zagotovijo visoke standarde kakovosti in varnosti ter skladnost politike glede prenovitve direktive o pitni vodi, vključno z določbami o dostopu do vode⁽³⁾;

10. izraža razočaranje, ker med preverjanjem ustreznosti ni bil bolj poglobljeno analiziran učinek sodbe Sodišča v zadevi Weser⁽⁴⁾. Uporaba določb o poslabšanju in izboljševanju iz člena 4(1) ter določb o izvzetju iz člena 4(4–7) okvirne direktive o vodah ustvarja pravno negotovost za gospodarske subjekte in organe. Zlasti je treba dodatno preučiti učinek na ukrepe za varovanje okolja (npr. čistilne naprave za odpadno vodo) ali na ukrepe, ki prispevajo k prilagajanju na podnebne spremembe ter k upravljanju z energijo in viri;

11. poudarja, da izvzetja trenutno veljajo za več kot polovico vseh evropskih vodnih teles, zato je izziv doseganja uspešnih rezultatov do leta 2027 – blago rečeno – precejšen in ni verjetno, da bi jih do takrat dosegli; zato poudarja, da je treba prizadevanja in sredstva bistveno povečati ter zagotoviti veliko boljše izvajanje in izvrševanje okvirne direktive o vodah; vztraja, da je treba tudi po letu 2027 v skladu z direktivo o vodah še naprej zagotavljati varstvo voda;

12. poziva Komisijo, naj oceno dopolni z izkušnjami držav članic, ki okvirno direktivo o vodah uporabljajo v skladu z načeli iz sodbe v zadevi Weser. Zaskrbljujoče je, da več držav direktive ne izvaja ustrezno, vendar zaradi tega ne bi smeli ignorirati pravnih problemov, ki se pojavijo, kadar se direktiva izvaja ustrezno;

C. Skladnost politik: okvirna direktiva o vodah in drugi deli zakonodaje EU

13. poziva k manj omejenemu razmišljanju o vodi ter k večji skladnosti in usklajevanju vse medsebojno povezane zakonodaje EU, zlasti v zvezi s pomisleki glede podnebnih sprememb, krožnega gospodarstva in novih onesnaževal. Upravljanje voda, odporno na podnebne spremembe, bi bilo treba vključiti v vse politike EU ter v okvirno direktivo o vodah dodati jasen in ambiciozen cilj za blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje;

⁽³⁾ Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi (prenovitev) (COM/2017/ 753 final – 2017/0332 (COD)).

⁽⁴⁾ Sporočilo za medije Sodišča Evropske unije: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2015-07/cp150074sl.pdf>. Celotno besedilo sodbe Sodišča Evropske unije: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=165446&text=&dir=&doclang=SL&part=1&occ=first&mode=DOC&pageIndex=0&cid=9708649>.

14. poudarja tesno povezanost okvirne direktive o vodah in direktive o poplavih z drugimi politikami, pri katerih imajo lokalne in regionalne oblasti ključno vlogo, kot so prostorsko načrtovanje, kmetijstvo, proizvodnja energije, zlasti iz hidroelektrarn (in oskrba z energijo), termična uporaba vode za ogrevanje in hlajenje, vodni promet, zdravje ljudi, turizem, izvajanje direktive o čiščenju komunalne odpadne vode in direktive o nitratih itd.;

15. v zvezi s tem pozdravlja vzporedno potekajočo oceno direktive o čiščenju komunalne odpadne vode, osrednjega stebra na področju storitev ravnanja z odpadno vodo v Evropi. Ta ocena ima podobne rezultate kot preverjanje ustreznosti: potrebno je učinkovito in uspešno izvajanje obstoječih pravnih instrumentov, ki prinašajo znatne družbene in okoljske koristi. Vendar obžaluje, da v oceni ni bila analizirana učinkovitost direktive o čiščenju komunalne odpadne vode v zvezi z izpusti industrijskih odpadnih vod v zbiralnike in komunalne čistilne naprave. Obžaluje tudi, da ni bila opravljena pravna analiza vprašanja, kako neskladje med členom 4 okvirne direktive o vodah ter členi 10, 7 in 2(9) direktive o čiščenju komunalne odpadne vode vpliva na najbolj učinkovite čistilne naprave za odpadno vodo v Evropi;

16. poleg tega poudarja razlike v pristopih držav članic glede fosforja in evtrofikacije ter spodbuja večjo skladnost med direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode in okvirno direktivo o vodah;

17. meni, da je bistvenega pomena, da si Evropska komisija prizadeva za boljše izvrševanje pravnih obveznosti glede zmanjšanja največjih obremenitev za vodno okolje, kot so tiste, ki izhajajo iz direktive o nitratih in direktive o čiščenju komunalne odpadne vode. Posebno pozornost je treba nameniti novim škodljivim mikroonesnaževalom, vključno z mikroplastiko in zdravili, saj sedanje tehnologije, ki se uporabljajo v čistilnih napravah za odpadno vodo, ne zmorejo v celoti odstraniti mikroonesnaževal;

18. poudarja, da sodi intenzivno kmetijstvo med dejavnosti, ki najbolj vplivajo na površje in podtalnico, med drugim z odvzemom vode in onesnaževanjem s pesticidi, gnojili in farmacevtskimi ostanki antibiotikov za živino. Naslednja skupna kmetijska politika mora v celoti upoštevati vpliv kmetijske dejavnosti na vodo in spodbujati prehod na manj škodljive prakse. Rešitve lahko vključujejo predloge za razširitev okoljskih pogojev za dostop do plačil na vse določbe okvirne direktive o vodah, spodbujanje bolj ekološkega kmetovanja prek „ekoshem“ ter krepitev dialoga in izmenjave najboljših praks, v katerih dejavno sodelujejo upravljavci vode, ustrezne nevladne organizacije in kmetje;

19. opozarja, da je voda glavni dejavnik dobro delujoče biosfere, bioproduktivnosti in absorpcijske sposobnosti ter vpliva na dejavnosti številnih gospodarskih sektorjev, zlasti kmetijstva, energetike in industrije, prav tako pa imajo ti sektorji učinek nanjo. Tekoče ali prihodnje razprave v sedanjem zakonodajnem ciklu so odlična priložnost, da se voda in glavni cilji okvirne direktive o vodah vključijo v politike, ki zajemajo druge sektorje. Poudarja, da so v evropskem zelenem dogovoru določeni ambiciozni cilji za zmanjšanje uporabe virov, onesnaževanja in toksičnosti, zato bi morale strategije, kot so „novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo“, „akcijski načrt za ničelno onesnaževanje“ in novi strategiji „biotska raznovrstnost“ ter „od vil do vilic“, jasno vključevati cilje okvirne direktive o vodah za popolno skladnost politik;

20. poudarja potencial uporabe predelane vode za namakanje v kmetijstvu, da bi tako zmanjšali obseg pomanjkanja vode, podprli ukrepe prilagajanja podnebnim spremembam in spodbudili krožno gospodarstvo. V zvezi s tem pozdravlja dejstvo, da sta Svet in Evropski parlament sprejela uredbo o minimalnih zahtevah za ponovno uporabo vode ter ponavlja svoje stališče o ponovni uporabi vode, kot je navedeno v mnenju o tem ^(?);

21. poziva Komisijo, naj vzpostavi popolnoma delujoč sistem spremljanja za redno zbiranje posodobljenih izmerjenih podatkov o ostankih pesticidov v okolju (zlasti v tleh in vodi), ki bi lahko temeljil na uspešnih izkušnjah s sistemom za nadzorovanje tal LUCAS (statistično raziskovanje rabe in pokrovnosti tal);

22. pozdravlja sklep Komisije z dne 13. januarja 2020, da prepove tiakloprid, neonikotinoidni pesticid, ki vzbuja zaskrbljenost glede njegovega vpliva na okolje, zlasti na podtalnico, in ga je Evropska agencija za varnost hrane označila kot nevarnega za zdravje ljudi; zavzema se tudi za prepoved glifosata in za SKP, ki bo podprla odpravo uporabe pesticidov;

^(?) Mnenje Evropskega odbora regij – Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o minimalnih zahtevah za ponovno uporabo vode (UL C 86, 7.3.2019, str. 353).

D. Naslednji koraki za doseganje dobrega stanja vodnih teles v EU

23. odločno poudarja, da je okvirna direktiva o vodah postala mejnik pri izboljšanju vodnih virov v Evropi in zgled za druge celine. Glede na nove izzive (npr. podnebne spremembe, mikroplastika, zdravila, kemikalije, antibiotiki itd.) in nove rešitve (nove tehnologije in metodologije) v zadnjih 20 letih ter glede na cilje trajnostnega razvoja in evropski zeleni dogovor pa je treba okvirno direktivo o vodah nujno nadgraditi;

24. v zvezi s tem poziva k spremembi paradigme, da se biosfera dojema na evolucijski način (ozaveščanje ljudi o tem, da se biosfera vedno spreminja) in bolj ekosistemsko (npr. trajnost zajetij in razogljčenje), pa tudi k spodbujanju boljšega razumevanja ekoloških procesov, vključno s krogotoki vode, ogljika, dušika in fosforja;

25. poudarja, da bi bilo treba v okviru te nove paradigme vsako zajetje obravnavati kot edinstven „platonski superorganizem“, pri katerem kombinacija geomorfologije, podnebja, ekosistemov (ekosistemov, ki jih je spremenil človek, in naravnih ekosistemov) in različnih oblik človeške dejavnosti vpliva na vodni cikel in njegovo ekološko stanje. To bi bilo treba obravnavati ne le z vidika varnosti in virov, temveč predvsem z namenom zagotovitve trajnostne prihodnosti, zdravja in dobre kakovosti življenja za vse;

26. se zavzema za to, da bodo ugotovitve preverjanja ustreznosti pospešile razvoj transdisciplinarne in integrativne paradigme ter povezanih inovativnih rešitev, da se v celoti odpravi onesnaževanje zraka, vode in tal v okviru evropskega zelenega dogovora; meni, da je nujno ohraniti in obnoviti biotsko raznovrstnost v rekah, jezerih, mokriščih in ustjih rek ter preprečiti in zmanjšati škodo, ki jo povzročijo poplave;

27. se zavzema za razvoj nove, celostne razsežnosti okvirne direktive o vodah, v kateri bi preprečevanje poplav povezali z ukrepi za preprečevanje suš in za povečanje trajnostnega potenciala zajetij (z ekohidrološkega vidika z naslednjimi petimi elementi: voda, biotska raznovrstnost, odpornost na podnebne spremembe, ekosistemske storitve za družbo in drugi učinki, konkretno kultura in izobraževanje);

28. poudarja, da je treba razviti in izvajati najboljšo prakso upravljanja in inovativne tehnologije za zmanjšanje onesnaženja z mikroonesnaževali, kot so pesticidi, antibiotiki, mikroplastika in druge nevarne snovi; opozarja, da je treba onesnaževanje obravnavati pri viru, in sicer s celovitim pristopom, ki bo temeljil na ozaveščenih in participativnih procesih, v katere bodo vključeni državljani in v katerih bodo imeli svojo vlogo vsi akterji, najprimernejše pa so najbolj pravične in stroškovno najučinkovitejše rešitve. Rešitve je treba prilagoditi lokalnim razmeram in obravnavati posledice neizvajanja ukrepov ter se odzivati na dobro opredeljene potrebe in dolgoročne vidike, namesto da se zanašamo na „enostavne tehnološke rešitve“, kot je poudarila Evropska komisija v preverjanju ustreznosti;

29. poziva k več raziskavam in inovacijam v zvezi z diverzifikacijo vodnih virov, da bi zagotovili zanesljivo oskrbo z vodo, zlasti za evropska mesta, ki privlačijo vse večje število državljanov, ter regije, ki jih pogosteje prizadenejo dolga sušna obdobja;

30. predlaga nujno uporabo inovativnih orodij za doseganje dobrega ekološkega stanja evropskih zajetij, kot so ekohidrološke rešitve, ki temeljijo na naravi (glej poročilo Unesca o izkoriščanju vodnih virov (WWAP), „*Nature-Based Solutions for Water*“); poudarja, da se s temi naravnimi ekohidrološkimi rešitvami izboljša učinkovitost hidrotehnične infrastrukture, zlasti v kmetijskih in mestnih okoljih, in sicer v smislu blažitve podnebnih sprememb, ki so v teku, in prilagajanja nanje, ter poveča večrazsežnostni trajnostni potencial zajetij, ki vključuje razsežnosti vode, biotske raznovrstnosti, ekosistemskih storitev za družbo, odpornosti na podnebne spremembe, kulture in izobraževanja⁽⁶⁾; prav tako podpira celostni pristop s spodbujanjem transdisciplinarne znanosti in izobraževanja o trajnosti;

⁽⁶⁾ Ecohydrology as an integrative science from molecular to basin scale: historical evolution, advancements and implementation activities.

Prof. M. Zalewski: Ecohydrology and Hydrologic Engineering: Regulation of Hydrology-Biota Interactions for Sustainability.

31. opozarja na majhne in srednje obrate za čiščenje odpadne vode, ki se soočajo s stalno težavo rednega upadanja učinkovitosti, in priporoča uporabo sistemov za zaporedno sedimentacijo in biofiltriranje (naravne ekohidrološke rešitve), da bi zmanjšali obseg izpustov onesnaževal v odtok in tako dosegli dobro ekološko stanje sladkovodnih ekosistemov;

32. poudarja, da se – kot navaja nedavno ocenjevalno poročilo o svetovnih vodah – ekohidrološke rešitve, ki temeljijo na naravi, uporabljajo samo v 5 % naložb, povezanih z upravljanjem voda, čeprav bi ta odstotek moral biti večji. Razpršeno onesnaževanje in meteorne vode v mestih so vir skoraj 50 % onesnaženosti v zajetju (razpršeno onesnaževanje, ki izvira s kmetijskih zemljišč, meteornih voda na podeželju in v mestih in s površin prometne infrastrukture, ter obremenitve s fosforjem in dušikom iz razpršenega onesnaževanja, npr. v Baltskem morju). To se najbolj učinkovito blaži z ekohidrološkimi rešitvami, ki temeljijo na naravi. To pomeni, da bi bilo treba za blažitev posledic onesnaževanja te ekohidrološke naravne rešitve uporabljati desetkrat pogosteje kot zdaj, predvsem tiste, ki se izvajajo v okviru ekohidroloških načel;

33. poudarja, da bi bilo treba glede na vse večji učinek podnebnih sprememb direktivo o poplavah vključiti v okvirno direktivo o vodah, da bi se okrepilo obnavljanje podtalnice, zmogljivost zadrževanja vode v rečnih dolinah z njenim zadrževanjem na poplavnih območjih in polderjih ter obnovitev vodostaja v okoliških jezerih in mokriščih; poudarja, da je krepitev zmogljivosti zadrževanja vode v zajetjih ključnega pomena, saj voda – s spodbujanjem biološke produktivnosti – povečuje kopičenje ogljika in kroženje hranil, tako pa se preprečijo otekanje hranil v vodo in ozračje ter eutrofikacija in toksično cvetenje alg;

34. poudarja, da je treba skupno kmetijsko politiko, direktivo o nitratih in uredbo o fitofarmaceutskih sredstvih uskladiti z okvirno direktivo o vodah, da se zmanjša razpršeno onesnaževanje (z dušikom in fosforjem), ki je po nedavnih podatkih krivo za 20–50 % obremenitve s hranili v jezerih, zbiralnikih in na obalnih območjih. V regijah, kjer je skoncentrirana industrializirana živinoreja, je ta cilj očitno težko doseči, če SKP in nacionalne politike ne začnejo – v skladu s cilji zelenega dogovora ter strategijama „biotske raznovrstnosti“ in „od vil do vilic“ – znatno zmanjševati te oblike živinoreje. K temu bi prispevala tudi postavitev zelo učinkovitih ekotonov (prehodnih območij) med kopnim in vodo, sestavljenih iz denitrifikacije in geokemičnih ovir; poudarja, da se z večjo kompleksnostjo kmetijske krajine (ekotoni med kopnim in vodo, drevesa, zasajena v vrsto, in zaščitni pasovi) zmanjšuje izguba vode iz tal zaradi močnih vetrov, preprečuje pa se tudi izguba organskih snovi in ogljika iz prsti. Zato bi bilo treba takšne metode (ekotoni med kopnim in vodo, drevesa, zasajena v vrsto, in zaščitni pasovi) ter druge ukrepe za povečanje zadrževanja vode v pokrajini vključiti v strategijo za biogospodarstvo. Tako bi lahko znatno povečali zajemanje in shranjevanje CO₂, kar je ena od prednostnih nalog zelenega dogovora;

35. poudarja, da lahko meteorna voda na mestnih območjih povzroči za 10–20 % obremenitve s hranili v zajetju, zato je učinkovito ublažitev tega vpliva zlasti na novopozidanih območjih mogoče doseči z nizkocenovnimi naprednimi ekohidrološkimi rešitvami, ki temeljijo na naravi, kot so sistemi za zaporedno sedimentacijo in biofiltriranje ter hibridni sistemi, ki povezujejo tradicionalno hidrotehnično infrastrukturo in naravne ekohidrološke rešitve. To bi moralo biti usklajeno z ukrepi za prilagajanje pozidanega okolja spreminjajočemu se podnebnju. Kadar je izvedljivo, bi bilo treba te rešitve uporabiti tudi pri obstoječem stavbnem fondu;

36. opozarja, da je OR v svojem mnenju o reformi SKP predlagal, da se v naslednjo SKP vključi pet okoljskih ciljev, ki jih je mogoče količinsko opredeliti (do leta 2027), vključno z zagotovilom, da bo 100 % površinskih voda in podtalnice brez izjem v skladu z direktivo o nitratih;

37. opozarja, da je časovni okvir za izvajanje ukrepov, predvidenih v ustreznih načrtih upravljanja povodij, prekratek, saj je šestletni cikel lahko veliko premalo za doseganje zelenega okoljskega odziva. Zato predlaga, da se programsko obdobje podaljša za vsaj dve dodatni obdobji do leta 2039, in spodbuja lokalne in regionalne oblasti k razvoju inovativnih dolgoročnih projektov (7);

38. meni, da v nekaterih državah članicah načrti za povodja in nacionalni načrti pogosto ne vsebujejo rešitev za naselja z nizko poplavno ogroženostjo, kjer je onemogočena vsakršna gradnja, vključno z obnovami pred poplavami. Komisija in njene agencije bi morale na tem področju bolj podpirati države članice pri iskanju izvedljivih rešitev;

(7) Eden od primerov je ponovna uvedba lososa, ki je v 50. letih prejšnjega stoletja postopoma izginil iz reke Ren. Mednarodna komisija za varstvo Rena je začela izvajati praktične ukrepe leta 1991, vendar so bili dobri rezultati vidni šele 20 let pozneje.

39. poudarja, da je potrebna večja skladnost med okvirno direktivo o vodah, Direktivo 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁸⁾ o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov v skladu z okoljskimi cilji EU in Uredbo (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁹⁾ o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH), da bi okrepili prizadevanja za spremljanje in nato opredelili najboljše ukrepe; nevarne kemikalije je treba zaustaviti pri viru, proizvajalci pa morajo prevzeti večjo odgovornost za kemične snovi, ki jih dajo na trg;

40. poziva k preučitvi uporabe vodnih teles pri izvajanju zelenega dogovora, zlasti potenciala kmetij za gojenje alg kot naravnega sredstva za zajemanje ogljika ter ogljično nevtralnega vira energije in krme za živino;

41. meni, da bi moralo biti izvajanje Agende 2030 in 17 ciljev OZN za trajnostni razvoj sestavni del revidirane okvirne direktive o vodah;

42. poziva Evropsko komisijo, naj okvirno direktivo o vodah bolje poveže z lokalnimi in regionalnimi teritorialnimi značilnostmi. Glede na relativno krhkost lokalnih in regionalnih hribovitih in gorskih terenov zaradi podnebnih razmer in – zlasti v primeru rek v Apeninih – njihove vse bolj začasne narave so referenčni pogoji za to vrsto vodnega telesa (in verjetno opredeljene metodologije spremljanja) neprimerni v ta namen. Posledica tega je razvrstitev, ki podcenjuje njihovo kakovost, tudi če ne prihaja do antropogenega pritiska, torej nastane kritično stanje, ki ga dodatno zaostrejuje podnebne spremembe;

43. poziva Komisijo, naj pomaga povečati možnosti za izvajanje v mestih in regijah po vsej EU z razširitvijo obstoječih platform za izmenjavo najboljše prakse in strokovnega znanja, pa tudi z zagotavljanjem finančnih orodij, da se podpre razširjanje inovativnih metod in sistemskih rešitev med regijami;

44. meni, da bi bilo treba glede na kulturno, zgodovinsko in socialno razsežnost vodnih teles okvirno direktivo o vodah z njenim celovitim področjem uporabe izkoristiti za spodbujanje transdisciplinarnega sodelovanja in preglednosti ter okrepitev vloge državljanov kot „zainteresiranih strani“, da bi lahko v postopkih odločanja izrazili svoje mnenje, tudi glede gospodarskih vidikov, ki zajemajo vse okoljske storitve in ne le tistih, ki so povezane z oskrbo z vodo in čiščenjem vode;

45. v zvezi s tem in v skladu z načeli dobrega upravljanja poziva k pripravi metodologije za redni dialog med vsemi ustreznimi deležniki, nosilci odločanja, družbenimi organizacijami in znanstveniki („znanost za državljanje“), da se okrepi njihovo sodelovanje pri razvoju in izvajanju inovativnih rešitev;

46. spodbuja nacionalne, regionalne in lokalne oblasti, ki imajo javne službe za oskrbo z vodo, k sodelovanju v *pobudi Erasmus za vodo*, ki bi tehničnemu osebju omogočila obisk takih javnih služb v drugih državah članicah, da bi se kaj naučili iz njihovih praks upravljanja z vodo. Tovrstne izmenjave in druge pobude, kot so tehnične delavnice, bi bilo treba okrepiti, saj zagotavljajo priložnost za ozaveščanje, dialog, seznanjanje z rešitvami in krepitev zmogljivosti;

47. poziva Komisijo, naj uporabi vsa sredstva za preprečevanje vsakršne potrate vodnih virov in za ustrezno vzdrževanje objektov za pretok vode;

48. poziva Komisijo, naj opozori vse nacionalne in lokalne organe, da je voda osnovna javna dobrina, in v tem smislu bolje izvaja cenovne politike za vodo v skladu z načelom povračila stroškov iz člena 9 okvirne direktive o vodah; gospodinjstva, kmetijstvo in industrijo naj obravnava kot „uporabnike vode“ in priporoča uporabo cenovnih ukrepov za spodbujanje ohranjanja virov, kot so poletne cene ali cene glede na sklope porabe. Poleg tega bi bilo treba načelo „onesnaževalec plača“ v celoti uporabljati v trajnostnih finančnih instrumentih, kot je razširjena odgovornost proizvajalca;

⁽⁸⁾ Direktiva 2009/128/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti za doseganje trajnostne rabe pesticidov (UL L 309, 24.11.2009, str. 71).

⁽⁹⁾ Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH) ter o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije in o spremembi Direktive 1999/45/ES ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL L 396, 30.12.2006, str. 1).

49. poudarja, da zaradi krčenja svetovnih vodnih virov prihaja do neenakomerne porazdeljenosti vode na svetovni ravni, ki lahko povzroči regionalni in svetovni konflikt. Da bi to preprečili, je zelo pomembno deliti nove paradigme, nove metodologije in nove sistemske rešitve po vsem svetu, zlasti na območjih, kjer so vodni viri omejeni, kot sta Afrika in Bližnji vzhod. Predlaga, naj Komisija preuči možnosti za sodelovanje z medvladnim hidrološkim programom Unesca, da bi okrepili vodilno vlogo Evrope pri doseganju trajnostnega upravljanja voda na svetovni ravni;

50. poziva k izvrševanju ukrepov za zaščito vodnih virov tudi v državah kandidatkah za članstvo v EU in pristopnih državah.

V Bruslju, 2. julija 2020

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

Predhodno mnenje Evropskega odbora regij – Prihodnost politike EU za čist zrak v okviru cilja ničelnega onesnaževanja

(2020/C 324/06)

Poročevalec:	János Ádám KARÁCSONY (HU/EPP), član sveta Tahitótfalu
Referenčni dokument:	Predhodno mnenje

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Uvodne opombe

1. pozdravlja evropski zeleni dogovor ⁽¹⁾, ki ga je predlagala nova Evropska komisija, cilj ničelnega onesnaževanja za okolje brez strupov, ki je ena od treh prednostnih nalog, ki jih je omenil novi komisar za okolje, in predvsem akcijski načrt za ničelno onesnaževanje zraka, vode in tal, ki naj bi bil sprejet leta 2021;
2. je seznanjen z naraščanjem javne podpore za ambiciozne ukrepe za izboljšanje kakovosti zraka v EU, kot je razvidno iz posebne raziskave Eurobarometra iz leta 2019 o stališčih glede kakovosti zraka. Vse večja zaskrbljenost zaradi onesnaženosti zraka ob intenzivni mobilizaciji mladih v zvezi z okoljem služi kot izhodišče za ambiciozne ukrepe na tem področju;
3. ugotavlja, da je onesnaženost zraka še vedno največje okoljsko tveganje za zdravje ljudi v EU, saj vsako leto povzroči skoraj 500 000 prezgodnjih smrti (desetkrat več kot je žrtev prometnih nesreč). Povezana je z boleznimi dihal, srca in ožilja, možgansko kapjo in rakom, ima pa tudi znatne škodljive učinke na podnebje, ekosisteme, grajeno okolje – vključno s kulturno dediščino – in gospodarstvo;
4. opozarja, da je izkušnje s pandemijo COVID-19 pomembno vključiti v prihodnje politike. Po eni strani lahko govorimo o možni povezavi med onesnaženostjo zraka in resnostjo posledic okužbe s koronavirusom ⁽²⁾, zato mora biti boj proti onesnaževanju zraka med glavnimi prednostnimi nalogami načrta EU za okrevanje. Po drugi strani je bilo zaradi precejšnjega zmanjšanja prometa, industrijske proizvodnje in drugih dejavnosti v času omejitve gibanja občutno manj onesnaženja zraka in obremenitve s hrupom. Državljeni so lahko bolj neposredno spoznali, da bolj zdravo okolje, manj prometa, bolj odprti javni prostori in rešitve, ki temeljijo na naravi, bistveno pripomorejo k njihovem dobremu počutju. Ta zgodovinska priložnost, da ustvarimo nekaj boljšega, je deležna velike podpore;
5. ugotavlja, da se kakovost zraka v Evropi v zadnjih letih postopoma izboljšuje, vendar številne države članice ne izpolnjujejo veljavnih standardov in jih je trenutno več kot polovica v postopkih za ugotavljanje kršitev. Ugotavlja tudi, da raven drobnih delcev (PM_{2,5}), ki so eno od najbolj nevarnih onesnaževal zraka za dihala ljudi, v Evropi ni bistveno upadla;
6. ceni delo, ki so ga opravile države članice, evropske institucije in mednarodne organizacije, ko so ocenjevale in obravnavale onesnaženost zraka ⁽³⁾;

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sl

⁽²⁾ Nedavno objavljena študija o ocenjevanju ravni dušikovega dioksida (NO_x) kot dejavnika, ki povečuje smrtnost zaradi koronavirusa (COVID-19) (*Assessing nitrogen dioxide (NO_x) levels as a contributing factor to coronavirus (COVID-19) fatality*), kaže, da je bilo 78 % od 4 443 smrtnih primerov zabeleženih v štirih regijah v severni Italiji in eni regiji v okolici Madrida v Španiji. Teh pet regij je imelo najslabšo kombinacijo ravni NO_x in gibanja zraka, ki je preprečevalo razpršitev onesnaženega zraka.

⁽³⁾ Evropska komisija je nadalje razvila in udejanjila okvir politike EU za čist zrak: direktiva o nacionalnih obveznostih zmanjšanja emisij, ki je nadomestila direktivo o nacionalnih zgornjih mejah emisij, je uvedla zahteve glede zmanjšanja emisij v obdobju 2020–2029 in od leta 2030 dalje, forum za čist zrak se je izkazal kot uspešna platforma za razpravo o kakovosti zraka, objavljene pa so bile tudi ugotovitve preverjanja ustreznosti direktiv o kakovosti zunanega zraka. Svet EU je nedavno sprejel sklepe o izboljšanju kakovosti zraka, Evropsko računsko sodišče je objavilo Posebno poročilo št. 23/2018 – Onesnaženost zraka: naše zdravje še vedno ni dovolj zaščiteno (UL C, 324, 13.9.2018, sztr. 12), Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) pa trenutno pregleduje svoje smernice za kakovost zraka, da bi morebiti leta 2021 izdala nove.

7. ponovno poziva k celostnemu pristopu, ambiciozni evropski politiki za nadzor virov onesnaževanja ter povezanosti evropske imisijske in emisijske politike tako v smislu ambicioznosti ciljev kot rokov ⁽⁴⁾. Poziva, naj se upoštevajo ugotovitve posvetovanja v okviru mreže regionalnih središč OR ⁽⁵⁾, v katerem se je proučevalo izvajanje direktiv EU o kakovosti zunanjega zraka in o nacionalnih zgornjih mejah emisij, ter priporočila iz njegovega mnenja *Osmemu okoljskemu akcijskemu programu naproti (EAP)* ⁽⁶⁾;

8. opozarja na posebno odgovornost lokalnih in regionalnih oblasti na tem področju tako za prihodnje generacije kot za državljane danes, zlasti ranljivejše skupine, ter je na podlagi izkušenj s celotno krizo zaradi COVID-19 prepričan, da je mogoče doseči spremembe. Zato podaja naslednja priporočila:

Morebitne nove pobude

Zakonodajni ukrepi

9. je seznanjen, da je bilo pri preverjanju ustreznosti direktiv o kakovosti zunanjega zraka ugotovljeno, da so bile pri izboljševanju kakovosti zraka delno uspešne in je mogoče še kaj izboljšati. Na podlagi priporočil Svetovne zdravstvene organizacije priporoča, da bi pri tovrstni reviziji upoštevali morebitno vključitev ultrafinih delcev in črnega ogljika, saj je njihova škodljivost za zdravje velika. V zvezi z učinki na zdravje bi bilo treba pozornost preusmeriti z ocenjevanja kakovosti zraka na merjenje izpostavljenosti ljudi onesnaženemu zraku. Pričakuje, da bodo pravočasno pripravljene ustrezni zakonodajni predlogi, sam pa bo s predlogi z lokalnega in regionalnega vidika prispeval k tem postopkom, če in ko bo to primerno;

10. se strinja, da so sedanja pravila o spremljanju dobra podlaga za pridobivanje primerljivih in zanesljivih podatkov o merjenju kakovosti zraka, vendar je treba sisteme spremljanja, ki jih določijo posamezne države članice, še bolj uskladiti. Priporoča, naj lokalne in regionalne oblasti v večji meri sodelujejo pri določanju lokacij za posamezna merilna mesta;

11. ugotavlja, kot je navedlo Evropsko računsko sodišče, da so bili standardi EU glede kakovosti zraka določeni pred skoraj 20 leti in da so nekateri izmed njih veliko nižji od smernic Svetovne zdravstvene organizacije in od ravni iz priporočil na podlagi najnovejših znanstvenih dokazov o učinkih na zdravje ljudi;

12. podpira napoved Evropske komisije, da bo predlagala tesnejše usklajevanje standardov kakovosti zraka s smernicami Svetovne zdravstvene organizacije, ki se trenutno pregledujejo, vendar opozarja na ugotovitve v nadaljevanju. Glede na veliko število držav članic, ki veljavnih standardov ne izpolnjujejo, je primerno, da se po potrebi omogoči dodatna pomoč pri izvajanju ter zagotovi ustrezen in pozorno spremljan časovni okvir za doseganje skladnosti. Meni, da so pravila o emisijah še posebej učinkovit pristop, zato priporoča, da se več pozornosti nameni njihovi poostitvi. Hkrati pozdravlja dejstvo, da lahko države članice, regije ali mesta, če to želijo, na lastno pobudo uporabljajo strožje mejne vrednosti, kar nekatere tudi že počnejo;

13. poudarja, da se je treba bolj osredotočiti na ureditev na področju emisij, saj je zmanjšanje emisij pri viru (preprečevanje onesnaževanja) boljši način za doseganje čistega zraka. Direktiva o nacionalnih zgornjih mejah emisij državam članicam predpisuje ambiciozne zaveze za zmanjšanje emisij, vendar so potrebni tudi sektorski predpisi na ravni EU. Z evropsko zakonodajo se lahko zagotovijo bolj enaki konkurenčni pogoji, saj imajo lahko strožje lokalne zahteve za zmanjšanje emisij negativne gospodarske učinke. Zakonodaja EU bi morala tudi preprečiti preusmerjanje onesnaževanja na druge lokacije, npr. med sosednjimi mesti, državami ali celinami ali z izvažanjem dizelskih avtomobilov iz zahodnih evropskih mest, ki so prepovedale njihovo uporabo, v vzhodno Evropo, Afriko ali druge dele sveta. Pozornost bi bilo treba nameniti nekaterim področjem, ki v zadnjem času niso bila urejena, kot so (celinska) plovba, emisije v cestnem prometu, ki ne vključujejo izpušnih plinov (obraba zavor in pnevmatik), dizelski agregati (za napajanje v mestih), letalstvo ali majhne kurilne naprave (<1 MW_{th}), kot so kurilne peči in kotli na les ali premog v gospodinjstvih. Posebno pozornost je treba nameniti pogojem pri dejanski vožnji in uporabi;

⁽⁴⁾ Sveženj ukrepov Čist zrak za Evropo <https://cor.europa.eu/SL/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-1217-2014>.

⁽⁵⁾ <https://cor.europa.eu/sl/news/Pages/consultation-air-quality.aspx>

⁽⁶⁾ CDR 1672/2018.

Financiranje

14. poudarja, da je na splošno premalo ciljno usmerjenih sredstev EU za ukrepe za kakovost zraka, pripravo in izvajanje načrtov za kakovost zraka ter sprotno spremljanje in izboljšanje kakovosti zraka na splošno. Tudi postopek pridobivanja sredstev je težaven, zato ga je treba bistveno poenostaviti, da bi bili pozivi k financiranju uspešni. Zbiranje finančnih sredstev za tovrstno financiranje bi moralo temeljiti na načelu „onesnaževalec plača“;

15. ugotavlja, da se visoko onesnaževanje z delci v EU pojavlja zlasti v velikih mestnih aglomeracijah, močno industrializiranih regijah in najrevnejših območjih, ki se pogosto soočajo tudi z energijsko revščino. Zato je treba sektorske prehode (kmetijstvo, promet, industrija in energetika) in onesnaževanje zraka obravnavati skupaj in s prilagojenim pristopom. Financiranje je bistvenega pomena, saj na uspešnost izvajanja programov za kakovost zraka pomembno vplivajo finančna sredstva. Poleg tega nekatere regije ne trpijo le zaradi neugodnih socialno-ekonomskih razmer, temveč tudi zaradi neugodnih geografskih ali podnebnih razmer, zato v boju proti onesnaževanju zraka potrebujejo dodatno podporo;

16. opozarja na izzive, s katerimi se soočajo lokalne in regionalne skupnosti pri prehodu na trajnostnost, med njimi izboljšanje kakovosti zraka. Pozdravlja sporočilo Evropske komisije *Proračun EU kot gonilo načrta okrevanja za Evropo* in jo poziva, naj poenostavi in okrepi dostop do možnosti financiranja EU, zlasti iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, programa LIFE in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, da bi lahko uresničili širše cilje, s katerimi bi se izboljšala tudi kakovost zraka, zlasti tiste, ki so vključeni v načrte za kakovost zraka v okviru direktiv o kakovosti zunanjega zraka. V zvezi s tem je bistveno zagotoviti skladnost med projekti, ki jih financira EU, in politikami nacionalnih, regionalnih in lokalnih organov, da bi tako čim bolj povečali njihove učinke. Države članice in Evropsko komisijo zato poziva, naj spodbujajo tesno sodelovanje z lokalnimi in regionalnimi oblastmi pri oblikovanju ustreznih strategij, politik in programov;

17. poziva k uvedbi spodbud ali priznanj za uspešne lokalne in regionalne oblasti;

Izboljšanje izvajanja

Upravljanje na več ravneh, sodelovanje, izvajanje in izvrševanje

18. ugotavlja, da so bile pri preverjanju ustreznosti ugotovljene težave pri izvajanju, pri čemer je bilo poudarjeno, da so pomanjkljivi načrti za kakovost zraka in nezadostna zavezanost držav članic sprejemanju ustreznih ukrepov povzročili precejšnje zamude pri doseganju standardov kakovosti zraka. Opozarja, da so bile eden bistvenih razlogov za nizko učinkovitost načrtov za kakovost zraka tudi prejšnje vrednosti emisij vozil v EU, ki niso ustrezale dejanskim voznim pogojem;

19. ugotavlja, da onesnaženost zraka povzročajo različni viri: naravni, čezmejni, nacionalni, regionalni in lokalni (tudi na ulični ravni). V boju proti onesnaževanju bi bilo treba emisije zmanjšati na vseh ravneh, pri čemer bi morala vsaka raven prevzeti svoj del odgovornosti. Za učinkovito izboljšanje bosta potrebna tesno in učinkovitejše sodelovanje in komunikacija med različnimi ravnmi upravljanja. Regionalni organi bi lahko imeli usklajevalno vlogo med lokalno in nacionalno ravno, prav tako pa bi bilo treba zbirati in razširjati dobre prakse. Sodelovanje bi bilo treba razširiti, tako da bi vključevalo podjetja, znanstvene ustanove in druge ustrezne deležnike ter splošno javnost;

20. ugotavlja, da so posebna orodja, kot je TAIEX-EIR Peer-to-Peer, že na voljo in da jih nekaj držav članic ter lokalnih in regionalnih oblasti že uspešno uporabljajo;

21. pozdravlja prizadevanja za sklenitev mednarodnega sporazuma o preprečevanju čezmejnega onesnaževanja zraka. Evropska komisija in države članice tesno sodelujejo v nekaterih delovnih skupinah, projektih skupinah in programih sodelovanja v okviru Konvencije o onesnaževanju zraka na velike razdalje prek meja (CLRTAP) (ali krajše Konvencije o zraku) Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo (UNECE). Pozdravlja tudi lanskoletno vzpostavitev foruma za mednarodno sodelovanje v zvezi z onesnaževanjem zraka, ki bi lahko pospešil izboljšave na področju kakovosti zraka po vsem svetu z razširjanjem in izmenjavo doslej zbranega znanja. Prav tako poudarja, da je čezmejno sodelovanje med lokalnimi in regionalnimi oblastmi (tako znotraj EU kot prek njenih zunanjih meja) lahko pomembno in da je lahko instrument evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS) koristen okvir za takšne pobude;

22. poudarja potrebo po medsektorskem sodelovanju in usklajenosti ustreznih političnih področij. Ukrepi bi morali celovito obravnavati vse vire onesnaževanja zraka – promet (cestni in necestni), energetiko (vključno z ogrevanjem gospodinjstev) ter kmetijski sektor in industrijo – ter upoštevati druga pomembna področja, kot so podnebne spremembe ali zdravje. Te politike bi lahko bile vzajemno koristne (npr. ukrepi za varčevanje z energijo), vendar bi lahko v nekaterih primerih (npr. spodbujanje zgorevanja biomase ali podpora dizelskim avtomobilom) negativno vplivale na kakovost zraka. Izkoristiti bi bilo treba sinergije in se izogniti določbam, ki bi lahko imele nasproten učinek. Za pomoč pri doseganju sedanjih ciljev glede kakovosti zraka bi bilo treba uporabiti vse ustrezne ukrepe iz evropskega zelenega dogovora, in sicer ne le akcijski načrt za ničelno onesnaževanje, temveč tudi strategijo za biotsko raznovrstnost do leta 2030, strategijo „od vil do vilic“, akcijski načrt za krožno gospodarstvo, strategijo za trajnostno in pametno mobilnost ter podnebna pravila;

23. ugotavlja, da je bilo kmetijstvo, ko gre za zmanjševanje emisij, doslej najmanj učinkovit sektor (amonijak je prekursor delcev). Čeprav so ukrepi za zmanjšanje emisij v kmetijstvu že na voljo in so tehnično ter ekonomsko izvedljivi, njihovo izvajanje še vedno ni obsežno. SKP bi morala po vrsti reform za izboljšanje svoje okoljske trajnosti bolje izpolnjevati te cilje, med pogajanjem o prihodnosti skupne kmetijske politike po letu 2020 bi bilo treba razmisliti o novih ali strožjih ukrepih, na primer ekoshemah;

24. pozdravlja namero Evropske komisije, da sprejme nadaljnje ukrepe za mobilnost brez emisij. Razmisliti bi bilo treba o harmonizaciji območij nizkih emisij ali celo o večjem številu območij brez emisij v vsej Evropi. Ker se mesta zavedajo, da se je onesnaževanje na območjih, kjer je bilo gibanje med pandemijo COVID-19 omejeno, zmanjšalo le začasno, so že sprejela ukrepe za zmanjšanje vpliva prometa: razširila so pločnike, uvedla steze za mikromobilnost, znižala omejitve hitrosti itd. Pokazalo se je tudi, da je treba podjetjem za javni prevoz nujno zagotoviti finančna sredstva (EU), da bodo lahko še naprej poslovala ter prenovila vozni park s čistejšimi vozili in da se prepreči prehod na uporabo zasebnih motornih prevoznih sredstev. Poudarja, da je treba pri razmisleku o strožjih emisijskih standardih za bencinska in dizelska vozila ter pri predlogih takih standardov upoštevati konkurenčnost proizvajalcev EU, hkrati pa poziva k opuščanju motorjev z notranjim zgorevanjem v cestnem prometu ter izraža priznanje državam članicam, regijam in mestom, ki so že določili končni datum, do katerega bodo še dovolili avtomobile z motorjem z notranjim zgorevanjem. OR nasprotuje premijam za nakup vozil z motorjem z notranjim zgorevanjem. Med drugim predlaga nadaljnje spodbujanje brezemisijske tehnologije za vozila in pospeševanje naložb v evropsko železniško omrežje tudi kot ene od možnih alternativ za vozače;

25. opozarja na problem ogrevanja stanovanj s pečmi na trdo gorivo, saj se zdi, da veljavna zakonodaja o okoljsko primerni zasnovi ne zagotavlja ustreznih rešitev. Zato pričakuje, da bo Evropska komisija to vprašanje obravnavala v povezavi s pobudami za trajnostne izdelke v okviru strategije za krožno gospodarstvo. Potrebna je tudi znatna podpora za ljudi z nizkimi dohodki (energijska revščina), ne le pri zamenjavi starih naprav, temveč tudi pri zagotavljanju cenovno dostopnega delovanja in vzdrževanja energijsko učinkovitejših naprav. Poleg tega je treba uporabiti tudi *ad hoc* spodbude za prenovo stavb, da bi postale energijsko učinkovitejše. Evropska komisija bi morala razmisliti tudi o uvedbi pravil o kakovosti goriv, ki se uporabljajo za ogrevanje stanovanj, in v ta namen uvesti ustrezne spodbude, tudi finančne;

26. spodbuja države članice, naj nujno uresničijo in posodobijo svoje nacionalne programe nadzora nad onesnaževanjem zraka ter pri njihovi pripravi in reviziji upoštevajo prispevke lokalnih in regionalnih oblasti;

Vključevanje javnosti

27. ugotavlja, da bi bilo treba bolj uporabljati obstoječe informacijske rešitve, aplikacije za mobilne telefone in druga ustrezna orodja za obveščanje javnosti, da bi „nevidni morilci“ postali vidni, kar bi povečalo ozaveščenost javnosti. Informacije bi morale biti enostavno razumljive in dostopne, vključevati pa bi morale tudi zdravstvene vidike. Trenutno spletišče evropskega indeksa kakovosti zraka⁽⁷⁾ vsebuje izčrpane informacije o kakovosti zraka v Evropi, vendar je razmeroma nepoznano, zato ga je treba predstaviti širši javnosti. Spletišče bi bilo treba izboljšati tudi z modeliranjem, da se zagotovijo informacije o kakovosti zraka v regijah, manjših vaseh in na podeželskih območjih, kjer se kakovost zraka ne meri z merilnimi postajami;

(7) <http://airindex.eea.europa.eu>

28. priporoča, naj se okrepijo prizadevanja na področju „znanosti za državljane“. Aplikacije „znanosti za državljane“ ne morejo nadomestiti podatkov o spremljanju, ki bi jih bilo treba predstaviti javnosti, saj so precej manj kakovostne, lahko pa jih dopolnjujejo s podrobnejšimi informacijami o trendih onesnaženosti zraka, na ta način pa se tudi javnost aktivno vključi v dejavnosti in krepi ozaveščenost ljudi. Podpreti in pospešiti bi bilo treba raziskovalne dejavnosti, da bi bili cenovno ugodni senzori bolj zanesljivi. Pomembni in dobrodošli so tudi trenutne dejavnosti Evropskega odbora za standardizacijo v zvezi s standardi za kompaktno naprave za spremljanje kakovosti zraka in modeliranje kakovosti zraka;

29. priporoča obveščanje širše javnosti tako o problemih kot o izboljšavah, ki odražajo potencialne pozitivne rezultate ukrepanja, vključno s potencialom energetskega virov, ki ne onesnažujejo, kot so obnovljivi viri energije ali jedrska energija, kar bo državam članicam ter lokalnim in regionalnim oblastem omogočilo pridobiti podporo za ukrepe;

30. poudarja, da morajo državljani odigrati pomembno vlogo pri omejevanju onesnaževanja zraka, zlasti tako, da spremenijo več svojih življenjskih navad, vključno z mobilnostjo, ogrevanjem, prehranjevanjem in tudi potrošnjo na splošno, česar se številni zelo pogosto še ne zavedajo (čeprav se raven ozaveščenosti javnosti po EU zelo razlikuje). Zmanjšanje emisij je odvisno od njihovega prispevka, zato bi morali državljani tesneje sodelovati pri pripravi načrtov in ukrepov za kakovost zraka že v najzgodnejši fazi. Poleg tega bi bilo treba v načrte za kakovost zraka poleg regulativnih ukrepov vključiti tudi ukrepe, ki spodbujajo in podpirajo ozaveščenost in spremembe vedenja državljanov na področju mobilnosti, npr. odločitev, da se manj vozijo z avtom. Lokalne in regionalne oblasti lahko to delo olajšajo z uporabo sistemov, kot je ClairCity. Hkrati poziva k priznanju in obsežnemu razširjanju lokalnih pobud, s katerimi se vključuje državljane, kot so sajenje dreves in ustvarjanje zelenih sten v mestih, s čimer se tam čisti in hladi zrak;

Usklajevanje, smernice in izvedbeni akti

31. se zavzema za nadaljnje smernice za poročanje o kakovosti zraka in modeliranje, ki bodo zasnovane posebej za lokalne in regionalne oblasti, saj te igrajo pomembno vlogo v tem sektorju. Pri orodjih za poročanje (vključno z e-poročanjem) bi bilo treba upoštevati potrebe lokalnih organov. Vsi lokalni organi morda nimajo osebja s potrebnimi tehničnimi spretnostmi ali zahtevano ravno angleščine. Pri izboljšavah e-poročanja bi morali upoštevati posebnosti lokalnih in regionalnih uporabnikov, pri čemer bi bilo treba zagotoviti skladnost med nalogami poročanja, dodeljenimi lokalnim in regionalnim oblastem, ter njihovimi pristojnostmi in viri v tem sektorju;

Sodelovanje v mrežah in pobudah

32. priznava, da je na voljo že veliko število pobud in mrež, ki obravnavajo vprašanja onesnaževanja zraka (partnerstvo za kakovost zraka v okviru agende EU za mesta, skupina strokovnjakov za čist zrak v mestih v okviru Konvencije o zraku UNECE^(*), forum EU za čist zrak, Konvencija županov itd.). Številne med njimi prinašajo politiki za čist zrak znatno dodano vrednost, zato želi lokalne in regionalne oblasti spodbuditi k temu, da bi bile bolj vključene v te dejavnosti na ravni EU;

33. pozdravlja novo pobudo Evropske komisije, imenovano Sporazum o zelenih mestih, ki je namenjena izboljšanju izvajanja okoljske zakonodaje EU. Sporazum o zelenih mestih ali tehnična platforma za sodelovanje na področju okolja, ki sta jo ustanovila OR in Evropska komisija, bi lahko bila koristna za usmerjanje lokalnih in regionalnih oblasti k najboljšim pobudam glede na njihove potrebe. Ti platformi bi lahko prav tako pripomogli k zbiranju in razvrščanju vseh razpoložljivih orodij, smernic ali druge ustrezne podpore, ki je na voljo v okviru Konvencije o zraku UNECE, Evropske komisije in njenega Skupnega raziskovalnega središča, Evropske agencije za okolje ali katerega koli drugega omrežja ali organizacije, ki bi lahko lokalnim in regionalnim oblastem pomagala pri njihovih dejavnostih za izboljšanje kakovosti zraka. Zagotoviti bi bilo treba tudi posebno strokovno znanje in tehnično podporo (npr. razvoj lokalnih popisov emisij, določitev območij z nizkimi emisijami, uporaba modelov SHERPA itd.), saj morajo biti lokalne in regionalne oblasti za uporabo teh orodij usposobljene;

Prihodnji ukrepi

34. poziva Evropsko komisijo, naj dodatno okrepi nekatere vidike pravil glede emisij na ravni EU ter sprejme nadaljnje ukrepe za zagotovitev učinkovitega in okrepljenega horizontalnega in vertikalnega sodelovanja, hkrati pa naj države članice ter lokalne in regionalne oblasti spodbudi k iskanju boljših metod sodelovanja in komunikacije;

^(*) Konvencija o onesnaževanju zraka na velike razdalje prek meja.

35. priporoča, naj se lokalnim organom in akreditiranim združenjem za kakovost zraka, ki so odgovorni za načrte za kakovost zraka na opredeljenih območjih kakovosti zraka, nudijo lahko dostopna finančna sredstva za zagotavljanje kakovosti zraka, pri čemer naj imajo prednost območja z višjo onesnaženostjo zraka;
36. opozarja na potrebo po usklajevanju in upravljanju ustreznih mrež, pobud, orodij in smernic, ki so že vir splošnega znanja in izkušenj ter bi lahko lokalnim in regionalnim oblastem pomagali izboljšati njihove dejavnosti za doseganje čistejšega zraka na podlagi dodatnega strokovnega znanja in smernic.

V Bruslju, 2. julija 2020

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mnenje Evropskega odbora regij – Načrt za čisti vodik – prispevek lokalnih in regionalnih oblasti k podnebno nevtralni Evropi

(2020/C 324/07)

Poročevalka:	Birgit HONÉ (PES/DE), ministrica za zvezne in evropske zadeve ter regionalni razvoj v deželni vladi Spodnje Saške
Referenčni dokument:	mnenje na lastno pobudo

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Pomen za podnebno nevtralno EU do leta 2050

1. izrecno pozdravlja, da je Evropski svet potrdil cilj podnebne nevtalnosti EU do leta 2050 in si Evropska komisija s predlogom evropskih podnebnih pravil prizadeva, da se ta cilj vključi v pravo EU ⁽¹⁾;
2. poudarja, da je zlasti po krizi zaradi COVID-19 pomembno ustvarjati rast, ki je okoljsko in socialno trajnostna. Evropski zeleni dogovor ⁽²⁾ s podnebnju prijaznimi tehnološkimi in socialnimi inovacijami, gospodarnimi z energijo in viri, mora biti ključni element gospodarskega okrevanja po pandemiji COVID-19. Čisti vodik, ki je ena takšnih tehnologij prihodnosti, je treba zdaj v EU izrecno spodbujati;
3. zato izrecno pozdravlja Komisijino predstavitev strategije EU za vodik ⁽³⁾, s čimer je že odgovorila na priporočila iz tega mnenja; poleg tega pozdravlja, da revidirani predlog večletnega finančnega okvira EU za obdobje 2021–2027 skupaj z načrtom okrevanja v večji meri omogoča razvoj gospodarstva, temelječega na čistem vodiku, ter poziva Svet in Evropski parlament, naj v zakonodajnem postopku ohranita te možnosti;
4. poudarja, da cilj podnebne nevtalnosti pomeni popolno preoblikovanje oskrbe z električno energijo, hlajenja in ogrevanja, zlasti pa so potrebne korenite spremembe v industriji in prometu. Potrebne bodo najrazličnejše tehnične rešitve na podlagi obnovljivih virov energije. Za pospešitev razvoja obetavnih tehnologij je treba omogočiti njihovo ciljno podporo. Za doseg tega cilja bodo bistvenega pomena čisti vodik ter sintetične surovine in goriva na podlagi vodika ⁽⁴⁾, zato je zanje potrebna posebna podpora. Pri tem bi bilo treba poseben poudarek nameniti zelenemu vodiku iz obnovljivih virov energije;
5. meni, da bi bilo v tej zgodnji fazi razvoja trga dobro ubrati odprt pristop glede možne uporabe čistega vodika, saj bi številni sektorji lahko dejansko uporabljali določen delež čistega vodika; meni, da se bo v nadaljnjem razvoju trga treba osredotočiti na obetavne vrste uporabe;
6. v zvezi s tem poudarja, da je uporaba čistega vodika in e-goriv v primerjavi z neposredno uporabo električne energije iz obnovljivih virov zaradi izgube pri pretvorbi manj učinkovita, kar bo za številne vrste uporabe tudi dolgoročno verjetno pomenilo višje stroške. Zato naj bi se v srednje- do dolgoročnem obdobju čisti vodik/e-goriva uporabljala predvsem na področjih, kjer se vodik uporablja kot surovina ali kjer ukrepi za energijsko učinkovitost in neposredna elektrifikacija niso

⁽¹⁾ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtalnosti in spremembi Uredbe (EU) 2018/1999 (evropska podnebna pravila) (COM(2020) 80 final).

⁽²⁾ Sporočilo Komisije – Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640 final).

⁽³⁾ Glej časovni načrt – Ares(2020)2722353.

⁽⁴⁾ V nadaljevanju besedila se za sintetična goriva zaradi poenostavitve uporablja izraz „e-goriva“.

rešitve (npr. proizvodnja amoniaka in jekla, promet težkih tovornih vozil in promet na dolge razdalje, visokotemperaturni industrijski procesi, sezonsko shranjevanje električne energije), in kjer oskrbe stavb s toplotno energijo ali daljinskim ogrevanjem ni mogoče zagotoviti s toplotnimi črpalkami ali omrežji toplotne energije;

7. predlaga, naj Komisija preuči možnosti za proizvodnjo zelenega vodika v EU, tudi v manj razvitih regijah NUTS2, in v sosednjih regijah (npr. na Bližnjem vzhodu in v severni Afriki) s posebnim poudarkom na konkurenci, ki jo predstavlja neposredna uporaba električne energije iz obnovljivih virov energije, saj je celovito in podrobno poznavanje potencialov izvedljivosti različnih scenarijev pomembna podlaga za razvoj gospodarstva, temelječega na zelenem vodiku, v Evropi. Poleg tega bi lahko preučili, v kolikšnem obsegu se lahko modri vodik uporablja kot prehodna rešitev;

8. priporoča državam članicam, naj spodbujanje gospodarstva, temelječega na zelenem vodiku, vključijo v posodobitev svojih nacionalnih energetske in podnebne načrtov leta 2023 ter v tesnem sodelovanju z vsemi deležniki pripravijo celovite nacionalne strategije za vodik skupaj z izvedbenimi ukrepi. Pri pripravi in izvajanju teh projektov bi morale države članice tesno sodelovati z regionalnimi in lokalnimi oblastmi oziroma njihovimi nacionalnimi in regionalnimi združenji ter znanostjo. Priporoča se, da vsaka država članica preuči svoj potencial za proizvodnjo čistega vodika;

Vidiki trajnosti

9. poudarja, da je dolgoročno proizvodnja vodika z elektrolizo vode ob uporabi električne energije iz obnovljivih virov (zeleni vodik) edina trajnostna metoda proizvodnje vodika. Zato mora biti pri razvoju gospodarstva, temelječega na vodiku, zeleni vodik v središču prizadevanj EU in držav članic. Dokler ne bodo na voljo zadostne količine, lahko prehodne tehnološke rešitve, na primer modri vodik, pripomorejo k zmanjšanju emisij CO₂ iz obstoječe proizvodnje vodika. Pri tem je treba zagotoviti, da to pri razvoju gospodarstva, temelječega na vodiku, ne bo oviralo prehoda na zeleni vodik. Začasne rešitve morajo ponuditi resnične znatne koristi v smislu stroškov in hitrosti izvajanja v primerjavi z zelenim vodikom in ne smejo ustvarjati dolgoročne odvisnosti na poti do zmanjšanja emisij toplogrednih plinov;

10. meni, da sta potrebna celovita in pregledna klasifikacija in certificiranje trajnosti vodika/e-goriv, na podlagi tega pa tudi obsežna in obvezna uporaba potrdil. Trg zelenega vodika se lahko razvije samo z jasno opredeljenimi in diferenciranimi potrdili, za katera veljajo stroga pravila in ki omogočajo razlikovanje med modrim in zelenim vodikom. OR poziva Komisijo, naj si prizadeva za pospešitev postopka klasifikacije plinov v okviru evropskega foruma regulatorjev za področje zemeljskega plina (Madriški forum) in naj hitro pripravi predlog za sistem klasifikacije in certificiranja, ki bo v skladu z veljavno zakonodajo glede izdajanja potrdil za obnovljive vire energije. V zvezi s tem poziva, naj se preveri možnost združitve sedanjih paralelnih sistemov potrdil o izvoru (člen 19 prenovljene direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, RED II) in potrdil o trajnosti (členi 25–31 RED II). Komisija bi morala spodbujati mednarodno razširjanje sistema potrdil/potrdil o izvoru, ki ga bo razvila EU;

Posebna vloga regij

11. poudarja, da zeleni vodik omogoča decentralizirano proizvodnjo in uporabo ter je zato lahko del bolj decentralizirane oskrbe z energijo v prihodnosti, kot je opisano v dolgoročni strategiji Komisije *Čist planet za vse*⁽⁵⁾, ki jo podpira OR⁽⁶⁾. Zeleni vodik lahko spodbudi regionalni in lokalni razvoj, saj se lahko v regijah in občinah vzpostavijo pomembni členi vrednostne verige, kar pozitivno učinkuje na zaposlovanje ter mala in srednja podjetja. Poleg tega se lahko presežna toplota, nastala pri proizvodnji zelenega vodika, uporabi za lokalno in regionalno oskrbo s toplotno energijo, vodik, ki nastane kot stranski produkt pri nekaterih postopkih, pa se lahko uporabi na lokalni in regionalni ravni;

⁽⁵⁾ COM(2018) 773 final.

⁽⁶⁾ Mnenje Evropskega odbora regij – Inovativen in trajnosten energetski prehod na regionalni in lokalni ravni za izvajanje Pariškega sporazuma (UL C 39, 5.2.2020, str. 72); Mnenje Evropskega odbora regij – Čist planet za vse – Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtravno gospodarstvo (UL C 404, 29.11.2019, str. 58).

12. izrecno poudarja, da imajo lokalne in regionalne oblasti ključno vlogo pri vzpostavljanju gospodarstva, temelječega na vodik. Številne lokalne in regionalne oblasti razvijajo strategije za vodik, programe za zeleni vodik in konkretne projekte, med drugim v okviru partnerstva *European Hydrogen Valleys Partnership* ⁽⁷⁾. Zaradi dobrega poznavanja lokalnih razmer, povezav z lokalnimi akterji, nadzora nad procesi načrtovanja in izdajanja dovoljenj, različnih regionalnih in lokalnih možnosti spodbud in financiranja, javnih naročil ter pristojnosti na področju poklicnega in visokošolskega izobraževanja in nadaljnega usposabljanja so lokalne in regionalne oblasti nepogrešljivi akterji za razvoj trga;

13. poudarja, da regije lahko prevzamejo pomembno povezovalno vlogo pri razvoju regionalnih strategij in programov podpore za zeleni vodik, usmerjenih v celostni razvoj regionalnih vrednostnih verig za zeleni vodik. Bližina proizvodnje in uporabe jim omogoča, da najprej razvijajo regionalna vodikova omrežja, ki jih je mogoče nato razširiti. Obsežna centralizirana proizvodnja vodika v industrijskih grozdih se lahko uskladi z decentraliziranim povpraševanjem v industriji, prometu in stavbnem sektorju ter lahko uravnava omrežje v okolici industrijskega grozda, in sicer na regionalni, nacionalni in mednarodni ravni (povezovanje sektorjev). Pri tem so lahko posebej privlačne lokacije v bližini pristanišč, saj so dolgoročno primerne tudi za uvoz vodika oziroma e-goriv. OR odločno poziva Evropsko komisijo, naj podpre razvoj in izvajanje takšnih regionalnih strategij in programov za vrednostne verige in grozde za zeleni vodik;

Usklajevanje razvoja na trgu

14. opozarja, da se trg zelenega vodika ne more razviti brez znatnih naložb, tudi zasebnega sektorja. Do teh lahko pride le, če obstaja zaupanje v dolgoročni razvoj trga. H krepitvi zaupanja lahko prispevajo ambiciozni in zavezujoči cilji, jasen pravni okvir, izrecna strategija in konkreten časovni načrt za zeleni vodik;

15. poziva Komisijo, naj v napovedani strategiji EU za vodik za leti 2030 in 2050 oblikuje vizijo za celotno EU, zlasti za zeleni vodik, in naj ob upoštevanju priporočil iz tega mnenja predstavi možna področja uporabe zelenega vodika, njegov razvoj na trgu ter spodbujanje nadaljnjih inovacij;

16. poziva Komisijo, naj v strategiji EU za vodik predstavi celovit časovni načrt z zakonodajnimi in nezakonodajnimi ukrepi za razvoj evropskega gospodarstva, temelječega na čistem vodik, in notranjega trga za vodik s poudarkom na zelenem vodik, pri čemer naj upošteva priporočila tega mnenja in priporočila strateškega foruma za pomembne projekte skupnega evropskega interesa. Strategija EU za vodik bi morala vključevati ambiciozne cilje glede zmogljivosti za proizvodnjo zelenega vodika, pri čemer bi se morala opreti na analizo regionalnih možnosti proizvodnje, ter spodbujati sistematično širitev proizvodnje in uporabe vodika z vzpostavitvijo ustreznih vrednostnih verig. Prispevati bi morala k usklajevanju razvoja ponudbe, povpraševanja in infrastrukture po vsej EU ter k usklajevanju regulativnih dejavnosti in finančne podpore na ravni EU, držav članic ter lokalnih in regionalnih oblasti, pri tem pa posebej upoštevati predstavljeno povezovalno vlogo regij pri širitvi proizvodnje in uporabe zelenega vodika v okviru prehoda na področju energetike in industrijskih surovin;

17. meni, da je razvoj gospodarstva, temelječega na zelenem vodik, ključni steber trajnostne industrijske politike, predvidene v evropskem zelenem dogovoru; opozarja, da mora tehnologija za proizvodnjo vodika z elektrolizo doseči točko, ko se meri v gigavatih, da bo zeleni vodik lahko stroškovno konkurenčen. Proizvodnja elektrolizatorjev v državah članicah EU prinaša nove priložnosti (delovna mesta) in mednarodni izvozni potencial. OR poziva Evropsko komisijo k spodbujanju te proizvodnje. Poudarja, da je treba evropske regije – skupaj z industrijo – vključiti v razvoj medsektorskih vrednostnih verig vodika, ki povezujejo ponudbo, infrastrukturo in povpraševanje; poziva Komisijo, naj v okviru izvajanja nove industrijske strategije za Evropo ⁽⁸⁾ spodbuja vodilne trge za tehnologije in sisteme zelenega vodika ter njihovo uporabo za podnebno nevtralno proizvodnjo, zlasti v jeklarski, cementni in kemični industriji; poziva k hitremu sprejetju strategije EU za čisto jeklo, ki jo je napovedala Komisija, in ustreznemu poudarku na uporabi zelenega vodika v njej;

⁽⁷⁾ Pod okriljem platforme pametne specializacije (S3P).

⁽⁸⁾ COM(2020) 102 final.

18. izrecno pozdravlja vzpostavitev evropskega zaveznitva za čisti vodik, napovedano v novi industrijski strategiji; poziva k njegovi hitri vzpostavitvi in poudarku na zelenem vodiku; prispevati bi moralo k usklajevanju ter izmenjavi znanja in izkušenj ter s tem pripomoči, da EU prevzame vodilno vlogo v tej ključni tehnologiji; poziva k doslednemu vključevanju regij ter malih in srednjih podjetij v zaveznitvo, kot je napovedala Komisija;

19. poudarja, da vse večje povezovanje sektorjev z uporabo istih virov energije zahteva bolj sistematično obravnavo sektorjev; poudarja, da morata Komisijina strategija za integrirani energetske sistem in strategija EU za vodik⁽⁹⁾ poudariti sistemski pomen zelenega vodika za povezovanje sektorjev v prihodnjem energetske in gospodarske sistema v primerjavi z drugimi oblikami energije, kot so električna energija, obnovljivi viri in e-goriva, ter opredeliti načine izvajanja, ki bodo v korist sistema. Opredeliti morata načine izvajanja, ki bodo v korist sistema, in sicer, kako s prilagojenimi in novimi tržnimi pravili oblikovati delujoč trg vodika, ki po eni strani omogoča dinamičen razvoj proizvodnje in uporabe vodika, po drugi pa je dobro povezan s trgom električne energije in plina;

Podporna okvirna zakonodaja in razvoj infrastrukture v okviru evropskega zelenega dogovora

20. poudarja, da je dinamičen razvoj energije iz obnovljivih virov v proizvodnji električne energije temelj razvoja trga zelenega vodika v Evropi; zaradi ambicioznejših podnebni ciljev EU do leta 2030 poziva k reviziji direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (RED II), pri čemer je treba zlasti zvišati cilj EU za delež obnovljivih virov energije v bruto končni porabi energije; države članice ter lokalne in regionalne oblasti spodbuja, naj določijo ambiciozne nacionalne, regionalne in lokalne cilje za razvoj obnovljivih virov energije, kot sta vetrna in sončna energija; pričakuje, da bo strategija za obnovljive vire energije na morju, ki jo je napovedala Komisija, sektorju dala zagon, med drugim s financiranjem inovativnih projektov za proizvodnjo zelenega vodika na morju;

21. priporoča Komisiji, naj preveri, ali direktiva RED II in delegirani akti v prehodnem obdobju zagotavljajo zadostne spodbude za uporabo e-goriv na podlagi industrijskih emisij CO₂ oziroma zajemanja in uporabe CO₂. Pri tem je treba poskrbeti za to, da se preprečita tako dvojno štetje zmanjšanja emisij toplogrednih plinov kot tudi polno upoštevanje e-goriv kot obnovljivih;

22. poleg tega poziva, naj se na podlagi direktive RED II hitro pripravita delegirana akta, ki bosta zagotovila jasnost glede klasifikacije električne energije iz omrežja za proizvodnjo vodika (člen 27 RED II) ter minimalnih zahtev za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, ki jih povzročajo sintetična goriva (člen 25 RED II);

23. poudarja, da bi bilo treba pri uporabi električne energije iz omrežja za proizvodnjo vodika zagotoviti omrežju in sistemu prijazno elektrolizo (uravnavanje povpraševanja); poziva, da se v strategiji EU za vodik in strategijah za vodik na nacionalni in regionalni ravni predvidijo dodatne zmogljivosti za proizvodnjo zelene električne energije za elektrolizo;

24. poudarja, da se z internalizacijo eksternih stroškov vzpostavljajo pošteni konkurenčni pogoji za različne vire energije in povečuje privlačnost zelenega vodika za gospodarstvo; zato podpira obsežno revizijo direktive o obdavčitvi energije, da bi obdavčitev energije prilagodili ciljem evropskega zelenega dogovora in v področje uporabe direktive vključili vodik in e-goriva; spodbuja države članice, naj izkoristijo možnosti za okoljsko pravično obdavčitev, ki že obstajajo, ter dodatne prihodke uporabijo za zmanjšanje davčne obremenitve za nizkoogljično električno energijo;

25. poudarja, da sistem EU za trgovanje z emisijami zagotavlja pomembne spodbude za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov v energetske intenzivnih panogah (npr. v kemični in jeklarski industriji), za katere je zeleni vodik glavna možnost razogljčenja. Revizija direktive o trgovanju z emisijami bi morala upoštevati nove podnebne cilje za leto 2030, npr. s povečanjem linearnega faktorja zmanjšanja. Naložbeno varnost bi bilo mogoče povečati, če bi se v sistem EU za trgovanje z emisijami vključila najnižja cena;

26. podpira razvoj ustreznega mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah⁽¹⁰⁾, ki bo v skladu s pravili Svetovne trgovinske organizacije in se bo uporabljal za uvoz izdelkov iz tretjih držav, katerih proizvodnja je povezana z visokimi emisijami CO₂ in ki so izpostavljeni močni mednarodni konkurenci. Tak sistem bi lahko skupaj s prilagojenim sistemom EU za trgovanje z emisijami zagotovil spodbude za uporabo zelenega vodika v energetske intenzivnih panogah;

⁽⁹⁾ Glej časovni načrt Evropske komisije – Ares(2020)2722353.

⁽¹⁰⁾ Glej začetno oceno učinka – Ares(2020)1350037.

27. poziva Komisijo, naj pregleda uredbo o vseevropski energetski infrastrukturi ⁽¹¹⁾ in predpise EU za evropski trg plina, predvsem direktivo EU o plinu (Direktiva 2009/73/ES ⁽¹²⁾), da bi omogočila dinamičen razvoj gospodarstva, temelječega na zelenem vodik, in transport vodika po vsej EU. To na primer vključuje opredelitev enotnih in jasnih standardov (npr. dovoljeni delež vodika v omrežju zemeljskega plina), ustrezno prilagoditev zahtev za projekte skupnega interesa v okviru vseevropskih energetskih omrežij (TEN-E), usklajeno načrtovanje infrastrukture za električno energijo in plin, spremembo namembnosti obstoječe infrastrukture za plin ter oblikovanje jasnih pravil za dovajanje certificiranega vodika iz obnovljivih virov energije v omrežje zemeljskega plina. Potreben je tudi razvoj regulativne podlage za javna vodikova omrežja z nediskriminatornim dostopom do njih. OR opozarja, da sta izgradnja in nadgradnja namenskih vodikovih omrežij pomemben pogoj za to, da bo vodik v čisti obliki na voljo za prednostne vrste uporabe, pri katerih v doglednem času ne bo alternativnih rešitev;

28. meni, da bi morala revizija uredbe o vseevropskem prometnem omrežju veliko večji poudarek nameniti tehnologijam z nizkimi emisijami CO₂ za tovornjake, avtobuse in celinski ladijski promet, kot so elektromotorji, ki se napajajo z električno energijo iz vodikovih gorivnih celic ali prek voznega voda, ter drugim virom energije, ki ustrezajo zahtevam glede trajnosti in zmanjšanja emisij toplogrednih plinov. Razvoj ustrezne infrastrukture, in sicer najprej vzdolž koridorjev jedrnega omrežja, je predpogoj za razširjanje teh tehnologij. Instrument za povezovanje Evrope bi moral v ta namen zagotoviti zadostna sredstva. Z revizijo direktive o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva bi lahko določili konkretne zahteve za gostoto omrežja polnilnih postaj za vodik v državah članicah;

29. poziva Komisijo, naj omogoči podporo za vzpostavitev plinovodov za prevajanje vodika in izgradnjo infrastrukture za njegovo skladiščenje (izgradnja novih plinovodov oziroma preureditev obstoječih plinovodov); poudarja, da razvoj in financiranje čezmejne infrastrukture za vodik med industrijskimi grozdi ponuja gospodarske priložnosti. Pri tem je zaradi prostorskega načrtovanja in stroškovne učinkovitosti priporočljivo sodelovanje z drugimi sektorji, ki potrebujejo novo energetsko infrastrukturo;

30. poziva Komisijo, naj v napovedani strategiji za trajnostno in pametno mobilnost predvidi prednostno uporabo zelenega vodika in e-goriv kot dopolnil za električno mobilnost v težkem tovornem prometu, javnem potniškem prometu ter ladijskem in zračnem prometu. V ta namen sta potrebna jasen in zanesljiv načrt ter evropski pravni okvir, ki omogoča, da se v posameznih cestninskih sistemih spodbuja uporaba nizkoemisijskih vozil;

Podpora s finančnimi in regulativnimi ukrepi ter državno pomočjo

31. poudarja, da je treba razvoj gospodarstva, temelječega na zelenem vodik, zlasti razvoj proizvodnje, podpreti z javnimi sredstvi, saj uporaba zelenega vodika trenutno ni ekonomsko upravičena. OR poudarja, da bi bilo treba pri reviziji smernic o državni pomoči za varstvo okolja in energijo ohraniti oziroma povečati manevrski prostor za podperne instrumente, da bi spodbudili zgodnji razvoj trga;

32. opozarja, da so stroški naložb in električne energije pomembni stroškovni elementi pri proizvodnji zelenega vodika. Načeloma so instrumenti za spodbujanje proizvodnje zelenega vodika na voljo tako na strani ponudbe kot tudi povpraševanja in imajo odvisno od zasnove lahko podoben učinek. Instrumenti na strani ponudbe so lahko nepovratna sredstva za naložbe ter odkupne premije. OR poudarja, da so izkušnje v energetskem sektorju pokazale, da zagotovljeni prihodki v določenem časovnem obdobju omogočajo povečanje proizvodnih zmogljivosti. Da bi kljub temu ustvarili konkurenčni pritisk, bi lahko že na začetku razpisali tako odkupne premije kot tudi nepovratna sredstva za naložbe;

33. poudarja, da se lahko z regulativnimi ukrepi ustvari povpraševanje po zelenem vodik, v nekaterih sektorjih ali na nekaterih področjih uporabe, kar posledično spodbuja širitev proizvodnje. Cilji glede zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v zadevnih sektorjih lahko ustvarijo zanesljivo povpraševanje po zelenem vodik ali e-gorivih v kombinaciji z ukrepi, kot so predpisan delež teh goriv v mešanici (npr. v zračnem in pomorskem prometu), kvote za zmanjšanje toplogrednih plinov za dobavitelje goriv ali mejne vrednosti za CO₂ za vozne parke (npr. za tovornjake ali avtobuse ali celinski ladijski promet). OR

⁽¹¹⁾ Glej začetno oceno učinka – Ares(2020)2487772.

⁽¹²⁾ Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES (UL L 211, 14.8.2009, str. 94).

v zvezi s tem poziva države članice, naj pri izvajanju direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov izkoristijo obstoječi zakonodajni manevrski prostor za spodbujanje zelenega vodika/e-goriv. Alternativa za vrste uporabe, ki že sedaj zahtevajo velike količine vodika, bi lahko bile pogodbe na razliko za ogljik (*Carbon Contracts for Difference, CCfD*), s katerimi se izravna razlika med dejanskimi stroški uporabnikov za preprečevanje emisij toplogrednih plinov in aktualno ceno CO₂;

34. poudarja, da lahko tudi javna naročila ustvarijo občutno in predvidljivo povpraševanje. Lokalne in regionalne oblasti imajo lahko pri tem pomembno vlogo, saj postajajo vozni parki občin in komunalnih podjetij (npr. za čiščenje cest, odstranjevanje odpadkov, lokalni javni prevoz in taksi službe) vse bolj zanimivi primeri uporabe zelenega vodika in drugih podnebju nevtrálnih pogonskih tehnologij;

35. pozdravlja pobude za pripravo pomembnih projektov skupnega evropskega interesa na področju zelenega vodika; spodbuja Komisijo, naj za pomembne projekte skupnega evropskega interesa za zeleni vodik pripravi zakonodajni okvir, države članice pa naj ga uporabljajo, da bi tako utrle pot obsežnim predstavitvenim projektom. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti sinergiji med različnimi pomembnimi projekti skupnega evropskega interesa na področju vodika, da se pri razvoju vrednostne verige zelenega vodika prepreči dilema o tem, „kaj je bilo prej: kokoš ali jajce“;

36. poziva k povečanju finančne podpore za predstavitvene projekte za zeleni vodik iz skladov za inovacije in modernizacijo, ki se financirata iz sistema EU za trgovanje z emisijami, ter k ciljno usmerjeni podpori za zeleni vodik v okviru programa InvestEU; spodbuja države članice in regije, naj v prihodnjem obdobju financiranja za vzpostavitev in okrepitev lokalnih, regionalnih in medregionalnih vodikovih grozdov uporabijo evropske strukturne in investicijske sklade, vključno s programom Interreg; poudarja, da je treba med to finančno podporo, pomembnimi projekti skupnega evropskega interesa, instrumentom za povezovanje Evrope in financiranjem raziskav ustvarjati sinergije na vseh ravneh;

37. pozdravlja novo posojilno politiko na področju energije, ki jo je sprejela Evropska investicijska banka (EIB), vključno z novimi pristopi financiranja v okviru svetovalnega programa InnovFin. EIB poziva, naj obsežno podpre zeleni vodik s shemami financiranja, ki bodo koristile tudi malim in srednjim podjetjem ter lokalnim in regionalnim oblastem oziroma njihovim spodbujevalnim bankam;

38. meni, da bi lahko osrednja kontaktna točka (one-stop shop) na ravni EU močno olajšala dostop do financiranja projektov za podjetja, vključno z malimi in srednjimi podjetji, ter regije in mesta;

39. državam članicam priporoča, naj dopolnijo financiranje EU z nacionalnimi programi za obsežnejše predstavitvene projekte, žive laboratorije, mrežno povezovanje na nacionalni ravni in izmenjavo med regijami, ki uporabljajo vodik. Pri tem naj tesno sodelujejo z lokalnimi in regionalnimi oblastmi oziroma njihovimi nacionalnimi in regionalnimi združenji;

40. poudarja, da so potrebni dolgoročni signali za usmerjanje finančnih in kapitalskih tokov zasebnega sektorja v naložbe v zeleni prehod z gospodarstvom, temelječim na zelenem vodiku, tudi v korist inovativnih malih in srednjih podjetij; v zvezi s tem pričakuje podporo Komisije v napovedani strategiji za trajnostno financiranje;

Raziskave in inovacije

41. poudarja ključno vlogo raziskav in inovacij tudi pri obsežni proizvodnji in uporabi zelenega vodika. Njihov cilj mora biti zmanjšanje stroškov v vseh členih vrednostne verige in izboljšanje prilagodljivosti, učinkovitosti in življenjske dobe obratov. Zato OR priporoča izrecen poudarek na zelenem vodiku v okviru programa Obzorje Evropa, vključno z njegovimi misijami v okviru zelenega dogovora, ter v okviru Evropskega strateškega načrta za energetske tehnologije in Evropskega sveta za inovacije;

42. pozdravlja priporočilo Komisije za izvajanje evropskega partnerstva za čisti vodik v okviru programa Obzorje Evropa kot naslednika Skupnega podjetja za gorivne celice in vodik;⁽¹³⁾ priporoča, naj se povečajo finančna sredstva za partnerstvo ter izboljšajo njegova mehanizem in struktura v primerjavi s Skupnim podjetjem za gorivne celice in vodik, pri tem pa ustrezno upošteva posebni pomen lokalnih in regionalnih oblasti, da bi podprli več predstavitvenih projektov za

⁽¹³⁾ Glej začetno oceno učinka – Ares(2019)4972390.

zeleni vodik v EU, tudi v okviru partnerstva *European Hydrogen Valleys Partnership*; poudarja, da mora biti pomemben cilj partnerstva izboljšanje izmenjave znanja in izkušenj med regijami, med institucijami EU, državami članicami ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi, pa tudi med podjetji;

43. države članice ter lokalne in regionalne oblasti spodbuja, naj v okviru svojih pristojnosti na področju visokošolskega in poklicnega izobraževanja spodbujajo usposabljanje kvalificiranih strokovnjakov in znanstvenikov vzdolž celotne vrednostne verige zelenega vodika. Poleg tega bi morale ponuditi ustrezne storitve svetovanja, zlasti za mala in srednja podjetja, in jih izboljšati. OR spodbuja Komisijo, naj podpre prizadevanja na tem področju, zlasti v okviru novega evropskega Pakta za znanja in spretnosti ter evropskega izobraževalnega prostora, ki sta napovedana v novi industrijski strategiji za Evropo ⁽¹⁴⁾;

Mednarodna razsežnost

44. poudarja, da bo dolgoročno velik del povpraševanja po vodiku/e-gorivih verjetno ustvarjal uvoz iz regij z zelo dobrimi obnovljivimi viri; pri tem morajo za uvoženi vodik/e-goriva veljati enako stroga merila glede trajnosti; priporoča, da se v predlaganem načrtu za zeleni vodik upoštevata proizvodnja zelenega vodika/e-goriv v tretjih državah in prevoz v EU. OR prav tako spodbuja Komisijo, naj v zgodnji fazi vzpostavi sodelovanje z državami, ki so potencialne izvoznice, pa tudi z drugimi državami uvoznicami (npr. Japonsko), da bi podprla usklajen razvoj mednarodnega gospodarstva, ki temelji na čistem vodiku, s poudarkom na zelenem vodiku. To bi bilo treba dopolniti s krepitvijo ustreznih mednarodnih pobud, kot sta pobuda za vodik v okviru ministrskega foruma za čisto energijo *Clean Energy Ministerial* in pobuda Misija: inovativnost (*Mission Innovation*). Kot v primeru partnerstva *European Hydrogen Valleys Partnership* je treba tudi v ti pobudi vključiti lokalne in regionalne oblasti.

V Bruslju, 2. julija 2020

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 102 final.

Mnenje Evropskega odbora regij – Okrepitev ukrepov EU za zaščito in obnovo svetovnih gozdov

(2020/C 324/08)

Poročevalec:	Roby BIWER (LU/PES), član mestnega sveta, Bettembourg, Luksemburg
Referenčni dokument:	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Okrepitev ukrepov EU za zaščito in obnovo svetovnih gozdov COM(2019) 352 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. pozdravlja zavezo Evropske komisije, da bo okrepila prizadevanja za zaščito in obnovo gozdov po svetu; obžaluje, da imajo predlogi omejeno področje uporabe;
2. pozdravlja prizadevanja Evropske unije v zadnjih desetletjih, da bi, tudi z obsežnimi programi pogozdovanja in po zaslugi stroge zakonodaje držav članic na področju gozda, ki zagotavlja ponovno pogozdovanje in naravni prirast, povečala obseg gozdnih površin; vendar je zaskrbljen zaradi strašljivo hitre degradacije gozdov po svetu, zlasti pragozdov, med katerimi so tako nedotaknjeni kot upravljani gozdovi ⁽¹⁾;
3. poudarja pomen pragozdov kot zakladnice biotske raznovrstnosti. Z zagotavljanjem ekosistemskih storitev prispevajo k zdravju ljudi (farmacevtska uporaba, prehrana, zdravilne rastline) in socialni vključenosti (duševno zdravje, spodbujanje zaposlovanja na podeželskih območjih, ekoturizem itd.). Poleg tega imajo ključno vlogo pri varovanju okolja pred dezertifikacijo, poplavami, degradacijo hidrogeološke strukture, erozijo tal, ekstremnimi vremenskimi pojavi, izgubo padavin, onesnaženim zrakom itd.; priznava, da tudi gozdovi, s katerimi se trajnostno gospodarji, tako umetno zasajeni kot zreli avtohtoni gozdovi, prispevajo k zaščiti in ohranjanju biotske raznovrstnosti;
4. priznava, da je krčenje gozdov zelo kompleksen pojav z več vzroki, med katerimi so glavni vzrok vse večje potrebe naraščajočega svetovnega prebivalstva po hrani, krmi, bioenergiji, lesu in drugih surovinah; poudarja, da je krčenje gozdov drugi največji vir antropogenih emisij toplogrednih plinov in pomemben dejavnik pri izgubi biotske raznovrstnosti ⁽²⁾;
5. poudarja, da preprečevanje izgube gozdov lahko prinese številne koristi za ljudi in ekosisteme. Med drugim prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti, zmanjšanju emisij toplogrednih plinov z absorpcijo ogljika, kar je eden najučinkovitejših načinov za blažitev podnebnih sprememb, k zagotavljanju ekosistemskih storitev, ki lahko spodbudijo trajnostno rast, ter k novemu gozdnemu biogospodarstvu na podlagi racionalnega in trajnostnega izkoriščanja virov;
6. poziva Komisijo in države članice, naj predlagajo regulativne ukrepe in priporočila, ki bodo upoštevali nacionalne, regionalne in lokalne posebnosti, da bi se učinkovito borili proti vsem oblikam krčenja in degradacije prvotnih gozdnih ekosistemov, ki hranijo zaloge ogljika in so zakladnica biotske raznovrstnosti, ter naj v ta namen zagotovijo ustrezna finančna sredstva;
7. poudarja, da je obnovev gozdov, zlasti v tistih regijah Evrope, kjer je bil gozd najbolj izkrčen, med najbolj učinkovitimi strategijami prilagajanja podnebnim spremembam in njihove blažitve; zato bi lahko širitev kmetijsko-gozdarskih sistemov z zasajanjem dreves na njivskih površinah in pašnikih ter ob njih imela vse pomembnejšo vlogo;

⁽¹⁾ <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml>.

⁽²⁾ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378018314365#fig0005>.

8. poziva k usklajenosti politik, da bi uskladili prizadevanja, cilje in rezultate različnih politik, med drugim nove skupne kmetijske politike, mednarodnih zavez EU, vključno s strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, agendo za trajnostni razvoj do leta 2030 in Pariškim sporazumom o podnebnih spremembah, ter trgovinske politike in evropskega zelenega dogovora, in sicer v celoviti trajnostni strategiji z jasnimi cilji in izvedbenimi ukrepi ter ob ustreznem upoštevanju socialnega, gospodarskega in okoljskega ravnovesja;

Prednostna naloga 1: Zmanjšati odtis porabe EU na zemljišča in zagotavljati porabo proizvodov iz dobavnih verig, ki ne povzročajo krčenja gozdov, v EU

9. poudarja, da bi morala EU zagotoviti rabo proizvodov iz dobavnih verig v tretjih državah, ki ne povzročajo krčenja gozdov, saj je to osrednjega pomena za zaščito in obnovo svetovnih gozdov; poziva EU, naj v središče tega procesa postavi potrošnike, da bodo vplivali na trge, ki se za proizvodnjo proizvodov široke potrošnje, kot so kava, kakav in palmovo olje, ter za živinorejo zanašajo na problematično preoblikovanje pragozdov;

10. opozarja na hude kršitve človekovih pravic in uničevanje okolja v dobavnih verigah različnih proizvodov (npr. soje, palmovega olja, sladkorja, kakava, govedine in surovin za biogoriva) ter poudarja, da prostovoljne pobude zasebnega in finančnega sektorja doslej niso zadostovale za zaustavitev in obrnitev trenda krčenja gozdov po svetu; zato poziva Komisijo, naj kot obvezno določi upoštevanje standardov glede potrebne skrbnosti na področju okolja in človekovih pravic⁽³⁾;

11. opozarja, da so gozdni požari glavna grožnja za ohranjanje gozdnih ekosistemov v številnih državah članicah in regijah EU. Bistveno je pomagati lokalnim in regionalnim oblastem, da še povečajo svojo odpornost na nesreče, saj se ravno ti organi prvi odzovejo. Omejevanje nesreč z ukrepanjem lokalne skupnosti je najhitrejši in najučinkovitejši način za omejitev škode, ki jo povzročijo gozdni požari;

12. poziva Komisijo, naj sprejme različne ukrepe za spodbujanje aktivnega vključevanja potrošnikov v izbor, promocijo in uporabo bolj trajnostnega blaga, kot je med drugim uvedba posebnih shem certificiranja EU za proizvode, ki ne povzročajo krčenja gozdov, s katerimi bi se sistem certificiranja, ki se že uporablja za gozdarske proizvode (certifikati za gospodarjenje z gozdovi in za sledljivost v proizvodni verigi⁽⁴⁾), vključil v celovitejšo oceno, ki bi se uporabljala tudi za negozdarske proizvode in bi zajemala: trajnostno gospodarjenje z gozdovi; sisteme gospodarjenja z gozdovi in proizvodnje, ki temeljijo na manjši porabi naravnih virov (npr. vode), kemičnih snovi (npr. pesticidov) in energije (fosilnih goriv in energije iz neobnovljivih virov na splošno); vidike v povezavi s proizvodnjo negozdarskih proizvodov, ki ne povzročajo krčenja gozdov; spodbujanje proizvodov z manjšim ogljičnim odtisom iz prevoza (npr. blagovna znamka lokalne proizvodnje, ogljični odtis); in ocene življenjskega cikla proizvodov, da se njihov vpliv na okolje količinsko opredeli in omogoči primerjava njihove okoljske učinkovitosti;

13. poziva Komisijo, naj okrepi svoja prizadevanja v boju proti nezakoniti sečnji z doslednim in učinkovitim izvajanjem delovnega načrta EU FLEGT (izvrševanje zakonodaje, upravljanje in trgovanje na področju gozdov) za obdobje 2018–2022, zlasti s krepitvijo izvajanja uredbe EU o lesu;

14. poziva Komisijo, naj v razmerju do potrošnikov izboljša komunikacijo in promocijo proizvodov iz trajnostnega gozdarstva, tako da razvije posebno oznako, iz katere bo razvidno, v kolikšni meri proizvod prispeva h krčenju gozdov, ter izboljša že razpoložljive evropske podatkovne zbirke/informacijske sisteme (npr. podatkovno zbirko znaka EU za okolje) in vanje vključi proizvode, ki ne povzročajo krčenja gozdov, da jih bo enostavno prepoznati;

15. poziva Komisijo, naj vzpostavi postopke za preverjanje točnosti informacij in ocen, zbranih v evropskem informacijskem sistemu, da bi se izboljšalo zaupanje v zagotovljene informacije. To zajema stroge zahteve po sledljivosti, ki jamčijo za izvor proizvodov, ter sisteme intenzivnejšega spremljanja in izvrševanja, da bi preprečili goljufije in napačno označevanje proizvodov; predlaga razmislek o drugih politikah za nabavo surovin, zlasti v državah z intenzivnim krčenjem

⁽³⁾ Potrebna skrbnost na področju človekovih pravic se na splošno razume kot instrument, s katerim lahko podjetja opredelijo, preprečijo, ublažijo in ugotovijo negativne učinke svojih dejavnosti ali dejavnosti svojih poslovnih partnerjev na človekove pravice. <https://corporatejustice.org/priorities/13-human-rights-due-diligence>.

⁽⁴⁾ Na primer Svet za nadzor gozdov (FSC®) in Program za potrjevanje certifikacije gozdov (PEFC™).

gozdov in majhnim obsegom certifikacije in/ali velikim obsegom nezakonite sečnje, npr. obveznost predložitve dokazila, da so bili proizvodi pridobljeni na trajnosten način, kar zajema dokumentacijo o trgovini s surovinami med gospodarskimi subjekti in informacije o nabavni politiki vseh udeležencev v dobavni verigi;

16. poziva vse institucije in agencije EU, naj dajejo zgled, tako da svoje ravnanje ter svoja javna naročila in okvirne pogodbe spremenijo tako, da se bodo uporabljali le proizvodi iz trajnostnega gozdarstva; poleg tega poziva svoje uslužbenke in člane, naj emisije CO₂, ki jih povzročajo njihovi leti v povezavi z OR, izravnajo tako, da finančno podprejo projekte trajnostnega gozdarstva;

17. poudarja, da so javna naročila, ki predstavljajo približno 14 % BDP v EU, potencialno močan vzvod za več trajnosti v pogodbah o dobavi blaga pri naročanju del, blaga ali storitev od podjetij. V ta namen bi lahko v okviru Direktive 2014/24/EU o javnem naročanju uvedli prepoved javnega nakupa proizvodov, ki izhajajo iz krčenja gozdov, kar bi imelo pozitiven učinek na promocijo proizvodov, ki ne povzročajo krčenja gozdov;

18. poudarja, da spodbujanje potrošnikov k prehodu na bolj zdravo rastlinsko prehrano z veliko sadja in zelenjave (ki bi morala biti certificirana, da ne povzročata krčenja gozdov) prispeva k zmanjšanju svetovne porabe mesa, kreptivi in ohranjanju zdravja državljanov in planeta v skladu z izjavo mreže mest C40 o dobri prehrani⁽⁹⁾; pri tem je treba upoštevati priporočila strategije „od vil do vilic“, ki spodbuja odločanje za lokalne, okoljsko trajnostne in zdrave proizvode, če je le mogoče;

19. poziva Komisijo, naj poišče sinergije in povezave s projekti in pobudami v teku, ki so povezani z ustvarjanjem mestnih in primestnih gozdov in ekoloških koridorjev na podnacionalni, nacionalni in evropski ravni ter zunaj Evrope; poudarja, da imajo te pobude številne okoljske in družbene koristi (ekosistemske storitve) za ljudi, ki živijo v povezanih mestih, kot so čist zrak, uravnavanje vodnih tokov, zaščita tal pred vodno in vetrno erozijo, sanacija degradiranih zemljišč, odpornost na nesreče in podnebne spremembe, nižje poletne dnevne temperature, zagotavljanje hrane, večja biotska raznovrstnost v mestih, boljše telesno in duševno zdravje, višje vrednosti nepremičnin itd.;

20. poziva k vključevanju evropskih državljanov ter lokalnih in regionalnih oblasti, komercialnih akterjev in deležnikov, ki svoje proizvode prodajajo na evropskem trgu (npr. multinacionalke), v te dejavnosti; opozarja na vlogo teh akterjev pri zaščiti gozdov in na potrebo po večji preglednosti pri poročanju podjetij o družbeni in okoljski odgovornosti (v skladu z Direktivo 2014/95/EU);

Prednostna naloga 2: Partnersko sodelovati z državami proizvajalkami, da se zmanjšajo pritiski na gozdove in zagotovi razvojno sodelovanje EU, ki ne bo vključevalo krčenja gozdov – Prednostna naloga 3: Okrepiti mednarodno sodelovanje za zaustavitev krčenja in degradacije gozdov ter spodbujanje njihove obnove

21. opozarja na dejstvo, da se krčenje gozdov večinoma dogaja v državah, ki niso članice EU. Večina lesa, ki ga te države proizvedejo, se porabi lokalno, vendar je obseg certifikacije lesa še vedno nizek, saj je pridobitev certifikata povezana s previsokimi stroški, zlasti za male kmete, ki morajo tekmovati tudi s cenejšim konvencionalnim ali celo nezakonito posekanim lesom. Posebno pozornost je treba nameniti certifikaciji gozdarskih proizvodov, kot je naravni kavčuk, ki jih proizvaja veliko malih kmetov;

22. poziva k izboljšanju okoljskega izobraževanja v državah v razvoju, kjer so pragozdovi, kot ključnem vidiku ozaveščanja o pomenu lastnih okoljskih virov v teh državah; poudarja, da bi neposredno vključevanje državljanov v te pobude okoljskega izobraževanja lahko prineslo številne koristi, na primer:

(a) več znanja o pomenu ekosistemskih storitev, ki jih gozdovi, s katerimi se trajnostno gospodari, in pragozdovi zagotavljajo družbi;

⁽⁹⁾ Z izjavo C40 o dobri prehrani so se mesta zavezala, da bodo uskladila politike javnih naročil z načeli planetu prijazne prehrane, ki je po možnosti ekološko pridelana, podpirala splošno povečanje zdravega načina rastlinske prehrane in odvrčala od netrajnostnega, nezdravega načina prehrane, https://www.c40.org/press_releases/good-food-cities.

- (b) priznavanje neposrednih in posrednih večkratnih koristi trajnostnega gospodarjenja z gozdovi;
- (c) večja možnost za doseganje koristnih rezultatov lokalnih ukrepov za omejevanje krčenja in degradacije gozdov; več priložnosti za preoblikovanje varstva naravnih virov v trajnostno gospodarjenje z njimi, s čimer se prispeva k zelenim delovnim mestom in zeleni rasti za lokalno prebivalstvo ipd.;
23. opozarja, da bi morala Evropska komisija razmisliti o možnosti, da pragozdove predlaga za uvrstitev na seznam svetovne dediščine Unesca, da bi jih tako zaščitila pred krčenjem ter povečala možnost, da se pozornost javnosti usmeri na njihovo zaščito;
24. poudarja, da je biotska raznovrstnost poleg večfunkcionalnosti ključna tema, ki jo je treba upoštevati v razpravi o okviru gozdarske politike EU; opozarja, da pri krčenju pragozdov in zrelih avtohtonih gozdov vsakokrat pride do izgube biotske raznovrstnosti, ki je značilna za gozdove in jo je težko obnoviti, ker je območje močno poškodovano;
25. pozdravlja novo strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, s katero se zastavljajo bolj ambiciozni cilji za ukrepe za zaustavitev izgube biotske raznovrstnosti in degradacije ekosistemov v vsej Evropi, EU pa prevzema vodilni položaj na svetu pri reševanju globalne krize glede biotske raznovrstnosti, vključno z npr. vzpostavitvijo zaščitene območij na najmanj 30 % zemljišč, uvajanjem pravno zavezujočih ciljev EU glede obnavljanja narave in strožjega varstva preostalih pragozdov in starih gozdov v EU, izvajanjem trajnostnega gospodarjenja s sekundarnimi gozdovi⁽⁶⁾, obnavljanjem degradiranih ekosistemov in zemljišč z obnovo gozdov, tal in mokrišč ter ustvarjanjem zelenih površin v mestih;
26. poziva k okrepitvi prizadevanj za doseganje ciljev, povezanih z gozdarstvom, v okviru nove strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 in za sprejetje dogovora o ambicioznem svetovnem okviru politike za biotsko raznovrstnost za obdobje po letu 2020, ki bi ga sprejeli na bližnji 15. konferenci pogodbenic Konvencije o biološki raznovrstnosti (CBD COP15), tudi na podlagi ocene izvajanja strategije do leta 2020;
27. vztraja, da je treba trgovinske sporazume oceniti glede na cilj zmanjšanja emisij toplogrednih plinov in da morajo temeljiti na trajnostnem razvoju; se zavzema za okrepitev njihovih poglavij o trajnostnem gospodarjenju z gozdovi in boju proti krčenju gozdov ter za vključitev krčenja gozdov v presoje vpliva na okolje. Ker je krčenje Amazonskega pragozda v Braziliji doseglo rekordno raven z 84-odstotnim povečanjem gozdnih požarov⁽⁷⁾, poziva EU in njene države članice, naj odložijo ratifikacijo sporazuma EU-Mercosur, dokler brazilska vlada ne bo obrnila tega trenda;
28. poziva k večjemu prispevku aktivnega, prilagodljivega in vključujočega gozdarstva v strategiji EU za gozdove za obdobje po letu 2020, da bi ohranili in okrepili biotsko raznovrstnost ter tako zagotovili vse prednosti biotske raznovrstnosti in ekosistemskih storitev. Vse te dejavnosti in prizadevanja bi morali prispevati k ambicioznejši svetovni politiki na področju biotske raznovrstnosti, pri čemer bi Evropa morala prevzeti odgovorno vodilno vlogo;
- Prednostna naloga 4: Preusmeriti finančna sredstva v podporo bolj trajnostnim praksam rabe zemljišč – Prednostna naloga 5: Podpirati razpoložljivost in kakovost informacij o gozdovih in dobavnih verigah primarnih proizvodov ter dostop do njih. Podpirati raziskave in inovacije
29. poudarja, da bi morala Komisija o ukrepih, ki jih je sprejela za zaščito in obnovo gozdov v EU in po svetu, izčrpno obveščati evropske državljane, da bi povečala podporo za te ukrepe in njihovo učinkovitost;
30. poziva Komisijo, naj vzpostavi evropsko zbirko podatkov o tekočih in preteklih projektih med EU in tretjimi državami ter dvostranskih projektih med državami članicami EU in tretjimi državami, da bi ocenila njihov vpliv na svetovne gozdove; poudarja pomen vključenosti lokalnih in regionalnih oblasti v izvajanje teh projektov;

⁽⁶⁾ <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml>.

⁽⁷⁾ Brazilski nacionalni inštitut za vesoljske raziskave, 2019.

31. poziva EU k sprejetju strategije za industrializacijo, digitalizacijo in razogljčenje, da bi promovirali nadomestne ekomateriale na osnovi lesa, pri katerih bi bili potrošniki seznanjeni z njihovim izvorom in ogljičnim odtisom, in k spodbujanju uporabe certifikatov „brez krčenja gozdov“, s čimer bi se povečala njihova razširjenost v sektorjih, kot so gradbeništvo, tekstilna industrija, proizvodnja kemičnih proizvodov in embalaže;
32. poziva EU, naj dodatno razvija programe za raziskave in spremljanje, kot so program Copernicus, evropski program za opazovanje Zemlje in drugi programi spremljanja, s katerimi se nadzoruje dobavna veriga surovin, da bi lahko opredelili proizvode, med proizvodnjo katerih prihaja do krčenja gozdov ali okoljske škode, in nanje že zgodaj opozorili;
33. poziva Komisijo, naj glede na pomen zaščite in obnove svetovnih gozdov razmisli o ustanovitvi evropske agencije za gozdarstvo.

V Bruslju, 2. julija 2020

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Pripravljalni akti)

ODBOR REGIJ

139. PLENARNO ZASEDANJE OR PREK INTERACTIO (HIBRIDNA SEJA), 30. 6. 2020–2. 7. 2020

Mnenje Evropskega odbora regij – Storitveni sveženj: posodobljeno stališče evropskih lokalnih in regionalnih oblasti

(2020/C 324/09)

Poročevalec:	Jean-Luc VANRAES (BE/Renew Europe), član občinskega sveta, Uccle
Referenčni dokumenti:	<p>Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi evropske storitvene e-izkaznice in povezanih upravnih zmogljivosti</p> <p>COM(2016) 824 final</p> <p>Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o pravnem in operativnem okviru evropske storitvene e-izkaznice, ki jo je uvedla Uredba ... [uredba o evropski storitveni e-izkaznici]</p> <p>COM(2016) 823 final</p> <p>Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o preskusu sorazmernosti pred sprejetjem nove regulacije poklicev</p> <p>COM(2016) 822 final</p> <p>Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o izvrševanju Direktive 2006/123/ES o storitvah na notranjem trgu, določitvi postopka uradnega obveščanja o sistemih dovoljenj in zahtevah, povezanih s storitvami, ter spremembah Direktive 2006/123/ES in Uredbe (EU) št. 1024/2012 o upravnem sodelovanju prek informacijskega sistema za notranji trg</p> <p>COM(2016) 821 final</p> <p>Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o priporočilih za reforme na področju regulacije poklicnih storitev</p> <p>COM(2016) 820 final</p>

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Pomen in nujnost dokončanja enotnega trga storitev

1. priznava, da je enotni trg eden glavnih dosežkov politike EU, ki podpira evropsko konkurenčnost, blaginjo in dobrobit potrošnikov; poudarja, da pravilno delujoč enotni trg prispeva tudi k spodbujanju gospodarske rasti, inovacij in zaposlovanja na regionalni in lokalni ravni ter da bolje delujoč enotni trg lokalnim in regionalnim oblastem kot pomembnim javnim naročnikom prinaša koristi, med drugim na področju storitev;
2. priznava, da enotni trg še ni dokončan in da na njem ostajajo znatne ovire; poudarja, da je za izvajanje in poglobitev enotnega trga potrebna večja zavezanost institucionalnih akterjev na vseh ravneh upravljanja ter da imajo zlasti države članice pomembne naloge pri zagotavljanju učinkovitega izvajanja;
3. poudarja, da imajo lahko predlogi politik v zvezi z enotnim trgov pomembne teritorialne učinke, ki bi jih bilo treba ustrezno oceniti. Ocene teritorialnega učinka prispevajo k celovitemu in uravnoveženemu merjenju možnih učinkov zakonodajnih predlogov, tako da zajemajo najrazličnejše vidike, ter so ključnega pomena za številne regije, ki izvajajo zakonodajo, niso pa neposredno vključene v zakonodajni proces; ponovno poudarja, da je OR k tem ocenam pripravljen prispevati s svojim strokovnim znanjem;
4. poziva, naj se pri izvajanju enotnega trga čim bolj spoštujejo načela lokalne samouprave; opozarja, da je v Evropski listini lokalne samouprave ⁽¹⁾ navedeno, da so lokalne oblasti eden od glavnih temeljev vsake demokratične ureditve, da sta varovanje in utrditev lokalne samouprave pomemben prispevek h graditvi Evrope po načelih demokracije in decentralizacije oblasti ter da so za to potrebne lokalne oblasti z veliko stopnjo avtonomije glede pristojnosti, načinov in sredstev za izvajanje teh pristojnosti ter potrebnih virov za njihovo izpolnjevanje;
5. meni, da bi bilo treba razmisliti o bolj decentraliziranem pristopu k izvajanju enotnega trga, kar vključuje decentralizacijo odgovornosti za spremljanje in nadzorovanje pravilne uporabe prava EU ter njen prenos na agencije na ravni držav članic po vzoru decentraliziranega pristopa k uporabi pravil EU o konkurenci; je prepričan, da bi tak decentraliziran pristop prispeval k zmanjšanju upravnega bremena na vseh ravneh ter spodbujal zavezanost držav članic enotnemu trgu, saj je to ključno za njegovo pravilno delovanje;
6. poudarja, da je mnogo največjih gospodarskih ovir, ki so še ostale, povezanih s storitvami;
7. poudarja, da so storitve pomemben del evropskega gospodarstva, saj ustvarijo okoli 70 % BDP in delovnih mest ⁽²⁾; vseeno izpostavlja, da sta za storitveni sektor EU značilni počasna rast produktivnosti in šibka konkurenčnost, pa tudi ogromna raznolikost storitvenih panog z različnimi značilnostmi; ugotavlja, da trgovina s storitvami znotraj EU dosega samo tretjino trgovine z blagom znotraj EU in da nič ne kaže na povečanje;
8. poudarja, da so neupravičene ovire za čezmejno opravljanje storitev, ki večinoma izhajajo iz različnih nacionalnih predpisov in postopkov, med pomembnejšimi vzroki za nizko uspešnost sektorja in da bi z njihovo odpravo ponudniki storitev in stranke imeli boljše možnosti, da v celoti izkoristijo potencial enotnega trga. Nadaljnji ukrepi bi morali temeljiti na prikazanih potrebah ponudnikov storitev. Ogromna raznolikost panog storitvenega sektorja morda zahteva bolj sektorski pristop, k reševanju nastalih problemov pa bi lahko pomembno prispevale regionalne in lokalne oblasti;
9. poudarja, da storitve predstavljajo pomemben vmesni prispevek h gospodarstvu kot del globalnih vrednostnih verig in da so konkurenčne storitve, zlasti poslovne, bistvene za produktivnost in stroškovno konkurenčnost v drugih sektorjih, kot je proizvodnja, ki so ključni za regionalna in lokalna gospodarstva;

⁽¹⁾ Svet Evrope, 1985.

⁽²⁾ Delovni dokument služb Komisije, Single Market Performance Report 2019, SWD(2019) 444 final.

10. izpostavlja, da deset let po začetku veljavnosti direktive o storitvah njen potencial za okrepitev prostega pretoka storitev še ni v celoti izkoriščen in da se ponudniki v številnih storitvenih sektorjih še vedno soočajo z vrsto raznolikih ovir, če želijo imeti sedež v drugi državi članici ali začasno čezmejno opravljati storitve; ugotavlja, da bi se lahko z odpravo ovir za čezmejno trgovino in naložbe v storitve znotraj okvira, ki ga že zagotavlja direktiva o storitvah, BDP EU po ocenah povečal za 1,7 %;
11. ugotavlja, da je bil sprejet le en zakonodajni predlog Komisije v storitvenem svežnju, in sicer direktiva o preskusu sorazmernosti pred sprejetjem nove regulacije poklicev; ugotavlja tudi, da so zakonodajni predlogi o evropski storitveni e-izkaznici v zakonodajnem procesu blokirani, predlagana direktiva o določitvi postopka uradnega obveščanja o sistemih dovoljenj in zahtevah, povezanih s storitvami, pa napreduje zelo počasi;
12. poziva Komisijo, naj preuči najpogostejše poslovne in poklicne dejavnosti v vsaki državi članici, ki bi že lahko imele koristi od sedanje direktive o storitvah, da bi lahko čim prej pripravili izčrpen seznam nepotrebnih stroškov in ozkih grl, s katerimi se soočajo podjetniki; prav tako poziva Komisijo, naj nemudoma pripravi priporočilo, ki bo vključevalo standardni model enotnih kontaktnih točk iz člena 6 direktive, da bi države sledile skupni zasnovi, ki bi ponudnikom v največji možni meri olajšala uporabo teh točk v različnih jezikih, enako kot to zelo učinkovito in z najnižjimi možnimi stroški prevajanja poteka na področju tehničnih predpisov;
13. ugotavlja, da bi sodba Sodišča v zadevi Visser Vastgoed⁽³⁾ lahko imela znatne posledice za lokalne in regionalne oblasti; meni, da je treba te posledice obravnavati v zakonodaji EU in da je predlagana direktiva o uradnem obveščanju primeren okvir za to;
14. meni, da posledice sodbe v zadevi Visser Vastgoed morda ne bodo omejene le na obveznosti uradnega obveščanja na področju prostorskih načrtov za uporabo zemljišč, povezanih z dejavnostmi trgovine na drobno, ampak bi lahko imele širši vpliv;
15. priznava, da je dobro delujoč enotni trg pomemben za obmejne regije, in meni, da so lahko pri tem koristni instrumenti EU za čezmejno sodelovanje, kot so EZTS⁽⁴⁾;

Evropska storitvena e-izkaznica

16. ugotavlja, da je Evropski parlament zavrnil predlog Komisije o storitveni e-izkaznici in zahteval, da se ta dosje umakne. Nadalje ugotavlja, da Svet o tem dosjeju ni mogel doseči skupnega stališča, in opozarja, da je treba za podporo podjetjem, ki ponujajo čezmejne storitve, pravilno izvajati ukrepe iz veljavne direktive o storitvah, kot so posamezne kontaktne točke;
17. želi spomniti sozakonodajalca, da naj bi se po prvotni zamisli s storitveno e-izkaznico – v zvezi s katero pa je bil predlog neuspešen – zmanjšala zapletenost upravnih postopkov in znižali stroški za ponudnike čezmejnih storitev, zlasti za mala in srednja podjetja, pri izpolnjevanju upravnih formalnosti;
18. poudarja, da imajo zaradi neuedbe storitvene e-izkaznice ponudniki čezmejnih storitev pri izpolnjevanju upravnih formalnosti še vedno enake stroške. Ti naj bi se z uvedbo storitvene e-izkaznice prepolovili, kar bi bila velika prednost za mala in srednja podjetja;
19. zato opozarja, da je treba sprejeti pomembne korake za upravno poenostavitev z vidika ponudnikov storitev in nepotrebnih stroškov, s katerimi se ti še vedno srečujejo; vendar poudarja, da mora biti zakonodajna, tehnična in upravna obremenitev lokalnih in regionalnih oblasti, ki jo prinaša uvedba storitvene e-izkaznice, sorazmerna s pričakovanimi koristmi;

⁽³⁾ Združeni zadevi C 360/15 in C 31/16, sodba z dne 30. januarja 2018.

⁽⁴⁾ Evropska združenja za teritorialno sodelovanje.

20. želi spomniti sozakonodajalca, da je v direktivi o storitvah določeno, da države članice ne smejo podvajati zahtev, enakovrednih tistim, ki jih je ponudnik že izpolnil v drugi državi članici; vendar ugotavlja, da se ta določba v praksi še vedno premalo uporablja, zato morajo ponudniki storitev pogosto izpolniti iste zahteve kot domača podjetja, čeprav so enakovredne ali podobne zahteve že izpolnili v svoji državi članici;

21. želi spomniti sozakonodajalca, da sta bila zapleteno sodelovanje med nacionalnimi organi in z njim povezano upravno breme za izdajo predlagane storitvene e-izkaznice med glavnimi razlogi, da v pogajanjih o tem vprašanju ni bil dosežen kompromis. Zato Evropsko komisijo poziva, naj se v prihodnjih predlogih osredotoči na enostavna in jasna pravila sodelovanja med organi;

22. poudarja, da svobodo ustanavljanja v sektorju poslovnih storitev še vedno ovira tudi znatna raznolikost zahtev glede pravne oblike in lastniškega deleža po državah članicah;

23. prav tako ugotavlja, da imajo ponudniki storitev velike težave pri pridobivanju zavarovanja poklicne odgovornosti, ki ga predpisuje zakonodaja, če želijo svoje storitve ponuditi v drugi državi članici;

24. poudarja tudi, da nacionalni sektorski zakoni včasih ne vključujejo nujnega razlikovanja med zahtevami za ponudnike storitev, ki želijo imeti sedež v drugi državi članici, in tistimi, ki želijo začasno čezmejno opravljati storitve, zato se čezmejni ponudniki storitev soočajo z negotovostjo in nesorazmernimi regulativnimi zahtevami;

25. obžaluje, da prej omenjene ovire niso bile odpravljene in v sedanjem okviru direktive o storitvah še vedno botrujejo slabemu vključevanju storitev na enotni trg;

26. zato odločno poziva druge institucije, naj poiščejo skupno podlago za obravnavo težav, ki naj bi jih obravnaval zakonodajni predlog o e-izkaznici, in s tem omogočijo boljše izvajanje na podlagi direktive o storitvah;

27. se zaveda, da se v državah članicah uporabljajo različni pristopi k merilom za upravičenost ponudnikov storitev za sodelovanje na razpisih, kar lahko predstavlja oviro za enotni trg; zato bi bilo treba izkoristiti potencial instrumentov EU in te pristope racionalizirati, kjer je to mogoče;

28. opozarja na določbe direktive o storitvah, ki so namenjene povečanju čezmejnih dejavnosti in razvoju dejanskega enotnega trga za storitve z večjo konvergenco poklicnih predpisov na evropski ravni, ter poziva Evropsko komisijo, naj predlaga pobude, s katerimi bi poklicna združenja na evropski ravni spodbudili, da izkoristijo te možnosti za olajšanje svobodnega gibanja ponudnikov storitev;

29. opozarja na pomen direktive o storitvah in njen prispevek k prostemu pretoku storitev na enotnem trgu. Hkrati opozarja, da se podjetja, zlasti MSP in javni organi, pri uporabi pravil iz direktive soočajo z mnogimi izzivi;

Postopek uradnega obveščanja

30. je seznanjen s sodbo Sodišča v zadevi Visser Vastgoed in pravnimi negotovostmi, ki bi jih lahko prinesla lokalnim in regionalnim oblastem^(?), zlasti glede vprašanja obveznosti obveščanja; poleg tega vpliv sodbe morda ne bo omejen na dejavnosti trgovine na drobno in načrtovanje uporabe zemljišč, ampak bi lahko prizadel tudi druge regulativne dejavnosti lokalnih in regionalnih oblasti;

(?) V EU je več kot 95 000 občin, ki se po velikosti in zmogljivosti močno razlikujejo. V Nemčiji in Avstriji skupaj bi lahko v okvir direktive o storitvah in njene obveznosti uradnega obveščanja načeloma sodilo do 250 000 lokalnih prostorskih načrtov (Vmesno poročilo z dne 15. januarja 2020 o študiji po naročilu OR o posledicah direktive ES o uradnem obveščanju za lokalne in regionalne oblasti glede na sodbo Sodišča iz januarja 2018).

31. meni, da je izboljšanje postopka uradnega obveščanja v okviru storitvenega svežnja priložnost za obravnavo težav, ki so nastale zaradi sodbe Sodišča, ter poziva zakonodajalca, naj si v sedanjih pogajanjih o postopku uradnega obveščanja prizadevata za iskanje rešitev, ki bodo zagotovile, da postopek prinese tudi potrebno pravno varnost;
32. poudarja, da se številne lokalne in regionalne oblasti pri obvladovanju upravnega bremena sedanje pravne obveznosti uradnega obveščanja – glede na sodbo Sodišča – srečujejo z izzivi na področjih zmogljivosti in virov ter da bi bilo treba to upoštevati pri morebitnem novem postopku uradnega obveščanja, da bi se upravno breme kar najbolj zmanjšalo;
33. opozarja, da je treba najti pravo ravnovesje med prizadevanji, ki jih terjajo obveznosti uradnega obveščanja, in dodano vrednostjo doseganja ciljev direktive o storitvah, pri čemer je treba upoštevati, da ima večina lokalnih in regionalnih predpisov le neznamenit vpliv na enotni trg in najverjetneje izpolnjuje zahteve direktive o storitvah;
34. poudarja, da morebiten nov postopek uradnega obveščanja ne bi smel povzročati nepotrebnih zamud pri sprejemanju lokalnih in regionalnih predpisov, saj te zamude negativno vplivajo na vse deležnike ter ovirajo tako gospodarsko dejavnost kot tudi naložbe (na primer v razvoj nepremičnin za trgovino na drobno in povezane dejavnosti);
35. poziva Evropsko komisijo k zadostni preglednosti in pripravljenosti na dialog, kar zadeva morebiten nov postopek uradnega obveščanja, zlasti v fazi postopka, v kateri Komisija oceni, ali je lokalni oziroma regionalni predpis v skladu z direktivo o storitvah;
36. vztraja, da je treba direktivo o storitvah učinkovito izvajati, zato predlaga, naj Evropska komisija pripravi sklop kvantitativnih in/ali kvalitativnih meril, da bi ocenili, katera vrsta lokalnih in regionalnih predpisov je lahko izvzeta iz uradnega obveščanja v skladu z direktivo o storitvah, ne da bi to oviralo izvajanje direktive;
37. predlaga, naj Evropska komisija prouči izvedljivost decentraliziranih elementov izvajanja, vključno z uradnim obveščanjem, v povezavi s kvantitativnimi in/ali kvalitativnimi merili, saj bi se tako lahko povečala učinkovitost izvajanja ter pripravila točnejša ocena lokalnega in regionalnega javnega interesa, pri čemer bi se upoštevali načeli lokalne samouprave in subsidiarnosti;
38. poudarja pomen načel nediskriminacije, sorazmernosti in javnega interesa, kot se uporabljajo v direktivi o storitvah, ter v zvezi z lokalnim in regionalnim regulativnim okvirom opozarja, da so v uvodni izjavi 9 direktive o storitvah iz področja uporabe izrecno izključeni predpisi glede razvoja ali rabe zemljišč ter načrtovanje na mestni in državni ravni.

V Bruslju, 1. julija 2020

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mnenje Evropskega odbora regij – Evropska podnebna pravila: vzpostavitev okvira za doseganje podnebne nevtralnosti

(2020/C 324/10)

Poročevalec:	Juan Manuel MORENO BONILLA (ES/EPP), predsednik avtonomne skupnosti, Andaluzija
Referenčni dokument:	Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi Uredbe (EU) 2018/1999 (evropska podnebna pravila) COM(2020) 80 final

I. PREDLOGI SPREMEMB

Predlog spremembe 1

Uvodna izjava 5

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(5) Cilj podnebnih ukrepov Unije in držav članic je v okviru agende za trajnostni razvoj do leta 2030 in doseganja ciljev Pariškega sporazuma zaščititi ljudi in planet, dobrobit, blaginjo, zdravje, prehranske sisteme ter celovitost ekosistemov in biotske raznovrstnosti pred grožnjo podnebnih sprememb, doseči čim večjo blaginjo v okviru zmogljivosti planeta ter krepiti odpornost in zmanjšati ranljivost družbe zaradi podnebnih sprememb.	(5) Cilj podnebnih ukrepov Unije, držav članic ter lokalnih in regionalnih oblasti je v okviru agende za trajnostni razvoj do leta 2030 in doseganja ciljev Pariškega sporazuma zaščititi ljudi in planet, dobrobit, blaginjo, zdravje, prehranske sisteme ter celovitost ekosistemov in biotske raznovrstnosti pred grožnjo podnebnih sprememb, doseči čim večjo blaginjo v okviru zmogljivosti planeta ter krepiti odpornost in zmanjšati ranljivost družbe zaradi podnebnih sprememb.

Obrazložitev

Lokalni in regionalni ukrepi so ključni za uresničitev cilja podnebne nevtralnosti, zapisanega v Pariškem sporazumu, in povsem v skladu s cilji, predstavljenimi v tej uvodni izjavi, zato bi bilo neprimerno, če lokalnih in regionalnih oblasti ne bi vključili.

Predlog spremembe 2

Uvodna izjava 14

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>(14) Prilagajanje je ključni element dolgoročnega globalnega odziva na podnebne spremembe. Zato bi morale države članice in Unija izboljšati svojo sposobnost prilagajanja, okrepiti odpornost in zmanjšati ranljivost zaradi podnebnih sprememb, kot je določeno v členu 7 Pariškega sporazuma, ter čim bolj povečati dodatne koristi z drugimi okoljskimi politikami in zakonodajo. Države članice bi morale sprejeti celovite nacionalne strategije in načrte za prilagajanje.</p>	<p>(14) Prilagajanje je ključni element dolgoročnega globalnega odziva na podnebne spremembe. Zato bi morale države članice in Unija izboljšati svojo sposobnost prilagajanja, okrepiti odpornost in zmanjšati ranljivost zaradi podnebnih sprememb, kot je določeno v členu 7 Pariškega sporazuma, ter čim bolj povečati dodatne koristi z drugimi okoljskimi politikami in zakonodajo. Države članice bi morale sprejeti celovite nacionalne strategije in načrte za prilagajanje, ki bi upoštevali gospodarsko, socialno in geografsko raznolikost evropskih ozemelj ter posebnosti evropskih najbolj oddaljenih regij.</p>

Obrazložitev

Ozemeljski dejavniki imajo bistveno vlogo pri določanju pravilnega izbora politike za krepitev odpornosti in prizadevanj za prilagajanje. Pri vrednotenju in ocenjevanju ranljivosti, obvladovanju tveganja in opredeljevanju prihodnjih scenarijev za podnebne spremenljivke so bistvenega pomena geografski, podnebni, socialni in gospodarski vidiki. Vzpostavitev instrumentov za napovedovanje prilagajanja in spodbujanje zmogljivosti okrevanja, ki se lahko prilagodijo različnim regionalnim in lokalnim razmeram, bi pomenila pomemben napredek pri pripravi teh strategij.

Predlog spremembe 3

Uvodna izjava 17

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>(17) Komisija je v svojem sporočilu z naslovom „Evropski zeleni dogovor“ napovedala, da bo ocenila in pripravila predloge za povečanje cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v Uniji za leto 2030, da se zagotovi njegova skladnost s ciljem podnebne nevtralnosti do leta 2050. Komisija je v navedenem sporočilu poudarila, da bi morale vse politike Unije prispevati k doseganju cilja podnebne nevtralnosti, pri tem pa bi morali sodelovati vsi sektorji. Komisija bi morala do 30. septembra 2020 na podlagi celovite ocene učinka in ob upoštevanju svoje analize celovitih nacionalnih energetske in podnebnih načrtov, predloženih Komisiji v skladu z Uredbo (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾, pregledati cilj Unije za leto 2030 na področju podnebja in preučiti možnosti za nov cilj za leto 2030, tj. zmanjšanje emisij na 50 do 55 % v primerjavi z ravnmi iz leta 1990. Če bo menila, da je treba cilj Unije za leto 2030 spremeniti, bo morala predložiti predloge Evropskemu parlamentu in Svetu, da se ta uredba ustrezno spremeni. Poleg tega bi morala Komisija do 30. junija 2021 oceniti, kako bi bilo treba spremeniti zakonodajo Unije za izvajanje tega cilja, da bi dosegli zmanjšanje emisij na 50 do 55 % v primerjavi z letom 1990.</p> <p>⁽¹⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 328, 21.12.2018, str. 1).</p>	<p>(17) Komisija je v svojem sporočilu z naslovom „Evropski zeleni dogovor“ napovedala, da bo ocenila in pripravila predloge za povečanje cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v Uniji za leto 2030, da se zagotovi njegova skladnost s ciljem podnebne nevtralnosti do leta 2050. Komisija je v navedenem sporočilu poudarila, da bi morale vse politike Unije prispevati k doseganju cilja podnebne nevtralnosti, pri tem pa bi morali sodelovati vsi sektorji. Komisija bi morala čim prej, najpozneje pa do začetka septembra 2020 na podlagi celovite ocene učinka in ob upoštevanju svoje analize celovitih nacionalnih energetske in podnebnih načrtov, predloženih Komisiji v skladu z Uredbo (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾, pregledati cilj Unije za leto 2030 na področju podnebja in preučiti možnosti za nov cilj za leto 2030, tj. zmanjšanje emisij za najmanj 55 % v primerjavi z ravnmi iz leta 1990. Če bo menila, da je treba cilj Unije za leto 2030 spremeniti, bo morala predložiti predloge Evropskemu parlamentu in Svetu, da se ta uredba ustrezno spremeni. Poleg tega bi morala Komisija do 30. junija 2021 oceniti, kako bi bilo treba spremeniti zakonodajo Unije za izvajanje tega cilja, da bi dosegli zmanjšanje emisij za najmanj 55 % v primerjavi z letom 1990.</p> <p>⁽¹⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 328, 21.12.2018, str. 1).</p>

Obrazložitev

Če želimo, da bo evropski načrt za okrevanje zeleno naravnani in da bo mogoče s sedanjimi naložbami doseči cilje za leto 2030 in na koncu tudi za leto 2050, je treba čim prej objaviti oceno učinka zakonodajnega okvira za leto 2030, hkrati pa mora biti ta ocena ambiciozna.

Predlog spremembe 4

Uvodna izjava 18

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>(18) Da bi Unija in države članice ostale na dobri poti k doseganju cilja podnebne nevtralnosti in napredka pri prilagajanju, bi morala Komisija napredek redno ocenjevati. Če skupni napredek držav članic pri doseganju cilja podnebne nevtralnosti ali prilagajanju ne bi bil zadosten ali ukrepi Unije ne bi bili v skladu s ciljem podnebne nevtralnosti ali ne bi ustrezali z vidika povečanja sposobnosti prilagajanja, krepitve odpornosti ali zmanjšanja ranljivosti, bi morala Komisija sprejeti potrebne ukrepe v skladu s Pogodbama. Komisija bi morala tudi redno ocenjevati ustrezne nacionalne ukrepe in izdati priporočila, če ugotovi, da ukrepi države članice niso v skladu s ciljem podnebne nevtralnosti ali ne ustrezajo z vidika povečanja sposobnosti prilagajanja, krepitve odpornosti in zmanjšanja ranljivosti zaradi podnebnih sprememb.</p>	<p>(18) Da bi Unija in države članice ostale na dobri poti k doseganju cilja podnebne nevtralnosti in napredka pri prilagajanju, bi morala Komisija napredek redno meriti in ocenjevati ter vse zadevne podatke dajati na voljo javnosti. Če skupni napredek držav članic pri doseganju cilja podnebne nevtralnosti ali prilagajanju ne bi bil zadosten (če cilji ne bi bili uresničeni v roku ali če ne bi bile dosežene količinsko opredeljene ciljne vrednosti) ali ukrepi Unije ne bi bili v skladu s ciljem podnebne nevtralnosti do leta 2050 ali ne bi ustrezali z vidika povečanja sposobnosti prilagajanja, krepitve odpornosti ali zmanjšanja ranljivosti, bi morala Komisija sprejeti potrebne ukrepe v skladu s Pogodbama. Komisija bi morala tudi redno ocenjevati ustrezne nacionalne ukrepe in izdati priporočila, če ugotovi, da ukrepi države članice niso v skladu s ciljem podnebne nevtralnosti ali ne ustrezajo z vidika povečanja sposobnosti prilagajanja, krepitve odpornosti in zmanjšanja ranljivosti zaradi podnebnih sprememb.</p>

Obrazložitev

Z učinkovitim spremljanjem napredka je mogoče okrepiti prepoznavnost, preglednost in odgovornost za prizadevanja v smeri podnebne nevtralnosti, zato morajo biti pridobljeni podatki na voljo ves čas, ne le v rednih poročilih, pri tem pa je treba konkretno navesti tudi časovni okvir.

Predlog spremembe 5

Uvodna izjava 20

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>(20) Ker imajo državljani in skupnosti pomembno vlogo pri spodbujanju prehoda na podnebno nevtralnost, bi bilo treba spodbujati močno javno in družbeno angažiranost na področju podnebnih ukrepov. Komisija bi zato morala sodelovati z vsemi deli družbe, da bi jim omogočila, da sprejmejo ukrepe za podnebno nevtralno družbo, odporno na podnebne spremembe, vključno z uvedbo evropskega podnebnega pakta.</p>	<p>(20) Ker imajo državljani in skupnosti pomembno vlogo pri spodbujanju prehoda na podnebno nevtralnost, bi bilo treba spodbujati močno javno in družbeno angažiranost na področju podnebnih ukrepov. Komisija bi zato morala sodelovati z vsemi deli družbe, da bi okrepila dvosmerno sodelovanje, izmenjavo informacij in skupna prizadevanja za ozaveščanje z namenom doseganja podnebno nevtralne družbe, odporne na podnebne spremembe, vključno z uvedbo evropskega podnebnega pakta kot inovativnega orodja upravljanja, s čimer bi vključili lokalne in regionalne oblasti ter civilno družbo in državljane na splošno.</p>

Obrazložitev

Doseganje podnebno nevtralne družbe, odporne na podnebne spremembe, mora temeljiti na izmenjavi informacij in ozaveščanju javnosti. Krepitev teh instrumentov je naloga, pri kateri ima lahko Komisija vodilno vlogo z oblikovanjem in izvajanjem svojih javnih politik, če te temeljijo na medsektorskem pristopu, medtem ko so predlagani ukrepi stvar sektorskih politik, ki jih po potrebi želijo izvesti države, regionalne in lokalne oblasti.

Predlog spremembe 6

Uvodna izjava 21

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>(21) Za zagotovitev predvidljivosti in zaupanja za vse gospodarske akterje, vključno s podjetji, delavci, vlagatelji in potrošniki, za zagotovitev trajnega prehoda na podnebno nevtralnost in postopnega zmanjšanja ter v pomoč pri oceni skladnosti ukrepov in napredka pri doseganju cilja podnebne nevtralnosti bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo za sprejemanje aktov v skladu s členom 290 Pogodbe o delovanju Evropske unije, da se določi krivulja za doseganje neto ničelnih emisij toplogrednih plinov v Uniji do leta 2050. Zlasti je pomembno, da se Komisija pri svojem pripravljalnem delu ustrezno posvetuje, vključno na ravni strokovnjakov, in da se ta posvetovanja izvedejo v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje. Za zagotovitev enakopravnega sodelovanja pri pripravi delegiranih aktov Evropski parlament in Svet prejmeta vse dokumente sočasno s strokovnjaki iz držav članic, njihovi strokovnjaki pa se sistematično lahko udeležujejo sestankov strokovnih skupin Komisije, ki zadevajo pripravo delegiranih aktov.</p>	<p>(21) Za zagotovitev predvidljivosti in zaupanja za vse gospodarske akterje, vključno s podjetji, delavci, vlagatelji in potrošniki, za zagotovitev trajnega prehoda na podnebno nevtralnost in postopnega zmanjšanja ter v pomoč pri oceni skladnosti ukrepov in napredka pri doseganju cilja podnebne nevtralnosti Evropska komisija predlaga krivuljo za doseganje neto ničelnih emisij toplogrednih plinov v Uniji do leta 2050. Zlasti je pomembno, da se Komisija pri pripravi svojega predloga ustrezno posvetuje, zlasti s strokovnjaki in upravami držav članic, vključno z regionalnimi in lokalnimi oblastmi.</p>

Obrazložitev

Odstranijo se vse navedbe, da se krivulja določi z delegiranimi akti. Komisija bi se morala omejiti na predlaganje krivulje in oceno napredka.

Predlog spremembe 7

Člen 2(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>Ustrezne institucije Unije in države članice sprejmejo potrebne ukrepe na ravni Unije oziroma na nacionalni ravni, da se omogoči skupno doseganje cilja podnebne nevtralnosti iz odstavka 1, pri čemer se upošteva pomen spodbujanja pravičnosti in solidarnosti med državami članicami.</p>	<p>Ustrezne institucije Unije in države članice sprejmejo potrebne ukrepe na ravni Unije oziroma na nacionalni ravni, da se v evropskih mestih in regijah omogoči skupno uresničevanje cilja podnebne nevtralnosti iz odstavka 1, pri čemer se upošteva pomen spodbujanja pravičnosti in solidarnosti med državami članicami.</p>

Obrazložitev

Izvajanje podnebne zakonodaje temelji predvsem na evropskih mestih in regijah. Zato bi bilo treba spremeniti besedilo.

Predlog spremembe 8

Člen 2(3)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>Komisija ob upoštevanju cilja podnebne nevtralnosti iz člena 2(1) do 30. septembra 2020 pregleda cilj Unije za leto 2030 na področju podnebja iz člena 2(11) Uredbe (EU) 2018/1999 ter preuči možnosti za nov cilj za leto 2030, tj. zmanjšanje emisij na 50 do 55 % v primerjavi z letom 1990. Če bo Komisija menila, da je treba navedeni cilj spremeniti, bo po potrebi predložila predloge Evropskemu parlamentu in Svetu.</p>	<p>Komisija ob upoštevanju cilja podnebne nevtralnosti iz člena 2(1) čim prej, najpozneje pa do začetka septembra 2020, pregleda cilj Unije za leto 2030 na področju podnebja iz člena 2(11) Uredbe (EU) 2018/1999 ter preuči možnosti za nov cilj za leto 2030, tj. zmanjšanje emisij za najmanj 55 % v primerjavi z letom 1990. Če bo Komisija menila, da je treba navedeni cilj spremeniti, bo po potrebi predložila predloge Evropskemu parlamentu in Svetu.</p>

Obrazložitev

Predlog spremembe sledi razmišljanju iz predloga spremembe k uvodni izjavi 17.

Predlog spremembe 9

Člen 3

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>Krivulja za doseganje podnebne nevtralnosti</p> <p>1. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 9 za dopolnitev te uredbe z določitvijo krivulje na ravni Unije za doseganje cilja podnebne nevtralnosti iz člena 2(1) do leta 2050. Komisija najpozneje v šestih mesecih po vsakem pregledu globalnega stanja iz člena 14 Pariškega sporazuma pregleda krivuljo.</p> <p>2. Krivulja izhaja iz cilja Unije na področju podnebja za leto 2030 iz člena 2(3).</p> <p>3. Pri pripravi krivulje v skladu z odstavkom 1 Komisija upošteva naslednje:</p>	<p>Krivulja za doseganje podnebne nevtralnosti</p> <p>1. Na Komisijo se prenese pooblastilo za predlaganje sprememb te uredbe s predlaganjem krivulje na ravni Unije za doseganje cilja podnebne nevtralnosti iz člena 2(1) do leta 2050. Komisija najpozneje v šestih mesecih po vsakem pregledu globalnega stanja iz člena 14 Pariškega sporazuma oceni napredek pri doseganju cilja podnebne nevtralnosti.</p> <p>2. Krivulja izhaja iz cilja Unije na področju podnebja za leto 2030 iz člena 2(3).</p> <p>3. Pri predlaganju krivulje v skladu z odstavkom 1 Komisija upošteva naslednje:</p>

Obrazložitev

Odstranijo se vse navedbe, da se krivulja določi z delegiranimi akti. Komisija bi se morala omejiti na predlaganje krivulje in oceno napredka.

Predlog spremembe 10

Člen 3(3)(e)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(e) pravičnost in solidarnost med državami članicami in v njih;	(e) pravičnost in solidarnost med državami članicami in v njih ob popolnem upoštevanju teritorialne kohezije EU ;

Obrazložitev

Pri merilih za določitev krivulje doseganja podnebne nevtralnosti bi bilo treba dosledno upoštevati regionalno kohezijo EU.

Predlog spremembe 11

Člen 3(3)(k) in (l) (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<p>(k) zavezo o vodilnem položaju v svetu na področju podnebne nevtralnosti;</p> <p>(l) oceno ogljičnega in vodnega odtisa ter odtisa na biotsko raznovrstnost v trgovinskih odnosih s tretjimi državami, pa tudi zaveze EU po mednarodnih pogodbah s tega področja.</p>

Obrazložitev

Evropska unija želi imeti vidno in vplivno mednarodno vlogo ter biti za zgled s svojim ravnanjem v pravičnem in solidarnem zelenem prehodu, ki ga morajo opraviti države in regije, da bi dosegle cilj podnebne nevtralnosti do leta 2050, pri čemer nihče ne sme biti zapostavljen. Glede na naravo in svetovno razsežnost podnebnih vplivov ter njihove socialne in gospodarske posledice, ki se širijo ne glede na meje, je to priložnost, da se ta trdna namera Evropske unije vključi tudi v zakonodajo kot obveznost, da se pri določanju krivulje doseganja nevtralnosti upošteva, da morajo vse njene politike in ukrepi vključevati zaveze o zagotavljanju utrditve načel, ki so podlaga za to uredbo, v tretjih državah in regijah zunaj Unije, s katerimi ima EU kakršne koli odnose.

Na drugi strani bi morala Evropska unija upoštevati ogljični in vodni odtis proizvodov iz tretjih držav, saj bi s tem pripomogla ne le h konkurenčnosti evropskega gospodarstva, temveč bi z zahtevo po svetovnih standardih tudi okrepila svojo vodilno vlogo na področju podnebne nevtralnosti.

Predlog spremembe 12

Člen 4(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>2. Države članice na podlagi zanesljivih izhodiščnih scenarijev v zvezi s podnebjem in ranljivostjo ter ocen napredka oblikujejo in izvajajo strategije in načrte za prilagajanje, ki vključujejo celovit okvir za obvladovanje tveganja.</p>	<p>2. Države članice na podlagi zanesljivih izhodiščnih scenarijev v zvezi s podnebjem in ranljivostjo ter ocen napredka oblikujejo in izvajajo strategije in načrte za prilagajanje, ki vključujejo celovit okvir za obvladovanje tveganja.</p> <p><i>Države članice zagotavljajo, da je v pripravo in izvajanje njihovih strategij in načrtov za prilagajanje vključen regionalni in lokalni vidik ter vidik najbolj oddaljenih regij.</i></p>

Obrazložitev

Vpliv posledic podnebnih sprememb je na različnih ozemljih različen, saj je odvisen od več dejavnikov. Neenakosti v zvezi z vplivi podnebnih sprememb, s tem pa tudi v zvezi z ogroženostjo, izpostavljenostjo in ranljivostjo, nastajajo zaradi geografske lege in socialno-ekonomskega položaja.

To pomeni, da je treba pri ocenjevanju tveganj vplivov podnebnih sprememb, razlikovati tveganja na regionalni ali celo lokalni ravni glede na geografske in socialno-ekonomske dejavnike. Zato mora biti prilagajanje kljub globalnemu značaju problema podnebnih sprememb prilagojeno značilnostim posameznih ozemelj glede na vrsto in razsežnost vplivov na teh ozemljih. To ni ovira za oblikovanje teh politik na podlagi skupnih strategij na višji ravni, ki jih je treba obvezno upoštevati.

Predlog spremembe 13

Člen 5(2a) (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<p>2a Ocena iz odstavka 1 in pregled iz odstavka 2 se opravita na podlagi skupnega informacijskega sistema EU, ki je dostopen javnosti, v njem pa so zbrane vse informacije različnih akterjev, vključenih v doseganje cilja podnebne nevtralnosti in napredka pri prilagajanju. Določijo se zahteve, ki zagotavljajo standardizacijo in usklajenost informacij, pri čemer se zagotovi, da te informacije vsebujejo podatke, ki jih je lahko najti ter so dostopni, interoperabilni in ponovno uporabljivi. Ta sistem izkorišča možnosti, ki jih omogočajo digitalizacija in nove tehnologije.</p>

Obrazložitev

Da bi spodbudili sodelovanje celotne družbe pri doseganju ciljev evropskih podnebnih pravil, je bistveno, da ima družba na voljo kakovostne in preverjene informacije, ki so podlaga za sprejemanje odločitev ter opredeljevanje ustreznih politik in ukrepov. Zato je treba opredeliti dobre prakse zbiranja in prenosa informacij ter standardizirati in poenotiti njihovo obdelavo. Vzpostaviti je treba tudi sistem nenehnih izboljšav navedenih informacij in izkoristiti potencial, ki ga imajo nove tehnologije, da bi olajšali izmenjavo podatkov med sodelujočimi akterji, tako da se izkoristijo morebitne sinergije in optimizirajo viri.

Predlog spremembe 14

Člen 5(3)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>3. Kadar Komisija na podlagi ocene iz odstavkov 1 in 2 ugotovi, da ukrepi Unije niso v skladu s ciljem podnebne nevtralnosti iz člena 2(1) ali ne ustrezajo zagotovitvi napredka pri prilagajanju iz člena 4, ali da je napredek pri doseganju cilja podnebne nevtralnosti ali prilagajanja iz člena 4 nezadosten, hkrati sprejme potrebne ukrepe v skladu s Pogodbama ter izvede pregled krivulje iz člena 3(1).</p>	<p>3. Kadar Komisija na podlagi ocene iz odstavka 1 in pregleda iz odstavka 2 ugotovi, da ukrepi Unije niso v skladu s ciljem podnebne nevtralnosti iz člena 2(1) ali ne ustrezajo zagotovitvi napredka pri prilagajanju iz člena 4, ali da je napredek pri doseganju cilja podnebne nevtralnosti ali prilagajanja iz člena 4 nezadosten, hkrati sprejme potrebne ukrepe v skladu s Pogodbama ter izvede pregled krivulje iz člena 3(1).</p>

Obrazložitev

Za zagotovitev večje skladnosti besedila z natančnim sklicevanjem znotraj člena glede na namen navedenih odstavkov.

Predlog spremembe 15

Člen 6(2a) (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	2a <i>Informacijski sistem iz člena 5(2a) ima razdelek, v katerem so zbrane strategije, ukrepi in dobre prakse, da se olajša prilagajanje ukrepov držav članic priporočilom Komisije.</i>

Obrazložitev

Da bi državam članicam čim bolj olajšali sprejemanje priporočil Komisije, jim je treba dati na voljo kakovostne in preverjene informacije, ki bodo podlaga za sprejemanje odločitev ter opredeljevanje ustreznih politik in ukrepov. Povečati je treba bazo znanja, spodbujati obveščanje o inovativnih pobudah in strategijah ter krepiti prenos dobrih praks na ravni EU, tako da se spodbudi solidarnost med državami članicami, izkoristijo sinergije in optimizirajo viri.

Predlog spremembe 16

Člen 7(1)(f) (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	(f) <i>dodatnih informacijah lokalnih in regionalnih oblasti o napredku in teritorialnih učinkih.</i>

Obrazložitev

Ker imajo evropske regije in mesta ključno vlogo pri izvajanju različnih politik v okviru podnebnih pravil, je treba pri razmisleku o pregledu krivulje doseganja podnebne nevtralnosti upoštevati njihova mnenja.

Predlog spremembe 17

Člen 7(1)(e)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(e) vseh dodatnih informacijah v zvezi z okoljsko trajnostnimi naložbami Unije in držav članic, vključno z naložbami v skladu z Uredbo (EU) 2020/... [uredbo o taksonomiji], če so na voljo.	(e) vseh dodatnih informacijah v zvezi z okoljsko trajnostnimi naložbami Unije, držav članic ter lokalnih in regionalnih oblasti , vključno z naložbami v skladu z Uredbo (EU) 2020/... [uredbo o taksonomiji], če so na voljo.

Obrazložitev

Čeprav so njihove naložbe manjše od naložb Unije in držav članic, bi se z upoštevanjem naložb lokalnih in regionalnih oblasti zagotovilo popolno spoštovanje ozemeljske raznolikosti v Evropski uniji pri vseh pregledih krivulje doseganja podnebne nevtralnosti. Poleg tega so evropske regije in mesta pogosto središča inovacij v zvezi s trajnostnostjo in bi jih bilo treba ustrezno upoštevati pri določanju prihodnjih ambicioznih ciljev.

Predlog spremembe 18

Člen 8

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>Komisija sodeluje z vsemi deli družbe, da jim omogoči, da sprejmejo ukrepe za podnebno nevtralno družbo, odporno na podnebne spremembe. Komisija spodbuja vključujoč in dostopen proces na vseh ravneh, tudi na nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter s socialnimi partnerji, državljani in civilno družbo, za izmenjavo najboljših praks in opredelitev ukrepov, ki bodo prispevali k doseganju ciljev te uredbe. Poleg tega se lahko Komisija opre tudi na podnebne in energetske dialoge na več ravneh, kot so jih vzpostavile države članice v skladu s členom 11 Uredbe (EU) 2018/1999.</p>	<p>Komisija sodeluje z vsemi deli družbe, da jim omogoči, da sprejmejo obsežne ukrepe za podnebno nevtralno družbo, odporno na podnebne spremembe. Komisija spodbuja vključujoč in dostopen proces na vseh ravneh, tudi na nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter s socialnimi partnerji, državljani in civilno družbo, za izmenjavo najboljših praks in opredelitev ukrepov, ki bodo prispevali k doseganju ciljev te uredbe. Komisija bi se morala zlasti v povezavi z okrevanjem po krizi zaradi COVID-19 opirati na neposredno povezovanje med državljani, lokalnimi podjetji ter lokalnimi in regionalnimi oblastmi in ga tudi podpirati, saj bosta vzpostavljanje podnebno odporne družbe in zagotavljanje podpore skupnosti odvisna od tega povezovanja. Poleg tega se lahko Komisija opre tudi na podnebne in energetske dialoge na več ravneh, kot so jih vzpostavile države članice v skladu s členom 11 Uredbe (EU) 2018/1999, in na dejavnosti v okviru podnebnega pakta.</p>

Obrazložitev

Doseganje podnebno nevtralne družbe, odporne na podnebne spremembe, mora izhajati iz izmenjave informacij in ozaveščanja družbe. Krepitev teh instrumentov je naloga, pri kateri ima lahko Komisija vodilno vlogo z oblikovanjem in izvajanjem svojih javnih politik, če te temeljijo na medsektorskem pristopu, medtem ko so predlagani ukrepi stvar sektorskih politik, ki jih po potrebi želijo izvesti državne, regionalne in lokalne oblasti. Potrebujemo zeleno okrevanje. Da pa bo to mogoče doseči, morajo evropski državljani in podjetja podpirati ta projekt. Lokalne in regionalne oblasti imajo zato pomembno vlogo.

Predlog spremembe 19

Člen 9

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Izvajanje prenosa pooblastila	
<p>1. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz člena 3(1) je preneseno na Komisijo pod pogoji, določenimi v tem členu.</p>	
<p>2. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz člena 3(1) se prenese na Komisijo za nedoločen čas od [UL: datum začetka veljavnosti te uredbe].</p>	
<p>3. Prenos pooblastila iz člena 3(1) lahko kadar koli prekliče Evropski parlament ali Svet. S sklepom o preklicu preneha veljati prenos pooblastila iz navedenega sklepa. Sklep začne učinkovati dan po njegovi objavi v Uradnem listu Evropske unije ali na poznejši dan, ki je določen v navedenem sklepu. Sklep ne vpliva na veljavnost že veljavnih delegiranih aktov.</p>	
<p>4. Komisija se pred sprejetjem delegiranega akta posvetuje s strokovnjaki, ki jih imenujejo države članice v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje.</p>	
<p>5. Komisija takoj po sprejetju delegiranega akta o njem sočasno uradno obvesti Evropski parlament in Svet.</p>	
<p>6. Delegirani akt, sprejet na podlagi člena 3, začne veljati le, če mu niti Evropski parlament niti Svet ne nasprotuje v roku dveh mesecev od uradnega obvestila Evropskemu parlamentu in Svetu o tem aktu ali če pred iztekom tega roka tako Evropski parlament kot Svet obvestita Komisijo, da mu ne bosta nasprotovala. Ta rok se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljša za dva meseca.</p>	

Obrazložitev

Uporaba delegiranih aktov, s katerimi bi Evropska komisija revidirala cilje, ni v skladu s členom 290 PDEU.

II. POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. je seznanjen z evropskim zelenim dogovorom kot eno od vodilnih pobud EU, vendar poudarja, da nova strategija rasti evropskega projekta in nedavno objavljeno sporočilo Evropske komisije o proračunu EU dopolnjujeta načrt za okrevanje, da se zagotovi hitro in popolno okrevanje od sedanje zdravstvene in gospodarske krize; poleg tega poudarja, da mora biti glavni cilj zelenega dogovora prehod na podnebno nevtralnost najpozneje do leta 2050, hkrati pa je treba spodbujati hitro in trajnostno okrevanje gospodarstva, saj ta prehod prinaša nove priložnosti za Evropo in njene državljane, hkrati pa omogoča odpornejšo družbo in gospodarstvo;
2. podpira določitev dolgoročnega cilja podnebne nevtralnosti EU v obliki pravno zavezujočega cilja kot nujen korak za usmeritev evropskega projekta k nepovratni podnebni nevtralnosti do leta 2050. Ta zaveza je potrebna, da Evropska unija utrdi svoj vodilni položaj v svetu na področju podnebnih ukrepov in kot ambasadorica ohranjanja velikih ambicij pri doseganju neto ničelnih emisij toplogrednih plinov, pri čemer mora povečati tudi odvzeme toplogrednih plinov, ter da se vzpostavi zaupanje evropskih državljanov, podjetij in civilne družbe, s tem pa zagotovijo vključujoča in usklajena prizadevanja. Pri tem bi bilo ravno tako pomembno, da se že zdaj upošteva potrebna politična usmeritev po letu 2050, ko je verjetno, da bo še naprej potreben trajnosten sistem negativnih emisij. Pomembno je tudi razviti koncept medgeneracijske podnebne pravičnosti in ga upoštevati pri sprejemanju sedanjih in prihodnjih odločitev;
3. opozarja, da sedanja zdravstvena kriza samo še poudarja potrebo po prehodu na bolj trajnostno in odporno družbo in gospodarstvo, saj bi lahko imelo nadaljnje neupoštevanje podnebnih sprememb globlje/bolj drastične/bolj hude posledice v svetovnem merilu; poudarja, da mora biti prehod pravičen, postopen in trajen, saj bi bile lahko kratkoročne netrajnostne rešitve na poti k podnebni nevtralnosti škodljive namesto koristne;
4. poudarja, da bi bilo treba z evropskimi podnebnimi pravili tudi zagotoviti, da ukrepi za doseganje neto ničelnih emisij toplogrednih plinov okrepijo druge prednostne cilje na področju okolja, kot so zaščita biotske raznovrstnosti ali upravljanje zaščitenih območij, ne pa da jih ogrozijo;
5. poziva Komisijo, naj upošteva vpliv izstopa Združenega kraljestva iz EU na doseganje cilja podnebne nevtralnosti in vseh vmesnih ciljev; opozarja, da je Združeno kraljestvo trenutno drugi največji povzročitelj izpustov CO₂ v EU, katerega sedanje in načrtovano zmanjšanje emisij precej presega povprečje EU, njegov pravno zavezujoč nacionalni podnebni cilj pa znaša približno 57 % do leta 2030 ⁽¹⁾;
6. opozarja na nedavno sprejeto izjavo o lokalnih in regionalnih oblasteh kot akterjih evropskega odziva na krizo zaradi COVID-19 in potrebo po tem, da bi bil evropski zeleni dogovor temeljni vidik načrta za okrevanje EU, tako da bi kriza postala priložnost za nujno spopadanje s podnebnimi spremembami ter krepitev ekonomske, socialne in teritorialne kohezije EU;
7. meni, da je treba z resničnim participativnim dialogom na več ravneh, ki temelji na lokalnih in regionalnih izkušnjah, vse ustrezne podnacionalne oblasti vključiti v pripravo nacionalnih energetske in podnebnih načrtov ter dolgoročnih nacionalnih politik; zato se strinja z vključitvijo dialogov na več ravneh o podnebnju in energiji v evropski okvir podnebne zakonodaje, vendar poudarja, da se je treba bolj sistematično osredotočiti na vključevanje lokalnih in regionalnih oblasti v procese prehoda na podnebno nevtralnost, ne samo v sprejemanje odločitev na evropski ravni, temveč tudi v mednarodna

⁽¹⁾ *Climate Neutrality as Long-term Strategy: The EU's Net Zero Target and Its Consequences for Member States* (Podnebna nevtralnost kot dolgoročna strategija: cilj neto ničelnih emisij na ravni EU in njegove posledice za države članice), O. Geden, F. Schenuit, avgust 2019.

pogajanja, ter ponovno poziva države članice in Evropsko komisijo k vzpostavitvi stalne platforme za energetske dialog⁽²⁾ na več ravneh, da se podpre dejavno sodelovanje lokalnih in regionalnih oblasti, organizacij civilne družbe, poslovne skupnosti in drugih ustreznih deležnikov pri upravljanju energetskega prehoda;

8. poudarja, da je treba pobude, ki spodbujajo povratne informacije od spodaj navzgor ter podpirajo izmenjavo informacij in poučevanje na osnovni ravni, šteti za neprecenljive za uspeh evropskega zelenega dogovora, ker je sodelovanje državljanov bistveno za doseganje znatnega napredka na področju podnebne nevtralnosti; v zvezi s tem predlaga, naj se evropski podnebni pakt vključi v evropska podnebna pravila, in poudarja, da bi bilo treba pakt razvijati kot inovativen instrument upravljanja, ki bi omogočal dvosmerno komuniciranje, sodelovanje in izmenjavo informacij med vsemi ravnmi, sektorji in ozemlji, s čimer bi se izboljšali učinkovitost in legitimnost podnebne politike EU; poudarja, da ustrezno sodelovanje družbe in drugih deležnikov olajša sprejemanje politik ter spodbuja obširno in pregledno merjenje napredka, kar posledično ljudem in organizacijam na terenu omogoča oprijemljivejšo izkušnjo lastne učinkovitosti v procesu preobrazbe;

9. opozarja, da osredotočenost na posplošen pristop ni ustrezna za boj proti podnebnim spremembam, in poudarja raznolikost evropskih regij na področju podnebja, okolja, pokrajine, mobilnosti ter gospodarske in družbene strukture; opozarja, da so evropska podnebna pravila okvirni predpis, ki bo posamezne politike usmerjal k podnebnemu cilju, njegov uspeh pa bo močno odvisen od lokalnih in regionalnih oblasti, in poudarja, da imajo lokalne in regionalne oblasti kot raven, ki je najbližje državljanom, pomembno vlogo pri strateškem upravljanju, upravljanju decentralizirane proizvodnje energije s sistemom proizvajalcev-odjemalcev, razpršeno proizvodnjo in pametnimi omrežji, spodbujanju naložb ter povezovanju energetske in podnebne politike s stanovanjskimi in prometnimi ukrepi ter ukrepi proti energijski revščini;

10. poudarja, da morajo evropska podnebna pravila kot osrednji steber evropskega zelenega dogovora in zakonodajni okvir za doseganje podnebne nevtralnosti zagotavljati, da vsi ukrepi EU upoštevajo načelo o neškodovanju in v skladu z načelom aktivne subsidiarnosti v celoti spoštujejo vse ravni upravljanja kot sodelujoče v evropskem postopku sprejemanja odločitev in ne kot deležnike;

11. poziva, naj se temeljne odločitve o doseganju podnebnih ciljev ne sprejemajo v obliki delegiranih aktov, saj to omejuje možnosti soodločanja lokalnih in regionalnih oblasti: meni, da je krivulja za doseganje podnebne nevtralnosti, ki jo je treba opredeliti, takšna temeljna odločitev;

12. vztraja, da so za doseganje ciljev evropskih podnebnih pravil bistvene kakovostne in preverjene informacije, ki bodo osnova za sprejemanje odločitev in opredeljevanje ustreznih politik in ukrepov. Vpliv podnebnih sprememb se kaže na teritorialni ravni, regije in mesta pa so neposredno prizadeti. Za pripravo in prenos nacionalnih popisov so odgovorne centralne uprave posameznih držav. Za izboljšanje kakovosti meritev je pomembno, da metode razvijajo EU, države članice ter lokalne in regionalne oblasti skupaj, da bodo lahko občine in regije pripravile svoje popise po enakih merilih na podlagi teritorialnega pristopa. Te informacije bi omogočile opredelitev specifičnih scenarijev emisij toplogrednih plinov, za katere se lahko pripravijo akcijski načrti, prilagojeni socialno-ekonomskemu in okoljskemu stanju posameznih regij, ter določijo posebni sektorski cilji. Poleg tega spremljanje z regionalnega vidika omogoča boljše analizo morebitnih odstopanj od krivulj, opredeljenih v načrtih, in sprejetje ukrepov, potrebnih za njihovo odpravo;

13. potrjuje, da je mogoče z učinkovitim spremljanjem napredka okrepiti prepoznavnost in preglednost prizadevanja za doseganje podnebne nevtralnosti ter prevzemanje odgovornosti zanj ter da bi bilo treba za doseg tega učinka podatke o spremljanju napredka v okviru evropskih podnebnih pravil po potrebi zbirati na regionalni in ne na nacionalni ravni; predlaga, naj bodo zbrani podatki stalno in zlahka dostopni javnosti, ne le v rednih poročilih, saj je lahko sodelovanje deležnikov v postopku spremljanja bistven element za vzdrževanje realne in za javnost sprejemljive krivulje doseganja cilja podnebne nevtralnosti do leta 2050;

⁽²⁾ To stališče je OR zagovarjal v več mnenjih: Upravljanje energetske unije in čista energija (poročevalec Bruno Hranič); Čist planet za vse – Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtralno gospodarstvo (poročevalec Michele Emiliano); Podnebno upravljanje po letu 2020: evropska in svetovna perspektiva – prispevek za 24. konferenco pogodbenic okvirne konvencije o podnebnih spremembah (poročevalec: Andrew Varah Cooper) in resolucija OR o zelenem dogovoru, sprejeta decembra 2019.

14. vztraja, da mora uredba o upravljanju vsebovati določbe za zagotavljanje, da bodo nacionalno določeni prispevki vključevali razčlenitev regionalno in lokalno določenih prispevkov, da se prizna vloga podnacionalnih oblasti pri doseganju mednarodnih zavez na področju podnebja: Podnebno upravljanje po letu 2020: evropska in svetovna perspektiva – prispevek za 24. konferenco pogodbenic okvirne konvencije o podnebnih spremembah, poročevalec Andrew Varah Cooper;

15. poudarja, da se z vključevanjem lokalnih in regionalnih ciljev ne bi povečale le preglednost, kakovost in razpršenost splošnih prizadevanj za spremljanje napredka, temveč bi nastale velike koristi za sodelovanje in sinergije med vsemi ravnmi upravljanja, tako pri ukrepanju kot pri proračunskih dodelitvah. S tem bi se močno zmanjšalo tveganje, da bi posamične politike, umeščene v okvir evropskih podnebnih pravil, morda škodljivo vplivale na regionalno kohezijo v Evropi;

16. poudarja, da ustrezno prilagojena neposredna dodelitev sredstev za ukrepe, ki bi bili regionalno in lokalno prilagojeni v skladu s cilji, specifičnimi za posamezno raven, ne bi prispevala le h gospodarski rasti, ampak tudi k družbeni udeležbi v strukturah sodelovanja;

17. predlaga, naj sklepi v zvezi z oceno nacionalnih ukrepov ter poročilo o stanju energetske unije vključujejo lokalno in regionalno poglavje, da se zagotovita večja preglednost in razpršenost prizadevanj za spremljanje napredka v vsej Evropski uniji. OR podpira pripravo takega poglavja;

18. ponovno poziva k ustanovitvi evropske opazovalne skupine za podnebno nevtralnost, ki bi prispevala k spoštovanju nacionalnih obveznosti predložitve poročil v okviru upravljanja energetske unije. Ta bi morala nosilce odločanja in širšo javnost neodvisno in javno seznanjati z najnovejšimi znanstvenimi dognanji o podnebnih spremembah in scenariji za njihovo omejevanje. Obenem bi bilo treba v okviru pregleda evropske panorame znanj in spretnosti opraviti novo revizijo znanj in spretnosti v EU. Poleg tega bi morala opazovalna skupina prispevati h kartiranju in nadzoru posebnosti in ranljivosti evropskih ozemelj z namenom preprečevanja zavračanja procesa prehoda. Evropski zeleni dogovor je nova strategija rasti EU in mora biti osrednji steber strategije EU za trajnostno okrevanje po pandemiji COVID-19. Zato je usklajevanje izvajanja politik z razvojem znanj in spretnosti bistveno za oblikovanje politik, ki bodo kos prihodnjim izzivom, pravično družbo ter stabilno in rastoče gospodarstvo;

19. poudarja, da je učinkovitost prizadevanj za sodelovanje javnosti odvisna ne le od zbiranja informacij od vseh delov družbe, temveč tudi od tega, da se dajo javnosti na voljo ustrezne informacije o učinku njenega prispevka. Za trajnostne rešitve je potrebno sodelovanje deležnikov, ne le pri delovanju in vzdrževanju sistemov, temveč tudi v postopku sprejemanja odločitev, zato prizadevanja za sodelovanje javnosti, ki se osredotočajo na enosmerno komuniciranje, ne zadostujejo za spodbujanje sprememb vedenja;

20. se zavzema za to, da se podnebni cilji dosežejo na podlagi energije iz obnovljivih virov. Jedrska energija po njegovem mnenju ni trajnostna energija prihodnosti, zato zavrača njeno večjo uporabo;

21. opozarja, da so lokalne in regionalne oblasti v Evropi del bogate in raznolike demokratične strukture upravljanja EU in bi jih bilo treba temu ustrezno obravnavati; v zvezi s tem poudarja, da se ne sme šteti, da je sodelovanje lokalnih in regionalnih oblasti zajeto s sodelovanjem javnosti, niti se ne sme omejevati na nekatere vidike sodelovanja, temveč je treba omogočiti, da lokalne in regionalne oblasti sistematično prispevajo k celotnemu ciklu priprave politik, pa tudi k oceni in pregledu veljavne zakonodaje; v tem smislu opozarja, da Pariški sporazum priznava pomembno vlogo, ki jo ima upravljanje na več ravneh v podnebni politiki, in potrebo po sodelovanju z regijami in mesti; poleg tega opozarja, da so se pogodbenice v členu 2 zavezale, da bodo javne in zasebne finančne tokove uskladile s cilji sporazuma in razvojem, odpornim na podnebne spremembe. V okviru podnebnih pravil bi bilo treba z obstoječimi in na novo vzpostavljenimi postopki poročanja in pregleda zagotoviti podlago za celovito usklajevanje finančnih tokov s cilji Pariškega sporazuma na ravni EU in na nacionalni ravni;

22. opozarja na velike probleme jedrske energije z vidika trajnostnosti (tako zaradi surovin kot odprtega vprašanja jedrskih odpadkov), zato priporoča, da v skladu s členom 194 PDEU prizadevanja za uresničitev podnebnih ciljev temeljijo v glavnem na uporabi energije iz obnovljivih virov namesto na povečanju uporabe jedrske energije.

V Bruslju, 2. julija 2020

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

Mnenje Evropskega odbora regij – Sklad za pravični prehod

(2020/C 324/11)

Glavni poročevalec:	Vojko OBERSNEL (HR/PES), član lokalnega izvršnega organa Reke
Referenčni dokumenti:	<p>Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Sklada za pravični prehod</p> <p>COM(2020) 22 final</p> <p>Spremenjeni predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo in o finančnih pravilih zanje ter za Sklad za azil in migracije, Sklad za notranjo varnost in Instrument za upravljanje meja in vizume</p> <p>COM(2020) 23 final</p> <p>Spremenjeni predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Sklada za pravični prehod</p> <p>COM(2020) 460 final</p>

I. PREDLOGI SPREMEMB

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Sklada za pravični prehod

COM(2020) 22 final

Predlog spremembe 1

Uvodna izjava 13

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>Da bi se zagotovila prožnost pri načrtovanju sredstev SPP v okviru cilja „naložbe za delovna mesta in rast“, bi morale biti mogoče pripraviti samostojen program SPP ali sredstva iz SPP načrtovati znotraj ene ali več namenskih prednostnih nalog v okviru programa, ki ga podpira Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad plus (ESS+) ali Kohezijski sklad. V skladu s členom 21a Uredbe (EU) [nova uredba o skupnih določbah] bi bilo treba sredstva SPP okrepiti z dopolnilnimi sredstvi iz ESRR in ESS+. Zadevni zneski, preneseni iz ESRR in ESS+, bi morali biti skladni z vrsto operacij, določenih v območnih načrtih za pravični prehod.</p>	<p>Da bi se zagotovila prožnost pri načrtovanju sredstev SPP v okviru cilja „naložbe za delovna mesta in rast“, bi morale biti mogoče pripraviti samostojen program SPP ali sredstva iz SPP načrtovati znotraj ene ali več namenskih prednostnih nalog v okviru programa, ki ga podpira Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad plus (ESS+) ali Kohezijski sklad. V skladu s členom 21a Uredbe (EU) [nova uredba o skupnih določbah] bi lahko sredstva SPP okrepili z dopolnilnimi sredstvi iz ESRR in ESS+. Zadevni zneski, preneseni iz ESRR in ESS+, bi morali biti skladni z vrsto operacij, določenih v območnih načrtih za pravični prehod.</p>

Obrazložitev

SPP je politični predlog, ki bi moral biti le dopolnilo obstoječega kohezijskega proračuna. Večino dejavnosti, za katere je bilo predlagano, da jih podpira SPP (člen 4), bi bilo v praksi mogoče financirati že prek ESRR in ESS+ v okviru ciljev politike 1 in 2.

Predlog spremembe 2

Člen 2

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
V skladu z drugim pododstavkom člena [4(1)] Uredbe (EU) [nova uredba o skupnih določbah] SPP prispeva k enotnemu specifičnemu cilju „glede omogočanja regijam in ljudem, da obravnavajo socialne gospodarske in okoljske učinke prehoda na podnebno nevtravno gospodarstvo“.	V skladu z drugim pododstavkom člena [4(1)] Uredbe (EU) [nova uredba o skupnih določbah] SPP prispeva k enotnemu specifičnemu cilju „glede omogočanja regijam in ljudem, da obravnavajo socialne gospodarske in okoljske učinke prehoda na podnebno nevtravno gospodarstvo“, v skladu s cilji Pariškega sporazuma, ciljem EU, da do leta 2050 postane podnebno nevtralna, ter cilji glede zmanjšanja emisij do leta 2030.

Obrazložitev

Cilji sklada bi morali biti jasno povezani s cilji Pariškega sporazuma, ciljem EU, da do leta 2050 doseže podnebno nevtravnost, ter cilji glede zmanjšanja emisij do leta 2030.

Predlog spremembe 3

Člen 3(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
1. SPP podpira cilj „naložbe za delovna mesta in rast“ v vseh državah članicah.	1. SPP financira socialne, družbeno-gospodarske in okoljske posledice prehoda v prizadetih regijah ali dejavnostih.

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 4

Člen 4(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
2. V skladu z odstavkom 1 SPP podpira izključno naslednje dejavnosti:	2. V skladu z odstavkom 1 SPP podpira naslednje dejavnosti:
(a) produktivne naložbe v MSP, vključno z zagonskimi podjetji, ki vodijo h gospodarski diverzifikaciji in preusmeritvi;	(a) produktivne in trajnostne naložbe v MSP, vključno z zagonskimi podjetji, ki vodijo h gospodarski diverzifikaciji in preusmeritvi;
(b) naložbe v ustanavljanje novih podjetij, tudi z uporabo podjetniških inkubatorjev in storitev svetovanja;	(b) naložbe v ustanavljanje novih podjetij, pomembnih za prehod na trajnostni razvoj , tudi z uporabo podjetniških inkubatorjev in storitev svetovanja;

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(c) naložbe v raziskovalne in inovacijske dejavnosti ter v spodbujanje prenosa naprednih tehnologij;	(c) naložbe v trajnostne raziskovalne in inovacijske dejavnosti ter v spodbujanje prenosa naprednih tehnologij;
(d) naložbe v uvajanje tehnologije in nameščanje infrastrukture za cenovno dostopno čisto energijo, zmanjševanje emisij toplogrednih plinov, energijsko učinkovitost in obnovljive vire energije;	(d) naložbe v uvajanje tehnologije in nameščanje socialne infrastrukture za cenovno dostopno čisto, varno in trajnostno energijo, zmanjševanje emisij toplogrednih plinov, energijsko učinkovitost in obnovljive vire energije;
(e) naložbe v digitalizacijo in digitalno povezljivost;	(e) naložbe v podporo izvajanju Direktive EU 2018/2001 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (člen 15(3)), Direktive EU 2010/31 o energetske učinkovitosti stavb (člena 9 in 11) in Direktive EU 2012/27 o energetske učinkovitosti (člen 14(4));
(f) naložbe v obnovo in dekontaminacijo območij, sanacijo tal za rabo in projekte za spremembo namena;	(f) naložbe v digitalizacijo in digitalno povezljivost;
(g) naložbe za krepitev krožnega gospodarstva, tudi s preprečevanjem odpadkov, zmanjšanjem obsega, učinkovito rabo virov, ponovno uporabo, popravilom in recikliranjem;	(g) naložbe v obnovo in dekontaminacijo območij, sanacijo tal za rabo in projekte za spremembo namena v skladu z načelom „onesnaževalec plača“, kot je opredeljeno v členu 2(122) Uredbe Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe;
(h) izpopolnjevanje in prekvalificiranje delavcev ;	(h) naložbe za krepitev krožnega gospodarstva, tudi s preprečevanjem odpadkov, zmanjšanjem obsega, učinkovito rabo virov, ponovno uporabo, popravilom in recikliranjem;
(i) pomoč iskalcem zaposlitve pri iskanju zaposlitve;	(i) izpopolnjevanje in prekvalificiranje delovne sile ;
(j) dejavno vključevanje iskalcev zaposlitve;	(j) pomoč iskalcem zaposlitve pri iskanju zaposlitve;
(k) tehnična pomoč.	(k) dejavno vključevanje iskalcev zaposlitve;
	(l) kakršne koli druge specifične dejavnosti, o katerih se dogovorijo lokalne in regionalne oblasti, pristojne za zadevno območje, država članica in Evropska komisija, ki so skladne s strategijami lokalnega razvoja in prispevajo k prehodu na ogljično nevtravno gospodarstvo EU do leta 2050;
	(m) tehnična pomoč.

Obrazložitev

- Pri vseh naložbah v varstvo okolja bi bilo treba upoštevati pravilo, da mora stroške ukrepov za obvladovanje onesnaževanja kriti stran, ki je onesnaževanje povzročila.
- Izpopolnjevanje in prekvalificiranje ne bi smela biti na voljo le delavcem; tudi brezposelne, iskalce zaposlitve itd. bi bilo treba usposablјati za delovna mesta v zelenem gospodarstvu.
- Zagotoviti je treba večjo prožnost pri izbiri projekta, ki bo prejel podporo, če se lokalne in regionalne oblasti na zadevnem območju, država članica in Komisija strinjajo.

Predlog spremembe 5

Člen 5(a)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
a) razgradnje ali gradnje jedrskih elektrarn;	a) razgradnje in gradnje jedrskih elektrarn ali kakršnih koli drugih naložb v jedrske elektrarne;

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 6

Člen 5(d)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
d) naložb, povezanih s proizvodnjo, predelavo, distribucijo, skladiščenjem ali zgorevanjem fosilnih goriv;	d) naložb, povezanih s pridobivanjem , proizvodnjo, predelavo, distribucijo, skladiščenjem ali zgorevanjem fosilnih goriv, vključno z odpiranjem novih premogovnikov;

Obrazložitev

SPP ne bi smel podpirati (ponovnega) odpiranja premogovnikov, vendar se ta omejitev ne sme razširiti na druge vrste rudarjenja (kovine, industrijski minerali, okrasne kamnine itd.), saj ta gospodarska dejavnost ustvarja kakovostna in trajna delovna mesta.

Predlog spremembe 7

Na koncu člena 5 se doda nov odstavek:

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	Operacije v regijah na ravni NUTS 3, v katerih se med trajanjem programa na podlagi območnega načrta za pravični prehod načrtuje odprtje novega premogovnika, rudnika lignita ali rudnika oljnega skrilavca ali izkopavališča šote ali ponovno odprtje začasno opuščene premogovnika, rudnika lignita ali rudnika oljnega skrilavca ali izkopavališča šote, niso upravičene do podpore.

Obrazložitev

Podpora je namenjena pomoči pri prehodu na ogljično nevtravno gospodarstvo, kar izključuje odpiranje novih rudnikov in/ali izkopavališč šote ali ponovno odpiranje že obstoječih.

Predlog spremembe 8

Člen 6(1), drugi odstavek

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Komisija program odobri le, če je opredelitev območij, ki jih je proces prehoda najbolj prizadel, v zadevnem območnem načrtu za pravični prehod ustrezno utemeljena, zadevni območni načrt za pravični prehod pa je skladen z nacionalnim energetske in podnebnim načrtom zadevne države članice.	Komisija program odobri le, če je opredelitev območij, ki jih je proces prehoda najbolj prizadel, v zadevnem območnem načrtu za pravični prehod ustrezno utemeljena, zadevni območni načrt za pravični prehod pa vsebuje zavezo za izpolnitev ciljev Pariškega sporazuma, cilja EU, da do leta 2050 postane podnebno nevtralna, in ciljev glede zmanjšanja emisij do leta 2030 ter je skladen s teritorialnimi strategijami iz člena [23] Uredbe (EU) [nova uredba o skupnih določbah] , nacionalnim energetske in podnebnim načrtom zadevne države članice ter evropskim stebrom socialnih pravic .

Predlog spremembe 9

Člen 6(2)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Prednostna naloga ali prednostne naloge SPP zajemajo sredstva SPP, ki predstavljajo celoto ali del dodelitev za države članice in sredstev, prenesenih v skladu s členom [21a] Uredbe (EU) [nova uredba o skupnih določbah]. Skupni znesek sredstev ESRR in ESS+, prenesen na prednostno nalogo SPP, je najmanj enak enainpolkratniku zneska podpore iz SPP za to prednostno nalogo, vendar ne presega trikratnika navedenega zneska .	Prednostna naloga ali prednostne naloge SPP zajemajo sredstva SPP, ki predstavljajo celoto ali del dodelitev za države članice in sredstev, za katera se lahko organi upravljanja odločijo, da jih prenesejo v skladu s členom [21a] Uredbe (EU) [nova uredba o skupnih določbah]. Znesek sredstev ESRR in ESS+, prenesen v SPP, ne presega enainpolkratnika zneska podpore iz SPP za to prednostno nalogo.

Obrazložitev

Državam članicam bi bilo treba zagotoviti večjo prožnost pri odločanju o zneskih, ki se prenesejo iz ESRR in ESS+ v SPP. To bi tudi omejilo morebitne sprostitev sredstev v primeru slabe absorpcijske sposobnosti na najbolj prizadetih območjih.

Predlog spremembe 10

Na koncu člena 6(2) se doda nov pododstavek:

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	Komisija odobri prenose sredstev ESRR in ESS+ na prednostno nalogo SPP samo, če skupni znesek prenosa ne presega 20 % začetnih dodelitev sredstev operativnega programa iz ESRR in iz ESS+ (računano za posamezni sklad).

Obrazložitev

Uskladitev zakonodajnega besedila z obrazložitvenim memorandumom.

Predlog spremembe 11

Člen 7(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>1. Države članice skupaj z ustreznimi organi zadevnih območij pripravijo enega ali več območnih načrtov za pravični prehod, ki pokrivajo eno ali več prizadetih območij, ki ustrezajo ravni 3 po skupni klasifikaciji statističnih teritorialnih enot (v nadaljnjem besedilu: regije na ravni NUTS 3) iz Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1059/2003, kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 868/2014, ali dele teh regij, v skladu s predlogo iz Priloge II. To morajo biti to območja, ki so najbolj prizadeta z vidika gospodarskih in socialnih učinkov prehoda, zlasti glede pričakovane izgube delovnih mest v proizvodnji in uporabi fosilnih goriv ter potreb po preoblikovanju proizvodnih procesov industrijskih obratov z največjo intenzivnostjo toplogrednih plinov.</p>	<p>1. Države članice skupaj z ustreznimi organi zadevnih območij pripravijo enega ali več območnih načrtov za pravični prehod, ki pokrivajo eno ali več prizadetih območij, ki ustrezajo ravni 2 po skupni klasifikaciji statističnih teritorialnih enot (v nadaljnjem besedilu: regije na ravni NUTS 2) iz Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1059/2003, kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 868/2014, ali dele teh regij, v skladu s predlogo iz Priloge II. To morajo biti to območja, ki so najbolj prizadeta z vidika gospodarskih in socialnih učinkov prehoda, zlasti glede pričakovane izgube delovnih mest v proizvodnji in uporabi fosilnih goriv ter potreb po preoblikovanju proizvodnih procesov industrijskih obratov z največjo intenzivnostjo toplogrednih plinov.</p>

Obrazložitev

Negativni učinki prelivanja, ki jih bo prinesel prehod, ne bodo omejeni le na ozemlja na ravni NUTS 3, temveč bodo zelo verjetno prizadeli tudi sosednja območja. Zato in za poenostavitev upravljanja se zdi primernejše podporo usmeriti v regije na ravni NUTS 2.

Predlog spremembe 12

Člen 7(2), točka (b) (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<p>(b) (novo) jasna zaveza socialno pravičnemu in poštenemu zelenemu prehodu v okviru izvajanja Pariškega sporazuma;</p>

Obrazložitev

Kot je Evropski svet poudaril 18. oktobra 2019, bi se smeli območni načrti za pravični prehod odobriti le, če vsebujejo jasno zavezo ciljem Pariškega sporazuma.

Predlog spremembe 13

Člen 7(2), točka (c) (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	(c) <i>(novo) jasna zaveza cilju, da EU do leta 2050 postane podnebno nevtralna in da do leta 2030 doseže svoje cilje glede zmanjšanja emisij;</i>

Obrazložitev

Kot je Evropski svet poudaril 12. decembra 2019, bi se smeli območni načrti za pravični prehod odobriti le, če vsebujejo jasno zavezo cilju, da EU do leta 2050 postane podnebno nevtralna in da do leta 2030 doseže svoje cilje glede zmanjšanja emisij.

Predlog spremembe 14

Člen 7(2), točka (c)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
c) ocena izzivov, s katerimi se pri prehodu soočajo najbolj prizadeta območja, vključno s socialnimi, gospodarskimi in okoljskimi učinki prehoda na podnebno nevtralno gospodarstvo, v kateri so opredeljeni potencialno število prizadetih in izgubljenih delovnih mest, razvojne potrebe ter cilji, ki jih je treba doseči do leta 2030, povezani s preoblikovanjem ali zaprtjem dejavnosti z visoko intenzivnostjo toplogrednih plinov na teh območjih;	c) ocena izzivov, s katerimi se pri prehodu soočajo najbolj prizadeta območja, vključno s socialnimi, gospodarskimi in okoljskimi učinki prehoda na podnebno nevtralno gospodarstvo, v kateri so opredeljeni potencialno število prizadetih in izgubljenih delovnih mest, razvojne potrebe ter cilji, ki jih je treba doseči do leta 2030, povezani s preoblikovanjem ali zaprtjem dejavnosti z visoko intenzivnostjo toplogrednih plinov na teh območjih, ter ocena negativnih učinkov prelivanja, ki jih ima prehod na sosednje regije;

Obrazložitev

V območnih načrtih za pravični prehod bi bilo treba pravilno oceniti vse možne negativne učinke prelivanja.

Predlog spremembe 15

Člen 7(2), točka (f)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
f) opis mehanizmov upravljanja, ki jih sestavljajo partnerstva, načrtovani ukrepi spremljanja in vrednotenja ter odgovorna telesa;	f) opis mehanizmov upravljanja, ki jih sestavljajo partnerstva, načrtovani ukrepi spremljanja in vrednotenja ter odgovorna telesa, če se razlikujejo od elementov, ki so v programu že opisani in opredeljeni v Prilogi V k Uredbi (EU) [nova uredba o skupnih določbah]. Lokalne in regionalne oblasti morajo biti v celoti vključene v vse vidike tega procesa;

Obrazložitev

Zaradi poenostavitve bi bilo treba predložiti le informacije, ki se razlikujejo od elementov, ki so v programu že opisani v skladu s Predlogo za programe, ki se financirajo iz ESRR (cilj „naložbe za delovna mesta in rast“), ESS+, SPP, Kohezijskega sklada in ESPR – člen 16(3) (Priloga V k uredbi o skupnih določbah). **Poleg tega je treba lokalne in regionalne oblasti v tem procesu obravnavati kot pomembne deležnike.**

Predlog spremembe 16

Člen 7(2), točka (h)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
h) v primeru podpore za produktivne naložbe v podjetja, ki niso MSP, izčrpen seznam takih operacij in podjetij ter utemeljitev potrebe po taki podpori z analizo vrzeli, ki izkazuje, da bi brez naložbe pričakovana izguba delovnih mest preseгла pričakovano število ustvarjenih delovnih mest;	h) v primeru podpore za produktivne in trajnostne naložbe v podjetja, ki niso MSP, utemeljitev potrebe po taki podpori z analizo vrzeli, ki izkazuje, da bi brez naložbe pričakovana izguba delovnih mest preseгла pričakovano število ustvarjenih delovnih mest;

Obrazložitev

Zdi se, da priprava izčrpnega seznama operacij in podjetij (velika podjetja) v fazi načrtovanja SPP ni ravno izvedljiva in lahko že na samem začetku načrtovanja povzroči zamude. Poleg tega je takšen pristop popolnoma v nasprotju s prizadevanji za poenostavitev, katerih rezultat je bila med drugim opustitev posebnih postopkov, ki se v skladu s členi 100–103 veljavne uredbe o splošnih določbah uporabljajo za velike projekte.

Predlog spremembe 17

Člen 7(2), točka (i)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
i) v primeru podpore za naložbe za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov iz dejavnosti, navedenih v Prilogi I k Direktivi 2003/87/ES, izčrpen seznam operacij, ki bodo prejemale podporo, ter utemeljitev, da prispevajo k prehodu na podnebno nevtralno gospodarstvo in vodijo v znatno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, precej pod zadevne referenčne vrednosti, določene za brezplačno dodelitev v skladu z Direktivo 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta, ter ščitijo znatno število delovnih mest;	i) v primeru podpore za naložbe za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov iz dejavnosti, navedenih v Prilogi I k Direktivi 2003/87/ES, utemeljitev, da operacije, ki bodo prejemale podporo, prispevajo k prehodu na podnebno nevtralno gospodarstvo in vodijo v znatno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, precej pod zadevne referenčne vrednosti, določene za brezplačno dodelitev v skladu z Direktivo 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta, ter ščitijo znatno število delovnih mest;

Obrazložitev

Zdi se, da priprava izčrpnega seznama operacij v fazi načrtovanja SPP ni ravno izvedljiva in lahko že na samem začetku načrtovanja povzroči zamude.

Predlog spremembe 18

Člen 8a (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<p style="text-align: center;">Člen 8a</p> <p>1. Vzpostavi se platforma za pravični prehod (v nadaljnjem besedilu: platforma), ki jo nadzoruje in neposredno upravlja Evropska komisija, da se omogoči dvostranska in večstranska izmenjava pridobljenih izkušenj in primerov dobre prakse v vseh prizadetih sektorjih.</p> <p>2. Platforma zajema naslednji komponenti:</p> <p>(a) tehnične delovne skupine, ki obravnavajo konkretne izzive v prizadetih regijah in omogočajo lažjo izmenjavo izkušenj ter primerov dobre prakse pri pripravi območnih načrtov za pravični prehod in posameznih operacij. Tehnične delovne skupine, ki bi morale vključevati lokalne in regionalne oblasti, se vzpostavijo glede na operativne potrebe SPP ob upoštevanju sektorjev, na katere vplivajo operacije, ki se podpirajo.</p> <p>Tehnične delovne skupine tesno sodelujejo s svetovalnim vozliščem InvestEU, ustanovljenim v skladu s členom 20 Uredbe (EU) [novi program InvestEU], in pristojnimi službami Evropske investicijske banke, da bi lokalnim in regionalnim oblastem nudili potrebno tehnično in praktično znanje o tem, kako dostopati do sredstev, ki so na voljo v okviru programa InvestEU in Evropske investicijske banke;</p> <p>(b) letni forum regij v pravičnem prehodu (v nadaljnjem besedilu: regije), ki se organizira skupaj z Evropskim odborom regij. Forum omogoča usklajevanje političnih usmeritev in njihovo preoblikovanje v operativne dejavnosti tehničnih delovnih skupin.</p> <p>3. Komisija določi natančne ureditve mehanizmov upravljanja, članstva, delovanja in proračuna platforme. Zagotovi se uravnotežena udeležba vseh ravni oblasti.</p> <p>4. Operativni stroški platforme se financirajo iz sredstev za tehnično pomoč iz tretjega pododstavka člena 3 (2).</p>

Obrazložitev

Dodati bi bilo treba praktične določbe o ureditvi platforme za pravični prehod, da se zagotovi več jasnosti glede njenih ciljev in delovanja.

Predlog spremembe 19

Člen 10(4)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>4. Komisija se pred sprejetjem delegiranega akta posvetuje s strokovnjaki, ki jih imenujejo države članice, v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje.</p>	<p>4. Komisija se pred sprejetjem delegiranega akta posvetuje s strokovnjaki, ki jih imenujejo države članice, in deležniki v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje.</p>

Spremenjeni predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo in o finančnih pravilih zanje ter za Sklad za azil in migracije, Sklad za notranjo varnost in Instrument za upravljanje meja in vizume

COM(2020) 23 final

Predlog spremembe 20

Člen 21a(1)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>Znesek sredstev, ki so na voljo SPP v okviru cilja „naložbe za delovna mesta in rast“ v skladu s členom [3] Uredbe (EU) [uredba o SPP], se dopolni s sredstvi iz ESRR in ESS+ ali kombinacijo teh sredstev kategorije regij, v katerih se nahaja zadevno območje. Skupni znesek sredstev ESRR in ESS+, preračunanih v SPP, je vsaj 1,5-krat večji od zneska podpore SPP, vendar ne presega trikratne vrednosti te podpore. Sredstva, preračunana iz ESRR ali ESS+, v nobenem primeru ne presegajo 20 % zadevnih sredstev ESRR in ESS+, dodeljenih zadevni državi članici. [...]</p>	<p>Znesek sredstev, ki so na voljo SPP v okviru cilja „naložbe za delovna mesta in rast“ v skladu s členom [3] Uredbe (EU) [uredba o SPP], se dopolni s prostovoljnim prenosom sredstev iz ESRR in ESS+ ali kombinacijo teh sredstev kategorije regij, v katerih se nahaja zadevno območje. Skupni znesek sredstev ESRR in ESS+, preračunanih v SPP, znaša vsaj polovico zneska podpore SPP, vendar ne presega 1,5-kratnika vrednosti te podpore. Sredstva, preračunana iz ESRR ali ESS+, v nobenem primeru ne presegajo 20 % zadevnih sredstev ESRR in ESS+, dodeljenih zadevni državi članici. [...]</p>

Obrazložitev

Državam članicam bi bilo treba zagotoviti večjo prožnost pri odločanju o zneskih, ki se prenesejo iz ESRR in ESS+ v SPP. To bi omejilo morebitne sprostitev sredstev v primeru slabe absorpcijske sposobnosti na najbolj prizadetih območjih.

Predlog spremembe 21

Člen 59(3a) (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<p>3a. Operacije, ki se podpirajo iz SPP v skladu z Uredbo (EU) [uredba o SPP], vrnejo podporo iz SPP, če se v desetih letih od zadnjega izplačila državi članici, ki je prejela podporo, na območju, na katerem je bila uporabljena podpora iz SPP, odpre nov premogovnik, rudnik lignita ali rudnik oljnega skrilavca ali izkopavališče šote ali se ponovno odpre začasno opuščeni premogovnik, rudnik lignita ali rudnik oljnega skrilavca ali izkopavališče šote.</p>

Obrazložitev

Podpora je namenjena pomoči regijam pri prehodu na ogljično nevtravno gospodarstvo, kar izključuje odpiranje novih rudnikov in/ali izkopavališč šote ali ponovno odpiranje tovrstnih začasno opuščeni rudnikov in izkopavališč.

II. POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. pozdravlja ustanovitev Sklada za pravični prehod, ki bo ključno orodje za podporo regijam, ki jih bo prehod k podnebni nevtralnosti najbolj prizadel;
2. izraža zadovoljstvo, da so v predlogu o Skladu za pravični prehod upoštevana njegova ključna priporočila iz mnenja o socialno-ekonomskem prestrukturiranju premogovniških regij v Evropi ⁽¹⁾;
3. pozdravlja, da bo podpora iz sklada na voljo vsem državam članicam, čeprav bo usmerjena samo v najbolj prizadete regije. Poleg tega je treba za ustrezno koncentracijo in učinkovitost SPP ter za določitev minimalne intenzivnosti pomoči upoštevati le prebivalstvo zadevnih regij;
4. pozdravlja predlog, da se za SPP iz večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 zagotovijo sredstva v višini 11 270 459 000 EUR (v tekočih cenah), in dodatnih 32 803 000 000 EUR (v tekočih cenah) iz Instrumenta Evropske unije za okrepanje kot veliko spodbudo za uresničitev cilja SPP. Z zaskrbljenostjo ugotavlja, da bi lahko številke, izražene v tekočih cenah, privedle do manjše preglednosti in primerljivosti dodeljenih sredstev med razdelki večletnega finančnega okvira, in poziva Svet, naj jih kot resnično dodatna sredstva vključi v pogajanja o večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027;
5. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da bodo dodatna sredstva, ki se zagotovijo iz Instrumenta EU za okrepanje in pomenijo dodatne proračunske obveznosti v letih 2021–2024, povzročila izredno velik pritisk na organe upravljanja in končne upravičence, da v prvih štirih letih novega programskega obdobja pripravijo, izvedejo in porabijo skoraj 75 % vseh dodelitev;
6. podpira pobudo Evropske komisije, da prehod na podnebno nevtravno, na podnebje občutljivo in okoljsko trajnostno gospodarstvo do leta 2050 pospremi z usmerjenimi ukrepi in na poseben način ter z dodatnimi sredstvi podpre območja, ki jih bo prehod k podnebni nevtralnosti najbolj prizadel. Poudarja, da se teh dodatnih sredstev v nobenem primeru ne sme vzeti iz proračuna za kohezijsko politiko in da mora biti trden proračun za kohezijsko politiko še naprej glavna prednostna naloga v podporo podnebnim ukrepom na teritorialni ravni;

⁽¹⁾ Mnenje Evropskega odbora regij – Socialno-ekonomsko prestrukturiranje premogovniških regij v Evropi (UL C 39, 5.2.2020, str. 58).

7. poziva Evropsko komisijo, naj novi Sklad za pravični prehod vključi v razdelek 2 (Kohezija in vrednote) večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 in ne v razdelek 3 (Naravni viri in okolje), ter znova izraža nasprotovanje načrtovanemu krčenju sredstev za kohezijsko politiko. Ponavlja svoj poziv, naj se vsakršno nacionalno sofinanciranje evropskih strukturnih in investicijskih skladov izvzame iz izračunov primanjkljaja v okviru Pakta za stabilnost in rast, ter meni, da bi moralo to veljati tudi za Sklad za pravični prehod;
8. opozarja na posebne težave v regijah z izoliranimi energetske sistemi, ki so močno odvisne od fosilnih goriv, kot so najbolj oddaljene regije. Poudarja, da je razvoj mešanice energetskih virov v povezavi z ozemljem, vodo, odpadki in energijo ključnega pomena pri oblikovanju njihove energetske strategije za ogljično nevtravno gospodarstvo;
9. se seznanja s popravljeno oceno Evropske komisije, da bodo trije stebri Sklada za pravični prehod do leta 2030 vodili k naložbam v višini 150 milijard EUR. Kljub temu izraža dvom glede pričakovane stopnje finančnega vzvoda in izvedljivosti zasebnih naložb pri nekaterih od možnih projektov;
10. poziva, naj se podpora iz SPP ali mehanizma za pravični prehod ne odobri za naložbe v regijah na ravni NUTS 3, v katerih je bilo izdano javno dovoljenje za odprtje novega premogovnika, rudnika lignita ali rudnika oljnega skrilavca ali izkopavališča šote ali ponovno odprtje začasno opuščene premogovnika, rudnika lignita ali rudnika oljnega skrilavca ali izkopavališča šote;
11. se strinja, da bi morala biti posojila javnega sektorja omejena na projekte, ki imajo merljiv učinek pri reševanju družbenih, gospodarskih ali okoljskih izzivov po prehodu na podnebno nevtravno gospodarstvo;
12. poudarja, da morajo lokalne in regionalne oblasti v procesu prehoda na podnebno nevtravno gospodarstvo financirati tudi projekte, ki ne ustvarjajo dovolj lastnih prihodkov in za katere ne prejemajo podpore v okviru drugih programov Unije. V zvezi s tem pozdravlja predlog uredbe o instrumentu za posojila v javnem sektorju v okviru mehanizma za pravični prehod, ki podpira subjekte javnega sektorja pri njihovih naložbenih potrebah, ki so posledica izzivov v zvezi s prehodom, opisanih v načrtih za pravičen prehod;
13. je seznanjen z različnimi izkušnjami lokalnih in regionalnih oblasti v EU pri uporabi finančnih mehanizmov EIB in z različnim obsegom črpanja teh sredstev. Za uspeh tretjega stebra mehanizma za pravični prehod poziva Evropsko komisijo, naj zagotovi, da bodo posamezne države članice lokalnim in regionalnim oblastem, ki želijo uporabiti ustrezne finančne mehanizme EIB, nudile zadostno praktično in tehnično podporo;
14. se seznanja z uskladitvijo področja uporabe Sklada za pravični prehod, ESRR in ESS+, saj je mogoče večino dejavnosti, ki se podpirajo iz SPP, financirati tudi v okviru ciljev ESRR in ESS+;
15. izraža zaskrbljenost zaradi zamud, ki bi jih Sklad za pravični prehod lahko povzročil pri izvajanju glavnih programov kohezijske politike; poleg tega bi njegovo upravljanje lahko privedlo do zapletenosti in upravnega bremena;
16. izraža obžalovanje, da namerava Komisija s predlogom vzpostaviti programe na ravni NUTS 3 namesto na ravni NUTS 2, ki je raven, na kateri se izvajajo glavni programi kohezijske politike. Ta predlog je v nasprotju z zasnovo funkcionalnih območij, ki niso nujno enaka upravnim območjem na ravni NUTS 3. OR poudarja, da bi bilo treba zahtevati le en ustrezen območni načrt na ravni NUTS 2;
17. poziva k razširitvi področja uporabe Sklada za pravični prehod tako, da bodo lahko lokalne in regionalne oblasti v dogovoru z Evropsko komisijo in državami članicami v svoje območne načrte za pravični prehod vključile dodatne projekte, upravičene do podpore. Poleg tega poziva, naj se pri porazdelitvi sredstev SPP kot pomemben kazalnik upošteva brezposelnost, zlasti brezposelnost mladih;
18. poziva, naj bodo lokalni in regionalni akterji tesno vključeni v pripravo območnih načrtov za pravični prehod, saj se bo SPP upravljal deljeno, sredstva iz ESRR in ESS+ pa so tesno povezana s podporo iz SPP;
19. poziva Komisijo, naj natančneje pojasni, kako namerava pomagati organom upravljanja in regijam pri pripravi njihovih območnih načrtov upravljanja, glede na to, da se lahko predlog uredbe o SPP, vključno s prilogami, še precej spremeni. Sviri pred dodatnimi zamudami pri pripravi programov, kjer je podpora iz SPP zaradi obvezne odobritve območnih načrtov za pravični prehod pogojena s podporo iz ESRR in ESS+;

20. poudarja, da od prizadetih območij ne bi smeli zahtevati, da v območnih načrtih za pravični prehod predložijo izčrpane sezname podjetij in/ali operacij, ki jim bodo morebiti dodelili podporo, saj lahko to povzroči zamudo pri sprejemanju načrtov in nepotrebno upravno breme za organe upravljanja. Glede tega poudarja, da je bil poseben postopek za sprejetje velikih projektov črtan iz predloga Komisije za novo uredbo o skupnih določbah in da bi takšen seznam upravičencev in/ali operacij ta ukrep lahko znova izničil;

21. poziva, naj bodo prenosi na SPP omejeni na 20 % začetnih dodelitev sredstev operativnega programa iz ESRR in iz ESS+. Predlaga, da se organom upravljanja zagotovi več prožnosti tako, da bodo prenosi v skladu s členom 6(2) osnutka uredbe prostovoljni in bodo znašali največ enainpolkratnik zneska podpore iz SPP ter bodo izvedeni le s privolitvijo zadevnih lokalnih in regionalnih oblasti;

22. poudarja, da je izredno pomembno preprečiti nepotrebno upravno breme tako, da se jasno predvidi predhodna ocena učinka sistema načrtovanja in spremljanja SPPS;

23. ugotavlja, da bodo prednostne naložbe za SPP opisane v ustreznih poročilih za posamezne države, ki so del procesa evropskega semestra. Poudarja, da regije s procesom še vedno niso formalno povezane, in meni, da je treba za uresničitev ciljev SPP večjo vlogo dodeliti lokalnim in regionalnim oblastem;

24. pozdravlja, da Uredba določa specifične elemente, ki jih je treba vključiti v območne načrte za pravični prehod, in poziva zakonodajni organ, naj te elemente dopolni z jasno zavezo ciljem Pariškega sporazuma, cilju EU, da do leta 2050 postane podnebno nevtralna, in njenim ciljem glede zmanjšanja emisij do leta 2030;

25. poudarja, da je bila platforma za premogovniške regije v tranziciji prvotno ustanovljena kot platforma za premogovniške regije, v katerih se še pridobiva premog, in da je bila v drugi fazi načrtovana razširitev te pobude na vse ogljično intenzivne regije. Poudarja, da se bodo morale regije, ki jih čaka prehod, soočiti s podobnimi ovirami, zato bi morala nova platforma zagotoviti storitve svetovanja in pomoč organom upravljanja ter upravičencem pri zamislih za projekte in pri praktičnemu izvajanju na kraju samem. Poleg tega bi morala omogočiti izmenjavo primerov dobre prakse;

26. glede tega pozdravlja ustanovitev platforme za pravični prehod, ki bi morala temeljiti na dobrih izkušnjah ogljično intenzivnih regij in drugih regij, ki so uspešno prešle s fosilnih goriv na čiste vire energije. Poudarja, da bi morala platforma zagotavljati tesno sodelovanje med vsemi pristojnimi službami Komisije in Evropske investicijske banke pri obravnavanju strukturnih sprememb v prizadetih regijah, ter se zavezuje, da se bo tesno vključil v njeno delovanje, zlasti z organizacijo letnega foruma regij v pravičnem prehodu skupaj z Evropsko komisijo;

27. poudarja, da morajo pravila EU o državni pomoči omogočati prožnost, če naj bi regije v prehodu, upravičene do podpore, pritegnile zasebne naložbe. Znova poziva Komisijo, naj pri pripravi novih smernic upošteva tudi probleme, povezane s strukturnimi spremembami v prizadetih regijah, in naj zagotovi, da bodo imele te regije dovolj prožnosti, da bodo lahko socialno in gospodarsko vzdržno izvajale svoje projekte;

28. poudarja, da podpora iz Sklada za pravični prehod za produktivne naložbe v podjetja, ki niso MSP, ne bi smela biti omejena zgolj na območja, ki so v skladu z veljavnimi pravili o državni pomoči na podlagi člena 107(3)(a) in (c) PDEU upravičena do te pomoči. Zakonodaja o državni pomoči bi morala namesto tega vsem območjem, ki so upravičena do sredstev iz SPP, omogočati, da se učinkovito in že v zgodnji fazi spopadejo z grožnjo izgube delovnih mest. To bi bilo treba zagotoviti tudi z ustrežno prilagoditvijo uredbe o splošnih skupinskih izjemah;

29. poudarja, da bi bilo treba območjem, ki so najbolj prizadeta zaradi prehoda k podnebno nevtralnemu gospodarstvu, dati priložnost, da se aktivno in čim prej spopadejo s strukturnimi spremembami, povezanimi s prehodom. Zato se zavzema za to, da se s prihodnjimi prilagoditvami pravil o državni pomoči, tj. z novo smernico Evropske komisije na podlagi člena 107(3)(b) ali (c) PDEU, zagotovi, da bo pomoč dovoljena ne glede na status območja, ki prejema podporo, v okviru veljavnih pravil;

30. priznava pomen strategij pametne specializacije kot enega glavnih orodij izvajanja novega SPP;
31. poudarja, da je pripravil vprašalnik za preučitev sprememb, ki so potrebne za ureditev državne pomoči v zvezi s strukturnimi spremembami v evropskih premogovniških regijah ⁽²⁾. Poudarja, da je v sklepih izpostavljeno, da bi moral biti prehod podprt z državno pomočjo, da bi pritegnili podjetja, ki bi lahko izravnala zmanjševanje števila delovnih mest in izgube pri ustvarjanju vrednosti. Nadalje poudarja, da bi morala pravila o državni pomoči omogočati večjo prožnost, zlasti v zvezi z naložbami v energetska infrastrukturo, energetska učinkovitost, dejavnosti, povezave z energijo, in obnovljive vire energije;
32. podpira, da zakonodajni predlog temelji na členu 175 PDEU, ki je osredotočen na kohezijo, in meni, da predlog jasno prikazuje evropsko dodano vrednost ter je skladen z načeloma subsidiarnosti in sorazmernosti.

V Bruslju, 2. julija 2020

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽²⁾ <https://cor.europa.eu/sl/news/Pages/report-coal.aspx>.

ISSN 1977-1045 (elektronska različica)
ISSN 1725-5244 (tiskana različica)

Urad za publikacije
Evropske unije
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

SL